

SSPF. FOREVER YOUNG.

Jaarverslag 2020 - Stichting Shell Pensioenfonds

20
20

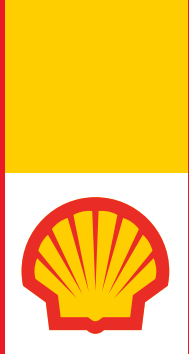

SSPF. FOREVER YOUNG.

2020

SSPF.

FOREVER
YOUNG.

Missie, visie, doel en strategie

De **missie van SSPF** is het nakomen van pensioenaanspraken en pensioenrechten, waarbij het streven is ingegane pensioenen en premievrije pensioenaanspraken waardevast te houden (te indexeren). In de opzet van de pensioenregeling wordt gestreefd naar eenvoud en transparantie en naar onafhankelijkheid van de ontwikkelingen in de sociale zekerheid.

Het is **de visie van SSPF** om de pensioenregeling degelijk uit te voeren en effectief met de deelnemers te communiceren. SSPF streeft daarin professioneel en kostenefficiënt te zijn en goede relaties te onderhouden met stakeholders. SSPF beoogt deze doelstelling te bereiken met voor zowel SSPF als de sponsor aanvaardbare premies.

Het fonds heeft tot statutair doel het verstrekken van pensioenen en andere uitkeringen aan gewezen werknemers van Royal Dutch Shell en aan hun betrekkingen. Het strategisch beleggingsbeleid van SSPF is erop gericht om binnen aanvaarde risico's goede beleggingsresultaten te genereren. Hierbij wordt een afweging gemaakt tussen de doelstellingen en het risico dat wordt gelopen. Dit wordt periodiek met een ALM-studie getoetst.

Inhoud

Bestuursverslag en jaarrekening 2020 - Stichting Shell Pensioenfonds

09

Voorwoord

Een open gesprek tussen bestuurslid Fridoline van Binsbergen-Stierum en voorzitter Martin ten Brink over starten in crisistijd, pensioen en persoonlijke doelen.

17

In vogelvlucht: ontwikkelingen 2020

2020: het was een ongekend uitdagend jaar. Kenan Yildirim, General Manager, geeft namens het bestuursbureau van SSPF een overzicht van een aantal belangrijke ontwikkelingen in 2020.

21

Beleggingen

Wat is het effect van de pandemie op de wereldeconomie en het fonds? Wat zijn de beleggingsovertuigingen van SSPF? En lees meer over de mijlpalen van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid.

47

Forever Young

Suus den Boesterd (103), Paul Ankerman (82) en Ruud Gijsen (61) werkten jarenlang voor Shell en genieten nu van hun pensioen. Persoonlijke portretten van oudgedienden.

61

Coronacrisis-aanpak

Op welke manier heeft het bestuur van SSPF en het klantteam van de Shell Pensioenfondsen de negatieve gevolgen van de coronacrisis het hoofd geboden?

73

Risicomanagement

Wat zijn de risico's van een pensioenregeling? Lees meer over het risicomanagement van SSPF.

87

Achter de schermen

Wie zijn de mensen achter SSPF? En wat doen ze precies? Vier medewerkers aan het woord.

99

Kerncijfers 2020

117

11 feiten over jouw pensioenfonds

Waar staat SSPF voor? En welke regeling biedt zij aan? Lees hier meer over jouw pensioenfonds.

119

Verantwoording en toezicht

Een samenvatting van het rapport dat de Raad van Toezicht op 1 april 2021 heeft uitgebracht aan het bestuur van SSPF.

135

Jaarrekening 2020

187

Controle- en actuariële verklaring van de onafhankelijke accountant en actuaris

09

119

99

21

87

**FOR
EVER
YOUNG**

Voorwoord

Dit jaar niet het gebruikelijke voorwoord, maar een open gesprek tussen bestuurslid Fridoline van Binsbergen- Stierum en voorzitter Martin ten Brink over de coronapandemie, maatschappelijk verantwoord beleggen en nieuwe uitdagingen.

Fridoline: “Je bent in juli gestart als bestuursvoorzitter, midden in de coronacrisis. Was dat niet lastig?”

Martin: “Dat viel heel erg mee. Ik heb het geluk gehad dat ik al een aantal bestuursleden kende vanuit mijn vorige baan. Daardoor ben ik niet helemaal in het diepe gegooid. De stap die jij hebt gezet, lijkt me veel spannender: je baan opzeggen om voor jezelf te beginnen als consultant.”

Fridoline: “Na zeventien jaar vond ik het zeker spannend om Shell te verlaten. Daarbij zijn het natuurlijk uitdagende tijden. Toch ben ik heel opgetogen en geniet ik volop van deze nieuwe uitdaging. Ik zie het als een frisse start na het afgelopen coronajaar. Hoe kijk jij terug op 2020?”

Martin: “Het was een zeer bewogen jaar. Een jaar waarin de wereldeconomie een enorme dreun heeft gekregen. De verwachte krimp in 2020 is 4 procent. Ter vergelijking: dat is nu al meer dan de krimp die we zagen tijdens de financiële crisis in 2008-2009.”

Fridoline: “Wat ik heel impactvol vind, is dat landen wereldwijd hun grenzen sluiten om de eigen mensen te beschermen en het zorgsysteem overeind te houden. Het transport stopt, medewerkers kunnen niet meer naar hun werkplek. Alles staat stil.”

Martin: “De impact van corona is zonder meer uitzonderlijk te noemen. Wel verschilt het per sector: de luchtvaart, horeca en het toerisme zijn keihard geraakt, terwijl techbedrijven het juist goed doen. Daarnaast zijn er grote onderlinge verschillen per land.”

Fridoline: “Ik denk dat veel mensen zich afvragen wat de coronacrisis voor hun pensioen betekent.”

Martin: “De centrale banken hebben hun monetaire beleid nog meer verruimd, waardoor de rente verder is gedaald. Hierdoor is onze dekkingsgraad (de verhouding tussen het vermogen en de pensioenverplichtingen) flink omlaaggegaan en kunnen de pensioenen dit jaar helaas niet worden geïndexeerd. Onze beleggingen zijn wel stabiel gebleven; de aandelenmarkt heeft zich na de eerste golf snel hersteld.”

Fridoline: “Door het snelle herstel van de aandelenmarkt hebben veel mensen het gevoel dat de schade wel meevalt, terwijl ik denk dat er nog een klap komt. Aan de andere kant houd ik niet van doemdenken. We moeten hoop houden op een goede afloop. Heeft de coronacrisis wat jou betreft ook positieve kanten?”

Martin: “Naast de economische gevolgen en het ongekende persoonlijke leed waar ook onze deelnemers mee te maken hebben, zijn er ook enkele lichtpuntjes. Er is meer aandacht voor de medemens. Denk aan de vele initiatieven die zijn opgezet voor mensen die er alleen voor staan.”

Fridoline: “Door deze crisis lijkt iedereen meer te beseffen dat de maatschappij iets is om zuinig op te zijn. De zorg, het klimaat... het zijn belangrijke voorwaarden om goed te kunnen blijven leven op deze aardbol. Wat dat betreft heeft deze crisis mensen wakker geschud.”

“ De betrokkenheid en kennis van de deelnemers vergroten, zie ik als één van de belangrijkste uitdagingen ”

**“ We willen een waardevast
pensioen realiseren, maar
wel op een maatschappelijk
verantwoorde manier ”**

Martin: “Een ander positief punt is het werken op afstand. Door de uitstekende digitale infrastructuur in Nederland gaat dat zeer soepel en wordt het door de meeste mensen erg gewaardeerd.”

Fridoline: “Binnen het bestuur gaat het ook voorspoedig. Ik ben echt onder de indruk van de veerkracht en efficiency van het team. Toch vind ik een wandelafpraak op z’n tijd wel prettig.”

Martin: “Zeker. Ik vind het spijtig dat het niet mogelijk is om alle bestuursleden fysiek bij elkaar te brengen. Vooral omdat er veel wisselingen zijn geweest. Hopelijk is het in het tweede kwartaal weer mogelijk en kan de ‘onboarding’ van nieuwe leden fysiek plaatsvinden.”

Fridoline: “Het afgelopen jaar is er een Pensioenakkoord bereikt tussen de overheid en centrale organisaties van sociale partners. Ik merk in mijn omgeving dat over de concrete uitwerking binnen SSPF best veel vragen zijn.”

Martin: “Het Pensioenakkoord bestaat uit veel aspecten. Dat maakt het complex. Het belangrijkste is, dat er voor toekomstige pensioenopbouw van de actieve deelnemers een beschikbare premieregeling wordt voorgeschreven, waarbij de hoogte van het pensioen gekoppeld is aan het beleggingsrendement. Pensioen wordt daardoor minder zeker, maar wel betaalbaarder. Daarnaast wordt de premie verplicht leeftijdsonafhankelijk. Voor reeds opgebouwd pensioen en ingegane uitkeringen maakt het Pensioenakkoord het voor sociale partners mogelijk om af te zien van omzetting (‘invaren’) in een

beschikbare premieregeling als dit leidt tot grote onevenwichtige uitkomsten voor groepen deelnemers. Gesloten pensioenfondsen en fondsen met een garantie van de werkgever worden daarbij als voorbeeld genoemd. Het is uiteindelijk aan de sociale partners om besluiten te nemen over zowel toekomstige opbouw als over de vraag wat er gaat gebeuren met reeds bestaande pensioenen. Dit zal naar verwachting op z’n vroegst in 2022 plaatsvinden als de wetgeving is afgerond.”

Fridoline: “Ik ben benieuwd wat er uit de gesprekken tussen Shell en de COR (Centrale Ondernemingsraad) gaat komen. Zij zijn nu aan zet om samen tot een nieuwe pensioenregeling te komen die aansluit op de nieuwe pensioenwetgeving.”

Martin: “De keuzes die zij maken, zijn voor het bestuur zeer bepalend. Wel is het aan ons om vast te stellen of de nieuwe regeling uitvoerbaar en uitlegbaar is en of de belangen van alle deelnemers evenwichtig worden gewogen.”

Fridoline: “Een ander belangrijk agendapunt dit jaar is het vertalen van de resultaten van de ALM-studie (een analyse van het strategische beleid, red.).”

Martin: “Ik vind het heel goed dat er elke drie jaar een ALM-studie wordt uitgevoerd. Want je ziet het: de wereld verandert continu. Zodra alle resultaten bekend zijn, kunnen we het beleggingsbeleid aanscherpen.”

“ We moeten zorgen dat pensioen top of mind wordt ”

Fridoline: “Wat ik heel fijn vind, is dat alle bestuursleden met hun beleggingsovertuigingen op één lijn zitten. We willen allemaal een waardevast pensioen realiseren voor de deelnemers, maar wel op een maatschappelijk verantwoorde manier.”

Martin: “SSPF heeft, als beheerder van een aanzienlijk vermogen, een verantwoordelijkheid voor de manier waarop zij belegt. We hebben grote stappen gezet op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (ESG) en dat wordt ook opgemerkt. In de ranglijst van VBDO (Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling) hebben we onze middenpositie weten te behouden.”

Fridoline: “Het is mooi om te zien dat bedrijven die duurzaam opereren het ook beter doen op de beurzen. Gelukkig beseffen onze deelnemers dat ook en steunen ze onze duurzaamheidskeuzes. Nu moeten we er nog voor zorgen dat pensioen ‘top of mind’ wordt...”

Martin: “Dat zie ik als één van onze belangrijkste uitdagingen: de betrokkenheid en kennis van deelnemers vergroten. Ik heb veel vertrouwen in ons nieuwe communicatiebeleid waarin we focussen op transparantie (heldere boodschap), bewustzijn (wat betekent dat voor mij?) en perspectief (aanzetten tot handeling).”

Fridoline: “Vooral dat laatste wordt steeds belangrijker. Met de komst van het nieuwe pensioenstelsel is de tijd van achterover leunen echt voorbij. Je moet tijdens je loopbaan al keuzes maken.”

Martin: “Daarom vind ik het ook zo goed dat deelnemers tegenwoordig kunnen beeldbellen als ze vragen hebben over hun pensioen. Maar ik

Oud-Shell-gediende en levensgenieter

Een man met een rood-geel hart: dat is Martin ten Brink in een notendop. Na een dienstverband van ruim 35 jaar nam hij vorig jaar afscheid van Shell om meer tijd vrij te maken voor zijn familie en vele interesses. Als voorzitter van SSPF is hij nog nauw betrokken bij het fonds en zet hij zich in voor een goed Shell pensioen.

verwacht bijvoorbeeld ook dat het nieuwe administratiesysteem van onze pensioenuitvoerder dat in de maak is, zal bijdragen aan meer transparantie en beter inzicht."

Fridoline: "Heb je ook persoonlijke doelen voor dit jaar?"

Martin: "Gezond leven en gezond blijven. Daarnaast hoop ik een stukje

van 2020 in te kunnen halen. Reizen, culturele evenementen bezoeken, genieten van een hapje en drankje buiten de deur... En jij?"

Fridoline: "Naast gezond blijven met mijn dierbaren, hoop ik op meer groente en fruitopbrengst uit mijn moestuin. Dus mooi weer gewenst!"

Dame met lef en vertrouwen in de toekomst

Na een mooie Shell-carrière waarin ze verschillende financiële, facilitaire en HR-functies bekleedde, is Fridoline van Binsbergen-Stierum sinds 1 januari de trotse eigenaar van At Firm Base. Als consultant en interimmanager helpt ze bedrijven en overheidsinstellingen om hun bedrijfsvoering te verbeteren. Ze vindt het een eer dat ze als 'slaper' deel mag uitmaken van het bestuur.

VERSLAG VAN HET BESTUUR

In vogelvlucht: ontwikkelingen 2020

Aan het prille begin van de coronacrisis schreef columnist Thomas L. Friedman in de New York Times over een historische omwenteling van de tijd. Hij opperde het begin van een nieuwe jaartelling: voor corona en na corona (B.C en A.C).

In dat verband mag de aantekening in mijn notities over het jaar 2020 dan ook als een stofje in de storm worden beschouwd: 'secretariaat nul printjes'. Toch zie ik het als een positief terzijde in een tijd waarin corona ons leven op zijn kop zette. In mijn 25-jarige loopbaan heb ik nog nooit zoiets meegemaakt.

Het zijn buitengewone tijden.

Alleen al de exponentiële snelheid waarmee het virus de wereld veroverde en voor zoveel leed heeft gezorgd, is ongekend. Lockdowns brachten de economie bijna letterlijk tot stilstand. In de paniek die dat veroorzaakte, maakten de financiële markten de grootste vrije val mee sinds de Tweede Wereldoorlog. Om kort daarna terug te veren alsof er geen crisis was. Tegen een decor van groeiende geopolitieke spanning bleek zelfs de rente nog verder te kunnen dalen.

In weerwil van al die buitengewone ontwikkelingen is SSPF erin geslaagd goed te presteren. Nog voor de eerste lockdown waren we in crisismodus. En toeval of niet, acht maanden eerder hadden we een crisisoefening gedaan met het bestuur en het team van Shell Pensioenbureau. Dat droogzwemmen heeft ons enorm geholpen. Hierdoor wisten we elkaar ondanks de thuiswerksituatie makkelijk te vinden. Als een dieseltje zijn we door de turbulente markten gereden. De circa 25.000 betalingen aan pensioengerechtigden zijn telkens weer stipt op tijd gedaan en 2020 is afgesloten met een rendement van 4,5%. Als gevolg van de dalende rente is de dekkinggraad gedurende 2020 wel gedaald en is hierdoor

indexatie niet mogelijk gebleken. Maar ook zijn we erin geslaagd om op koers te blijven wat betreft de langetermijnprioriteiten van het bestuur. Op elk van de 7 strategische thema's is, ongeacht de waan van de dag, veel bereikt. Zo is het nodige werk verzet in de wet- en regelgeving rondom het pensioenakkoord en het nieuwe pensioenstelsel. Zorgvuldig is door Shell Pensioenbureau in kaart gebracht wat het nieuwe stelsel kan behelzen voor de korte en lange termijn. Monnikenwerk, dat ons enerzijds helpt om ruim op tijd klaar te zijn en anderzijds bruikbare informatie oplevert om de belangen van het fonds te behartigen.

Forse vooruitgang is ook geboekt op het terrein van MVB (maatschappelijk verantwoord beleggen, oftewel ESG). Er is nieuw beleid vastgesteld, waarin niet alleen de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties (SDG's) zijn omarmd, maar ook is gekozen voor 4 SDG's waarop nadruk komt te liggen in het beleid: klimaatactie, betaalbare en duurzame energie, gendergelijkheid en duurzame steden en gemeenschappen. Aan deelnemers en gepensioneerden is vervolgens gevraagd om de 4 SDG's naar belangrijkheid te rangschikken. Betaalbare en duurzame energie is daar als favoriet uit de bus gekomen. Deze SDG wordt gezien als het meest aantrekkelijk en passend bij Shell. Alles bij elkaar opgeteld kunnen we nu meer focus aanbrengen in onze gesprekken met bedrijven waarin wordt geïnvesteerd. Actief aandeelhouderschap is een belangrijke pijler in de beleggingsstrategie.

“SSPF is erin geslaagd goed te presteren”

Omdat Shell Pensioen technologie in dienst wil stellen van de deelnemers, zijn in 2019 en de eerste maanden van 2020 ook pilots gedraaid met beeldbellen. De timing was -bij toeval- spot on. Met een officiële introductie toen Nederland voor de eerste keer in lockdown ging. Hierdoor waren mensen buitengewoon snel gewend aan het gebruik van video-calls. Zelden hebben we bij de lancering van een nieuwe tool zo'n adoptiecurve gezien met een dergelijk hoge waardering: een 9.

Ondertussen is SSPF in 2020 steeds toegankelijker gaan communiceren over MVB. Binnen een nieuwe omgeving op Shellpensioen.nl kunnen podcasts, filmpjes en interactieve modules worden geraadpleegd, dit om snel te worden bijgepraat over het beleid en de actuele ontwikkelingen. Daarnaast is een communicatie-experiment gedaan met diverse mobiele applicaties, waaronder een proef met sms'jes. Met als doel: bepalen in welke situaties deelnemers zo persoonlijk mogelijk over hun pensioen kunnen worden geïnformeerd en welk middel daar het best bij past. Voor mij staat het allemaal voor dat buitengewone jaar: 2020.

Met enige trots en optimisme kan ik daarom naar de toekomst kijken. Als je een dergelijke moeilijke periode zo goed met elkaar doorkomt, is dat reden voor dankbaarheid. Want onder de streep telt maar één ding: het pensioen van de deelnemers. Dat heeft onze volle aandacht. In gewone en buitengewone jaren.”

Namens het bestuur

Kenan Yildirim, General Manager, geeft namens het bestuurs van SSPF een overzicht van een aantal belangrijke ontwikkelingen in 2020.

BELEGGINGSBELEID

**“We hebben
koers gehouden in een
ongekend uitdagend jaar”**

Terwijl corona de wereldeconomie in een crisis stortte, herstelden de beurzen na een historisch diepe val. 2020 was een jaar van uitersten. Maar wat betekende de pandemie voor SSPF?

“ We hebben de investment beliefs tegen het licht gehouden ”

Voordat we terugkijken op een uitzonderlijk beleggingsjaar, een korte stop bij de beleggingsovertuigingen (investment beliefs) van SSPF. Die zijn veranderd in 2020. Wat was de reden?

“In 2020 is een nieuwe Asset Liability Management -studie (ALM) opgestart. Het doel van de ALM is om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van rechten en verplichtingen van het pensioenfonds, en de beleggingen daarop af te stemmen. Hierbij wordt eens in de drie jaar bepaald hoe de bezittingen (assets) en de verplichtingen (liabilities) zo goed mogelijk kunnen worden beheerd. Aan het begin van zo’n proces kijk je altijd eerst naar de beleggingsovertuigingen en je risicohouding. Op basis van onderzoek door middel van een enquête onder de bestuursleden en diverse dialogen en workshops, hebben we de investment beliefs tegen het licht gehouden en geactualiseerd. De nieuwe investment beliefs zijn uitgebreider en nog concreter uitgewerkt dan de vorige.”

Waarom was dat nodig?

“De investment beliefs beschrijven wat ons drijft en moeten het hele spectrum van de portefeuille dekken. Bovendien waren er relatief veel nieuwe

bestuurders aan boord. Door die frisse blik was het extra interessant om de overtuigingen nog eens grondig tegen het licht te houden.”

Over Arnold Gast

Arnold Gast studeerde Economie aan de Rijksuniversiteit Groningen en behaalde zijn postdoctorale master in Financial Analyses op de Vrije Universiteit van Amsterdam. Gast was een groot deel van zijn carrière werkzaam bij Delta Loyd Asset Management, waar hij onder meer verantwoordelijk was voor het Credits & Investment Office. Daarna bekleedde hij de functie van Chief Investment Officer in de directie van ACTIAM. Sinds juli 2019 is hij Risk & Investment Officer bij Shell Pensioenbureau Nederland B.V.

De eerste beleggingsovertuiging zegt: 'Expertise gecombineerd met stevige countervailing power leidt tot robuuste beleggingsbeslissingen'. Wat betekent dat in de praktijk?

"Door tegenspraak te organiseren willen we tunnelvisie voorkomen. Daarom krijgt het bestuur, dat verantwoordelijk is voor de belangrijkste beleggingsbeslissingen, meer advies dan alleen van de bestaande deskundigen. Experts zijn namelijk nogal eens geneigd het absolute geloof te hebben in hun advies. Om vernauwing van het blikveld te beletten, is tegenwicht nodig. Het horen van andere, tegenovergestelde, soms dwarse standpunten. Hierdoor ontstaan discussies, waarmee de uitwisseling van inzichten en de kwaliteit van de beslissingen wordt verhoogd."

Is er een concreet voorbeeld te noemen in 2020 waaruit blijkt dat er een andere beslissing is genomen door die gestructureerde aanpak?

"Er zijn op beleggingsgebied geen grote beslissingen genomen, maar wat je in deze crisis wel zag, is dat er heel afgewogen keuzes werden gemaakt. Zo is direct na het uitbreken van de coronapandemie in Europa met veel uiteenlopende scenario's gewerkt om de impact daarvan en van mogelijke mitigerende maatregelen op de dekkingsgraad te analyseren. Daarvoor hebben we naast onze eigen scenario's ook gekeken welke, met name negatieve, scenario's extern werden opgesteld. Puur om uit te rekenen of we zo'n scenario aan zouden kunnen en wanneer het moment zou zijn om die impact op ons fonds te mitigeren."

Op 15 maart 2020 kondigde premier Rutte de intelligente lockdown af. Wanneer werd het voor SSPF duidelijk dat de uitbraak van corona bittere ernst was?

"Op vrijdag 28 februari waren de beurzen al heftig in beweging. Tijdens de beleggingscommissievergadering op maandag 2 maart hebben we onmiddellijk afgesproken zeer kort op de bal te spelen en wekelijks – en dat werd al gauw twee keer per week – de ontwikkelingen te volgen conform ons crisismanagement protocol."

Hebben jullie grote ingrepen moeten doen?

"Allerminst. Onze beleggingsportefeuille is in relatie tot de verplichtingen robuust samengesteld. Dit is ook de reden dat je in ALM-studies rekening houdt met uiteenlopende scenario's: de diversificatie van de investeringen in een gespreide portefeuille bewees wederom haar nut. Dus wat je in zo'n crisissituatie vooral doet, op het moment dat de beurs onderuitgaat, is de rente nauwlettend in de gaten houden. Die heeft met name grote invloed op de dekkingsgraad. Verrassend genoeg bleef de rente dankzij het stabiliserende grote ingrijpen door centrale banken redelijk constant, terwijl de aandelenmarkt de snelste correctie en herstel ooit vertoonde. Het voorkomen van de zogenaamde 'action bias' (neiging tot overhaast ingrijpen), was dus het devies. "

“ Ik ben relatief nieuw bij Shell, maar het crisisbeleid zit echt heel grondig voorbereid in elkaar ”

Welke aanpassingen hebben jullie wél gedaan?

“We hebben besloten niet in te grijpen en conform beleid de portefeuille geherbalanceerd. Dat is eigenlijk de enige echte beslissing die we hebben genomen. Terwijl de beurs heel hard daalde en we onder de strategische bandbreedte kwamen, hebben we tegen ons gevoel de aandelenweging naar het strategische niveau verhoogd, met positief resultaat. Verder hebben we betrekkelijk weinig ingegrepen, en vooral koers gehouden. We zijn natuurlijk ook een lange termijn belegger, met een lange horizon! De volatiliteit van de financiële markten hoort er nou eenmaal bij, alhoewel het dit jaar wel heel erg extreem was.”

Hoe heeft dat uitgedaakt voor het resultaat?

“Door niet in te grijpen, behalve te herbalanceren, hebben we de hele rit van de beurzen weer omhoog meegemaakt. Met als gevolg een positief resultaat op onze ‘Return-Seeking Assets’. Dat zijn de meest risicovolle investeringen in onze portefeuille, zoals aandelen.”

Toch moet deze crisis jullie horizon dichterbij hebben gehaald, zelfs voor een lange termijnbelegger als SSPF.

“Overduidelijk. Het eerste wat je doet is veiligstellen dat de mensen en de organisatie blijven functioneren, zoals op tijd de pensioenen uitbetalen. Dat is uitstekend verlopen.”

Waren jullie voorbereid? Lag er een crisisscenario klaar?

“In de zomer van 2019 was er een crisismanagementsituatie gesimuleerd. Op basis van die uitkomsten waren beleid en protocol verder aangescherpt. Toen de pandemie uitbrak, lag de opstelling klaar en wist iedereen wat er gedaan moest worden. Ik ben relatief nieuw bij Shell, maar dit zit echt heel grondig voorbereid in elkaar. Zelfs de omschakeling naar thuiswerken verliep vlotjes. Onze gedisciplineerde manier van werken heeft zich bewezen.”

Wat is het effect van de pandemie op de wereldeconomie?

“Omdat de oude economie harder wordt geraakt dan de nieuwe economie, zal de vernieuwing waarschijnlijk nog sneller gaan. Ons consumptiegedrag, maar ook het gedrag van beurzen en bedrijven, is veranderd doordat we de hele dag op de digitale snelweg zijn, in plaats van de echte snelweg. Plotseling is IT meer dan nodig. Tegelijkertijd wordt er veel minder autogereden of gevlogen en daardoor is de vraag naar energie sterk afgenomen. Ook de behoefte aan grote kantoorgebouwen lijkt weg. Terwijl de farmacie en de technologie enorm van de crisis profiteren. De verschillen

“Op de beurs was het effect van de pandemie maar van korte duur”

tussen bepaalde sectoren, maar ook regio's, zijn daardoor gigantisch.”

Hoe vertaalt zich dat naar de financiële markten?

“Op de beurs was het effect van de pandemie maar van korte duur. Eerst een heftige reactie op de plotseling stilvallende economie, maar daarna was het één stijgende lijn naar boven tot het einde van het jaar. Overheden bleken bereid om de schulden te laten oplopen en centrale banken zorgden met hun monetaire steun voor voldoende liquiditeit. En anders dan in de financiële crisis van 2008, werd er niet ellenlang gediscussieerd over renteverlagingen, noodfaciliteiten en steunaankopen... Alles stond er in no time. Hierdoor zijn er ook weinig bedrijven failliet gegaan. Mede daardoor hebben de financiële markten snel ingeschat dat dit een tijdelijke schok was met andere gevolgen voor de lange termijn.”

Ondertussen krimpt de economie, maar stijgen de beurzen. Het kan verkeren.

“Al eerder is gebleken dat bewegingen op de kapitaalmarkten niet altijd

overeenkomen met de economische realiteit. Dat is voor een deel ook wel te verklaren. Onder de beursgenoteerde ondernemingen mis je een belangrijk deel van de MKB-bedrijven die nu juist heel hard worden geraakt. Maar de economische malaise is er wel degelijk. Wereldwijd is alleen de economie van China gegroeid.”

Heeft de crisis het gedrag op de beurzen veranderd?

“Op een ouderwetse manier beleggen, het zoeken naar waarde-aandelen, blijkt uit de tijd. Aan de andere kant zijn aandelen met een hoog dividend en enigszins stabiele koers enorm gewild. Dat geldt ook voor aandelen die in koers zijn gestegen en momentum hebben. Daarnaast zijn de grote technologiebedrijven zoals Facebook, Amazon en Apple, maar ook Alibaba en Tencent samen nog nooit zo dominant geweest. Zowel op de beurs als in de economie. Automeerk Tesla is nu al tweeduizend keer de winst waard. De vraag is, hoe dat zal zijn over 5-10 jaar? Verder hebben we in de crisis nieuwe investeerders gezien. Er zijn nog nooit zoveel beleggingsrekeningen door consumenten geopend. Veelal door een

generatie zonder al te veel historisch besef. Men koopt een aandeel Apple ongeacht de hoge waardering, gewoon omdat het een mooi bedrijf is. Zo'n zelfde ontwikkeling hebben we eerder gezien in de dot-com bubbel, begin 2000. "

Ondertussen speelden op het wereldtoneel diverse politieke stukken. Welke hebben jullie met argusogen gevolgd?

"Brexit, de Europese begroting, maar natuurlijk ook het handelsconflict tussen Amerika en China. Dat conflict verscherpte alleen maar door de pandemie. Gelukkig zijn we het jaar uitgegaan met de Amerikaanse verkiezingen. Die bieden hoop op een andere tijd. Natuurlijk was Trump pro-business, dat had een positief effect op de beurzen, maar nu is het interessant om te zien wat er gebeurt als je een socialere politiek krijgt. Want het verschil tussen arm en rijk is nog nooit zo groot geweest en in Amerika zie je waar dat toe kan leiden: grote onrust, verdeeldheid en politieke instabiliteit. Op langere termijn is dit niet goed voor internationale handel en economische ontwikkeling."

Je hebt het al eerder aangestipt: overheden nemen ongekende maatregelen om de coronacrisis te bestrijden. Welke kanttekening valt daarbij te plaatsen?

"Met name hoe het zal uitpakken voor de rente en de inflatie. Tot nog toe is de renteontwikkeling heel beheerst verlopen en de inflatie blijft al jaren uit, maar toch blijft de vraag: voor hoelang nog? Met name de rente vinden wij op dit moment moeilijk te voorzien en eigenlijk geldt dat ook voor de inflatie."

De rente staat nu ongeveer op nul, maar kan zowel verder zakken als stijgen. Inflatie komt dichterbij als de overheden de vraaguitval in de markt blijven compenseren door rechtstreeks geld te geven aan consumenten en daarin misschien doorschieten."

Het vermogen van SSPF is in 3 zogeheten doelportefeuilles belegd: Return-Seeking Assets, matching assets en liquidity & investment grade assets. Wil je dat uitleggen?

"Het is een functionele indeling. Feitelijk is de gehele portefeuille erop gericht alle verplichtingen na te kunnen komen. We hebben deze zo ingedeeld dat je een gedeelte hebt dat er echt toe dient om de rentegevoeligheid van de verplichtingen te matchen, in plaats van zoveel mogelijk rendement te maken. Dit zijn de matching assets- en de liquidity & investment grade assets-portefeuille. De derde portefeuille, 54 procent van het totale belegde vermogen van SSPF, bestaat uit Return-Seeking Assets. Deze portefeuille moet precies doen wat de naam zegt: rendement leveren met een breed gespreid scala aan aandelen, hoogrentende obligaties, hedgefonds en private equity."

Welke beleggingscategorieën hebben het opmerkelijk goed gedaan?

"Hedgefonds springen eruit. Er wordt vaak gediscussieerd over het nut ervan, maar in 2020 hebben ze dankzij een hoog absoluut rendement een belangrijke bijdrage aan de stabiliteit en hoogte van ons beleggingsresultaat geleverd."

Welke categorieën geven reden tot zorg?

“Zorg is een groot woord, maar vastgoed heeft onze aandacht. Overigens zijn daar ook weer kansen; met distributiecentra in de logistiek gaat het bijvoorbeeld weer heel goed.”

Wat is jullie beeld bij het beleggingsjaar 2021?

“Er is veel om naar uit te kijken. Vaccins hebben het vertrouwen een boost gegeven. Vooral nog zijn we gematigd positief. Zorgen over hoge waarderingen, inflatie en de renteontwikkeling zijn er echter wel degelijk. De hamvraag is wat centrale banken doen als de inflatie gaat oplopen. Gaan ze dan de rente verhogen, of meer ruimte geven om de inflatie op te laten lopen? Met de schulden die overheden hebben gemaakt zou je zeggen dat het gunstig is als de rente laag blijft. Maar toch, we hebben een financieel bouwwerk dat best fragiel is. Er zijn hoge schulden en rentestijgingen kunnen door veel bedrijven en partijen niet gedragen worden. De pandemie heeft duidelijk gemaakt dat buffers in ieder geval groter moeten zijn. In de financiële crisis hadden banken te weinig reserves, nu zie je dat we meer voorraden moeten hebben in de toeleveringsketens, economieën en bedrijven. Dat betekent dat we iets minder efficiënt zullen worden en daardoor wellicht niet zo hard kunnen groeien.”

Notabene

Een constante factor in de afgelopen jaren is juist die dalende rente. Wat gebeurde er in 2020 met de kapitaalmarktrentes en welk effect sorteerde dat?

Arnold Gast: “Lage rente maakt aandelen aantrekkelijk. Als alternatief voor rente koop je nu een aandeel met een verwacht dividend.”

Wat is in 2020 het rendement geweest voor SSPF?

Het rendement op de gehele beleggingsportefeuille over 2020 is 4,5% geweest.

BELEGGINGSOVERTUIGINGEN SSPF

1 Expertise gecombineerd met stevige countervailing power leidt tot robuuste beleggingsbeslissingen.

Het pensioenfonds maakt actief gebruik van interne en externe beleggingsexpertise om goede beleggingsresultaten voor haar deelnemers te behalen. De inzet van deze expertise vraagt om een sterke governance waar het pensioenfonds dan ook nadrukkelijk in investeert.

2 Betrokken aandeelhouderschap stimuleert goed bestuur en verantwoord ondernemen. Integratie van ESG factoren draagt positief bij aan het risico-rendementsprofiel.

ESG factoren beïnvloeden het beleggingsrisico en -rendement van alle asset categorieën, waarbij goede governance een voorwaarde is voor verbetering van de prestaties van een onderneming op de E (milieu) en de S (sociale) factoren. Het fonds acht haar Verantwoord Beleggingsbeleid een belangrijke manier om uiting te geven aan haar maatschappelijke verantwoordelijkheid.

3 Om rendement te genereren moeten beleggingsrisico's bewust worden genomen en onbeloofde risico's waar zinvol afgedekt.

Het fonds wenst beleggingsrisico's bewust aan te gaan omdat zij daarvoor (voldoende) wordt beloofd. Voor andere risico's wordt een keuze

gemaakt of het pensioenfonds de risico's wenst te lopen waarbij ook nadrukkelijk wordt gekeken naar de vraag of het pensioenfonds zich het risico kan veroorloven. In deze afweging worden ook de kosten van afdekking betrokken.

4 De Strategische Asset Allocatie bepaalt in hoge mate het rendementspotentieel en risicoprofiel van de beleggingsportefeuille.

De verdeling over de verschillende rendements- en risicobronnen is de belangrijkste determinant voor het uiteindelijk te behalen resultaat. De latere beslissingen in het beleggingsproces zijn afgeleid van deze strategische keuzes en mogen het strategische risicoprofiel niet overschaduwen.

5 Diversificatie verbetert het risico-rendementsprofiel van de beleggingsportefeuille waarbij nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de onderliggende risico- en rendementsbronnen.

Diversificatie verbetert het risico-rendementsprofiel van de beleggingsportefeuille. Het fonds kijkt daarbij verder dan de benaming van een belegging om de uiteindelijke risico- en rendementsbronnen te identificeren en de exposure te spreiden.

6 Door de lange termijn beleggingshorizon kunnen korte termijn risico's, zoals volatiliteit en illiquiditeit, gedragen worden om daarmee een hoger rendement te realiseren.

De verplichtingen van het pensioenfonds hebben een lange termijn karakter. Dit maakt het mogelijk dat het pensioenfonds kan beleggen met een lange tijdshorizon. Hierdoor is het pensioenfonds in staat om korte termijn risico's te dragen om op lange termijn hiervan te kunnen profiteren. Daarnaast biedt een lange termijn karakter ook de mogelijkheid om te beleggen in illiquide beleggingen. Het pensioenfonds is zich daarbij wel bewust dat niet alle verplichtingen een lange termijn karakter hebben.

7 Risicopremies variëren door de tijd en over markten, waardoor weloverwogen implementatie van dynamisch beleid waarde toevoegt.

Het pensioenfonds gelooft erin dat de beloning voor het dragen van verschillende typen risico's varieert. Het pensioenfonds kan hiervan profiteren door op sommige momenten meer of minder blootstelling aan een bepaald type risico te kiezen binnen de grenzen van het strategische risicoprofiel.

8 Niet alle markten zijn altijd efficiënt en dit biedt mogelijkheden om met actief beheer waarde toe te voegen.

Het pensioenfonds gelooft erin dat het mogelijk is om extra waarde toe

te voegen middels actief beheer. Het verslaan van een benchmark is echter niet eenvoudig. In de keuze voor actief beheer worden ook de kosten voor het vinden van de juiste managers, de meerkosten van actief beheer, het extra governance beslag en het risico van underperformance meegewogen.

9 Beleggingsrisico's kennen meerdere dimensies die vanuit verschillende invalshoeken en perspectieven moeten worden bekeken.

De beleggingsomgeving is complex, onzeker en volatiel. Beleggingsrisico's kunnen dan ook niet voldoende beschreven worden binnen één model, aanpak of getal. Dit vraagt om een beoordeling met meerdere lenzen.

10 Additionele kosten zijn acceptabel voor het genereren van extra rendement en/of het beter beheersen van risico's.

Het fonds houdt nadrukkelijk rekening met het feit dat kosten op de lange termijn de rendementen kunnen uithollen. Desalniettemin is het fonds ervan overtuigd dat in sommige gevallen het gewenst is om (meer) kosten te maken om zodoende betere (netto) beleggingsresultaten te behalen en het beleggingsrisico beter te laten aansluiten bij haar risicobudget.

BELEGGINGSRESULTATEN 2020

Bijzonder beleggingsjaar

2 020 was een bijzonder en spectaculair beleggingsjaar. Aan het begin van 2020 zorgde de snelle verspreiding van het coronavirus en de daarmee gepaard gaande lockdown maatregelen voor de snelste correctie van aandelen ooit (zie figuur 1).

Ook andere beleggingen behaalden flink negatieve rendementen in het eerste kwartaal van 2020. In de navolgende kwartalen lieten de financiële markten hun veerkracht zien. Deze veerkracht was gedreven door enerzijds het ingrijpen van overheden die massale steunpakketten introduceerden om de economie op gang te houden en anderzijds het ingrijpen van centrale banken die niet schuwden om hun volledige instrumentarium in te zetten om de markten te stimuleren. De verkiezing van Biden als president van de VS en het op de markt komen van de eerste vaccins (in combinatie met met een hoge

vaccinatie-effectiviteit) in november hebben de markten eveneens goed gedaan. Ondanks het zeer turbulente jaar sloten aandelen het jaar af met een positief rendement.

Uiteindelijk heeft SSPF het jaar 2020 afgesloten met een positief rendement op bijna alle beleggingscategorieën. Het totaalrendement van SSPF is 4,5% (€ + 1.361 miljoen) en scoort daarmee 0,2% beter dan de meetlat (benchmark). Ook de rente is niet ongemoeid gebleven in 2020. De rente is gedurende 2020 flink gedaald met ongeveer 0,6%-punt (zie ook figuur 2). Economisch sentiment, stimulus van overheden en het ingrijpen van centrale banken is hier debet aan. Een dalende rentebeweging resulteert in positieve resultaten op de obligatieportefeuille. Tegelijkertijd heeft de rentedaling een sterk opdrijvend effect op de waarde van de toekomstige pensioenuitkeringen (verplichtingen) van het fonds.

Figuur 1. Ontwikkeling van aandelen ontwikkelde markten (MSCI World Total Return Index in euro). Bron: Bloomberg

Figuur 2. Ontwikkeling van de rente (20-jaars euro swap rente). Bron: Bloomberg

Onderstaande tabel geeft het vermogen en het rendement weer van de beleggingsportefeuille van SSPF.¹ In de tabel wordt de totale portefeuille onderverdeeld in drie deelportefeuilles en worden de behaalde rendementen vergeleken met de door het bestuur vastgestelde benchmarks. De deelportefeuille Return-Seeking

Assets, welke als doel heeft het behalen van rendement, presteerde positief in 2020. De Return-Seeking Assets behaalde een rendement van 5,0%. Dit positieve rendement is met name te danken aan de sterke performance van Aandelen, Private Equity en Hedgefondsen. Deze laatste categorie heeft in 2020 aangetoond

VERMOGEN EN RENDEMENT	SAMENSTELLING VERMOGEN (€MILJOEN)		WEGING (%)	RENDEMENT 2020 (%)	
	2020	2019	ACT	ACT	BM
Return-Seeking Assets	-	-	55,2	5,0	5,0
Aandelen	6.716	6.831	21,7	5,0	5,1
Vastrentende waarden	5.085	5.360	16,4	0,6	0,7
Private equity	3.159	2.691	10,2	15,6	15,6
Hedgefondsen	1.014	1.065	3,3	8,8	4,1
Vastgoed	727	894	2,3	(4,7)	(4,7)
Overige alternatieve beleggingen	385	402	1,3	2,1	2,1
Overig*	9	(445)	0,0	-	-
Matching Assets	2.423	2.290	7,8	13,3	13,3
Liquidity en Investment Grade	11.463	11.201	37,0	1,8	1,4
Totaal Vermogen/ Rendement	30.985	30.289	100,0	4,5	4,3

“Ondanks het zeer turbulente jaar sloten aandelen het jaar af met een positief rendement”

van grote toegevoegde waarde te zijn in zowel neerwaartse als in zeer beweeglijke financiële markten. Daarnaast behaalde de categorie Hedgefondsen ook een outperformance van 4,7% door te beleggen in de juiste managers en strategieën. Enkel de categorie Vastgoed liet een negatief rendement zien over 2020 van -4,7%. De negatieve performance van de vastgoedportefeuille is onder andere gelegen in de waardering van kantoorpanden en winkelcentra, welke het in tijden van corona (waarin thuiswerken en lockdowns de overhand voerden) niet goed hebben gedaan. De Matching portefeuille, met als doel het bijhouden van de waarde van de verplichtingen, behaalde een rendement van 13,3%. Deze portefeuille heeft opzettelijk een hoge rentegevoeligheid

net als de verplichtingen van het pensioenfonds. Door de forse rentedaling behaalde de portefeuille een hoog rendement. De portefeuille Liquidity & Investment Grade assets behaalde een positief rendement van 1,8% en presteerde 0,4% beter dan de benchmark. De behaalde outperformance is onder andere te danken aan de beleggingen in Nederlandse hypotheek, de beleggingen in AAA Collateralized Loan Obligations (CLO's) en het inspelen op de lage inflatieverwachtingen gedurende 2020.

¹ Hierin zijn de derivaten per beleggingscategorie verwerkt. Derivaten worden in de jaarrekening, die gebaseerd zijn op verslaggevingsregels uit Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en International Financial Reporting Standards (IFRS) als separate balanspost gepresenteerd, waarbij 'vorderingen' niet worden gesaldeerd. Hierdoor wijkt de vermogenssamenstelling in onderstaande tabel af van de presentatie in de jaarrekening.

* Omvat cash, cash equivalents en currency swaps, waarvoor de performance en benchmark niet vastgesteld worden.

VERANTWOORD BELEGGEN

“Deelnemers SSPF zijn enthousiast over ESG-beleid”

Ruim 7000 Shell-medewerkers en gepensioneerden spraken zich in 2020 uit over het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid (mvp) van SSPF. Hieruit blijkt een brede steun voor de koers, maar ook grote sympathie voor de doelgerichte aanpak. Arnold Gast, Risk & Investment officer bij SSPF, brengt de mvp-mijlpalen van dit jaar in kaart.

In een filmpje op de website noemt SSPF haar verantwoord beleggingsbeleid 'beleggen met positieve energie'. Wat vind je zelf het meest tot de verbeelding sprekende element van die aanpak?

"Betrokkenheid. We gaan in dialoog met bedrijven waarin we investeren. Onze overtuiging is dat verantwoord ondernemen en een goed bestuur wordt gestimuleerd door betrokken aandeelhouderschap. Die positieve invloed verlies je als je stopt met investeren. Echte verandering realiseren wij door in gesprek te gaan met bedrijven."

“Het Verantwoordingsorgaan (VO) adviseert graag op het gebied van verantwoord beleggen”

In de beleggingsportefeuille van SSPF zitten duizenden bedrijven? Hoe organiseer je die dialoog?

"SSPF gaat niet zelf met de ondernemingen in gesprek, maar huurt voor die taak een gespecialiseerd bedrijf in dat past bij onze zienswijze: Hermes

EOS. Zij gaan de dialoog aan en geven waar nodig stemadvies. Het is overigens onmogelijk om met alle ongeveer 10.000 ondernemingen in ons universum in gesprek te gaan. Daarom beperken we ons tot circa 1.000 bedrijven in de portefeuille. Zo kunnen we echt het positieve verschil maken."

Vanaf welk moment ga je met een bedrijf in gesprek?

"Elk kwartaal krijgt Hermes EOS van onze custodian een overzicht van de ondernemingen waarin we beleggen. Deze worden gescreend op basis van het engagement plan, de te behalen resultaten en gesignaleerde controverses. Denk daarbij aan overtredingen van internationale normen, zoals de Global Compact Criteria en Guiding Principles van de Verenigde Naties."

En dan?

"Bij sommige bedrijven, die meerdere keren zijn aangesproken, is een dialoog uiteindelijk geen zinvolle optie meer. Deze ondernemingen worden voorgedragen voor uitsluiting. Omdat ESG een ingewikkeld gebied in ontwikkeling is, met talloze meningen en data, waarbinnen je ethische argumenten moet wegen naast financiële, doen we vanaf dat moment altijd een dubbele toets. We leggen de informatie van Hermes EOS naast de data van SAMCo, onze vermogensbeheerder en beleggingsadviseur. Uiteindelijk wordt zo bepaald of we afscheid nemen of nog in gesprek blijven. Daarbij geven ethische overwegingen de doorslag"

“ We veranderen de wereld niet met uitsluiten, we geven een signaal ”

Heeft SSPF in 2020 bedrijven uitgesloten van investeringen?

“In het totaal zijn zes ondernemingen uitgesloten van investeringen, waarvan drie bedrijven waren vertegenwoordigd in onze portefeuille. Die belangen hebben we verkocht. Toch valt daar een kanttekening bij te plaatsen, omdat deze organisaties weer andere aandeelhouders zullen krijgen en doorgaan. We veranderen de wereld niet met uitsluiten, we geven een signaal.”

Als gevolg van de invoering van het IMVB-convenant (Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen), is dit jaar een peiling gedaan onder medewerkers en oud-werknemers van Shell hoe ze aankijken tegen de mvb-aanpak van SSPF. Welke feedback hebben jullie gekregen?

“Het beleid wordt breed ondersteund door de ruim 7.000 mensen die hebben meegedaan aan de enquête. Zij onderschrijven de keuze van het bestuur om meer focus aan te brengen op 4 SDG's. Te weten: klimaatactie (SDG 13), betaalbare en duurzame energie

(SDG 7), gendergelijkheid (SDG 5) en duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11). Die thema's vindt men heel erg passen bij Shell. Met overigens één favoriete SDG: 'betaalbare en duurzame energie'. Wat de enquête bovendien duidelijk heeft gemaakt, is de grote betrokkenheid van onze deelnemers bij maatschappelijk verantwoord beleggen. Dit vindt men heel belangrijk, maar wel is aangegeven dat het niet ten koste mag gaan van het rendement.”

Hoe zien jullie zelf de verhouding rendement versus duurzaamheid?

“In onze visie gaan duurzaamheid en rendement uitstekend samen. Dat toetsen we ook bij elke stap in het beleggingsbeleid door ons af te vragen wat de impact is op beide. Als ze niet verbeteren of minimaal gelijk blijven, doen we het niet. Zo staat het ook beschreven in onze investment beliefs: 'Integratie van ESG factoren draagt positief bij aan het risico rendement profiel.' Dus in die zin verwachten wij een positieve bijdrage van de integratie binnen onze beleggingsportefeuille. Dat zie je terug in de resultaten van de afgelopen jaren.”

“We zetten grote stappen voorwaarts”

Welke positieve resultaten zijn er nog meer geboekt door de invoering van het IMVB-convenant?

“Hoewel er tot 2020 al veel op MVB-gebied gebeurde, werd het binnen onze organisatie niet altijd even duidelijk opgeschreven. Dat hebben we veranderd. Eerst door gedetailleerd de beleidslijn in kaart te brengen, om het daarna te herschrijven. In maart is dat nieuwe stuk goedgekeurd door het bestuur. Ook in het contract met onze vermogensbeheerder SAMCo is het MVB-beleid nu expliciet opgenomen. Er zijn zelfs twee medewerkers voor aangesteld. Hierdoor is ESG echt verweven in onze beleggingsactiviteiten. Daarnaast publiceren we veel meer over wat we doen en realiseren. Zo hebben we op onze website een nieuwe MVB-omgeving gecreëerd met filmpjes en podcasts waarmee je ons beleid leert kennen. Ook worden de engagement trajecten transparanter gemaakt. Al met al grote stappen voorwaarts. Een lijn die we in 2021 met positieve energie gaan doorzetten.”

Toch nog even terug naar de 4 SDG's. Toen de bevestiging binnenkwam dat Shell (oud) medewerkers in grote meerderheid achter de keuze van de 4 duurzaamheidsthema's staan,

hoe hebben jullie het toen verder opgepakt?

“Toen de uitslag van de enquête bekend was in september, zijn de 4 SDG's door Hermes EOS meegenomen in het engagement plan. Daarnaast zijn we met onze vermogensbeheerder SAMCo in gesprek gegaan om naar nog meer mogelijkheden in de beleggingsportefeuilles te kijken. Omdat de meetbaarheid van de 4 SDG's binnen de beleggingsportefeuilles lastig is, hebben we besloten aan te sluiten bij de implementatie van de nieuwe Europese wetgeving, die begin 2021 van kracht wordt: de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Deze maatregelen schrijven voor dat pensioenfondsen moeten gaan rapporteren op zogeheten adverse impact indicators. Hiermee komen data en berekeningsmethodes sneller vrij om SDG's als richtsnoer voor de integratie van duurzaamheidsrisico's te gebruiken en de impact van de beleggingsbeslissingen beter meetbaar te maken. De adverse impact indicators bevatten bijvoorbeeld maatstaven voor de uitstoot en concentratie van CO2 en maken daarmee de invulling van ambities op het thema klimaatactie (SDG 13) meetbaar.”

Is de focus op de 4 SDG's ook al vertaald in de gesprekken met bedrijven?

"Voor bijna 75 procent van haar interacties met bedrijven in onze portefeuille maakte Hermes EOS tot 2020 al een koppeling met de SDG's. Ook in hun engagement plan voor 2021-2023 krijgen de gekozen SSPF-thema's – gendergelijkheid, betaalbare en schone energie en klimaatactie – een belangrijke positie. Daarnaast worden duurzame steden en gemeenschappen in de door Hermes EOS benoemde doelstellingen meegenomen. Hiermee zijn de 4 SDG's stevig in het engagement plan van Hermes EOS verankerd en kunnen we steeds meer laten zien wat duurzaamheid in onze beleggingsportefeuille betekent. Een concrete en mooie stap."

In het laatste kwartaal zijn jullie een nieuwe ALM-studie gestart (Asset Liability Management). Heeft dat in 2020 al vruchten afgeworpen?

"Ja. Als eerste stap hebben we de beleggingsovertuigingen tegen het licht gehouden en herschreven. Zo laat het bestuur duidelijk zien hoeveel belang er wordt gehecht aan ESG en de positieve mogelijkheden op het beleggingsrendement. Letterlijk luidt één van de investment beliefs nu: 'Betrokken aandeelhouderschap stimuleert goed bestuur en verantwoord ondernemen. Integratie van ESG factoren draagt positief bij aan het risico- rendementsprofiel'."

Betekent?

"Dat ESG factoren het beleggingsrisico en -rendement van alle asset categorieën beïnvloeden. Daarbij is een goede governance een voorwaarde voor verbetering van de prestaties van een onderneming op zowel de E (milieu) als de S (sociale) factoren."

Waar heeft de ALM-studie in 2020 nog meer aan bijgedragen?

"Samen met Ortec Finance is een workshop georganiseerd om de impact van toekomstige klimaatrisico's in kaart te brengen. Zo heeft het scenarioteam van Shell geschetst hoe een succesvolle transitie naar een klimaat neutraal Europa in 2050 eruit zou kunnen zien. Daarvoor moeten een aantal noodzakelijke stappen worden gezet en de risico's goed in kaart gebracht om waar mogelijk in te grijpen. Maar bovenal levert het ook heel veel kansen op en moeten we ons blijven inzetten voor een succesvolle energietransitie. Zoveel is duidelijk."

Jaarlijks vindt de VBDO-ranking plaats van de 50 grootste pensioenfondsen. Zijn er naar aanleiding van de ranking in 2019 (of daarvoor) veranderingen bij SSPF doorgevoerd die in 2020 zichtbaar zijn geworden?

"De VBDO-ranking gebruiken we om te kijken waar we staan ten opzichte van de andere pensioenfondsen. We hebben een mooie middenpositie bereikt en het is hard werken om die te behouden. De VBDO-criteria en -scores gaan ieder jaar enorm omhoog. Zo wordt de hele vermogensbeheersector verbeterd."

Met andere woorden?

“Wij zien de jaarlijkse dialoog met VBDO als een belangrijke manier om onze maatschappelijke verhoudingen te peilen. Daarnaast levert het concrete verbeterstappen op in de uitvoering van ons maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Zo hebben we het afgelopen jaar verdere stappen gezet op het gebied van de integratie van ESG-factoren bij onze beleggingsbeslissingen, onze ESG-focal points meer bij het bestuur betrokken en via onze diverse communicatiekanalen de transparantie sterk verbeterd.”

Tot slot, wat is de visie van SSPF voor de CO2-uitstoot van de beleggingsportefeuille? Is daar in 2020 actie op ondernomen?

“Voor een groot deel van onze beleggingen in beursgenoteerde bedrijven hebben we via op maat gemaakte ESG-benchmarks al ingezet op een reductie van CO2. In het verlengde hiervan wordt

op dit onderwerp maximaal de dialoog gezocht en gevoerd. Olie- en energiebedrijven worden wereldwijd door Hermes EOS op de huid gezeten om werk te maken van de energietransitie. Zo verwachten we dat deze bedrijven steeds meer nieuwe energie gaan leveren en de hele economie minder CO2-intensief wordt. In lijn met de invoering van de nieuwe Europese wetgeving, gaan we ervoor zorgen dat de relevante data en metingen beschikbaar komen. Hiervoor gaan we in 2021 lange termijn doelstellingen bepalen en rapporteren. Een mooie en belangrijke uitdaging, die we met beide handen gaan aanpakken.”

Bestuur aan het woord

Martijn Minderhoud, focal points ESG SSPF: “SSPF heeft de afgelopen jaren enorme stappen gemaakt op het gebied van ESG. Eerst was er een speciale werkgroep, maar nu maakt dit onderwerp integraal deel uit van het werkplan van het Pensioenbureau, in samenspraak met het bestuur. De ambitie om te beleggen op een maatschappelijk verantwoorde wijze nestelt zich in ons DNA.”

A close-up, profile view of a person wearing a yellow hard hat and safety glasses. They are looking down at a tablet device held in their hand. The background is a blurred industrial setting with warm, orange lights, possibly from a furnace or molten metal.

WET- EN REGELGEVING

Wat betekent de nieuwe wet- en regelgeving voor de deelnemer?

Vanaf 10 maart 2021 geldt nieuwe Europese wet- en regelgeving voor informatieverstopping over duurzaamheid van beleggingen. Deze verordening heet de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Maar wat behelst het?

“ Er worden stappen gezet om van duurzaam investeren de norm te maken ”

De SFDR maakt deel uit van het Action Plan for Financing Sustainable Growth van de Europese Commissie. In dit actieplan worden - naast de SFDR - onder andere regels voorgesteld over duurzame classificaties (taxonomieën) en duurzame benchmarks van beleggingen. Sustainable finance is het antwoord van de EU om verplichtingen die voortvloeien uit het klimaatakkoord van Parijs te vertalen in regels voor de financiële markten. De EU-regels moeten investeerders helpen om weloverwogen investeringsbeslissingen te nemen in de klimaattransitie en zo een gelijk speelveld creëren. Als gevolg van de SFDR zal SSPF haar deelnemers op een transparante manier informeren over de wijze waarop het fonds duurzaam belegt en op welke wijze negatieve duurzaamheidseffecten worden meegewogen in beleggingsbeslissingen.

De Taxonomieverordening

Een ander gevolg van het Action Plan for Financing Sustainable Growth is de introductie van een geharmoniseerd classificatiesysteem ('taxonomie') om te bepalen wat als duurzame economische activiteit mag worden aangemerkt. Binnen de EU treedt deze verordening vanaf 1 januari 2022 in werking. Wat het concreet betekent? Er worden

stappen gezet om van duurzaam investeren de norm te maken. De regels beogen meer transparantie over de duurzaamheid van investeringen door met eenduidige definities en regels te komen. SSPF moet voortaan laten zien hoeveel procent van de beleggingen, volgens deze classificatie, daadwerkelijk duurzaam is. Hiermee wordt tegengegaan dat organisaties zich duurzamer of 'groener' voordoen dan ze daadwerkelijk zijn. In het verlengde daarvan worden beleggers, die willen investeren in activiteiten met een positieve impact op het milieu, hierover geïnformeerd.

Nieuwe Nederlandse wetgeving

Als uitvloeisel van het recent gesloten Pensioenakkoord zal een aantal onderdelen in de wetgeving wijzigen, waaronder de mogelijkheid voor de deelnemer tot het opnemen van een deel van het pensioen in één keer: het zogeheten "bedrag ineens". Hierdoor wordt meer maatwerk mogelijk in het arbeidsvoorwaardelijk pensioen. Zo krijgen deelnemers van SSPF de mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden op de pensioendatum maximaal 10 procent van het opgebouwde pensioenvermogen ineens

op te nemen. Dit deel van de wetgeving treedt naar verwachting in werking per 1 januari 2023.

Wet Pensioenverdeling bij scheiding

Dit wetsvoorstel bevat nieuwe regels voor de verdeling van pensioen bij scheiding. Deze nieuwe regels zijn voor onze deelnemers transparanter dan de huidige regelgeving. Volgens het wetsvoorstel krijgen ex-partners na scheiding een eigen aanspraak op ouderdomspensioen, waardoor de ex-partners ook op het gebied

van pensioen geen afhankelijkheid meer aan elkaar hebben. SSPF regelt deze verdeling automatisch voor haar deelnemers die zijn gescheiden, tenzij de deelnemers van deze standaard regeling willen afwijken. Ook wordt het bijzonder partnerpensioen alleen berekend over de huwelijkse periode. Nu wordt ook nog de voorhuwelijkse periode meegeteld. De nieuwe regels zijn van toepassing op scheidingen vanaf de inwerkingtreding van deze wet. De overheid is van plan om de nieuwe wet per 1 januari 2022 in te laten gaan.

FOR
EVER
YOUNG

Suus den Boesterd (101), Paul Ankerman (82) en Ruud Gijsen (61) werkten jarenlang voor Shell en genieten nu van hun pensioen. Niet achter de geraniums, maar vol in het leven. Forever young.

“Het is nauwelijks voor te stellen dat ik zo oud ben”

Suus den Boesterd-Poll uit Naarden is 103 jaar oud. In 1971 ging ze met pensioen. Haar eerste baan bij Shell was op de personeelsafdeling van de Bataafse Petroleum Maatschappij (B.P.M.) het latere Koninklijke Olie en Shell in Soerabaja, voormalig Nederlands-Indië. “Verschillende kennissen die in de 90 zijn, zeggen: voor mij hoeft het niet meer. Dat heb ik helemaal niet.”

Op het tafeltje in de voorkamer staat een schaal met spritsen. Ernaast een blikendoos met het gehoorschelpje, dat door de interviewer eerst van een batterij wordt voorzien. Suus zegt dat de moerascipressen voor haar huis nog ieder jaar roestbruin kleuren. Een betoverend gezicht, vindt ze. Aan de muur hangen schilderijen met schepen op de Javazee en een kampong in de rijstvelden.

1918, de rimboe

“Ik ben geboren op Moeara Teweh in hartje Borneo. Midden in de rimboe tussen de oorspronkelijke bevolking van het eiland, de Dajaks. Het was er zo afgelegen, dat er geen Nederlandssprekende scholen waren. Mijn vader was officier in het leger, we kregen les van mijn moeder. Pas toen ik bijna zes jaar oud was, ben ik in Kota Radja in Noord-Sumatra voor het eerst naar school gegaan. Alhoewel

ik in de loop der jaren veel woorden ben vergeten, spreek ik nog steeds Indonesisch.

Oorlog

“Het was een rare tijd toen ik bij Shell aan de slag ging. Australië was in oorlog met Japan en alleen de Nederlandse regering was zo naïef om te denken dat de Japanners aan Indië voorbij zouden gaan. Mijn vader kende de heer Oudraad, de toenmalige baas van Shell in Indië. Ik begon op het hoofdkantoor in Soerabaja (Oost-Java), waar ik brieven moest opnemen en vertalen. Maar al snel werd ik ontslagen, omdat ik in het huwelijk trad met mijn eerste man, een Nederlandse marineofficier. In die tijd was het heel normaal dat getrouwde vrouwen hun baan verloren. Ik mocht terugkomen, doordat de Tweede wereldoorlog was uitgebroken en er geen nieuwe employees vanuit Holland naar Indië kwamen.

De vijand

“Op het moment dat het Japanse leger Soerabaja binnenviel, stonden honderden Indonesiërs en Europeanen aan de straatkant te kijken. Ook mijn moeder en ik vergaapten ons aan de marcherende soldaten. Krankzinnig genoeg, drong het niet tot ons door, dat dit geen show was, maar realiteit: de intocht van de vijand. Snel daarna zou

die vijand ons opsluiten in Banjoebiroe, een vrouwengevangenis vlakbij Yogyakarta met meer dan tweeduizend gevangenen. Je sliep er op houten planken met 90 centimeter ruimte per persoon. We hebben het overleefd. Ook mijn vader kwam heelhuids terug van de Birma-spoorlijn. Mijn man wist de dans te ontspringen. Twee dagen voordat wij gevangen werden genomen, ontsnapte hij per boot naar Australië.

Bevrijding

"In al die jaren van de Japanse bezetting is Shell geweldig voor me geweest. Er kwam zelfs iemand van het hoofdkantoor naar de gevangenis om mij de dag na de vredesondertekening met Japan een toelage van 45 gulden per maand te overhandigen. Er zat een briefje bij met opbeurende woorden en de mededeling dat ik in de afgelopen vierenhalf jaar gewoon was doorbetaald. Omdat we geen dak meer boven ons hoofd hadden en de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog uitbrak, werden we nog maandenlang in het kamp vastgehouden.

Naar Nederland

"Vlak na onze vrijlating en hereniging met mijn vader en man, kwam mijn echtgenoot om het leven bij gevechtshandelingen op Java. Het enige wat ik toen nog wilde, was weg uit Indonesië en naar Nederland. Met de boot ben ik uiteindelijk in Rotterdam aangekomen. In Amsterdam kreeg ik werk bij de personeelsafdeling van het Shell Laboratorium aan 't IJ. Het waren leuke jaren. Via mijn collega's leerde ik de stad kennen. Wat ik in Indië had gemist aan cultuur, kon ik nu bijschaven."

Pensioen

"Aan het eind van mijn loopbaan bij Shell verhuisde ik naar Overhoeks, de huidige Amsterdam Tower. Ik vond er niet veel aan. De directievleugel was op elf hoog en je zag alleen maar de lucht en de veerpont. Het was er bovendien akelig stil door de dikke vloerbedekking. Na mijn pensionering ben ik in het hele land familieleden gaan opzoeken die ik nog nooit had ontmoet en omdat ik enig kind ben - mijn broertje stierf op negenjarige leeftijd aan de mazelen - heb ik iedere dag voor mijn ouders gezorgd."

Samenwonen

"Na de oorlog heb ik altijd contact gehouden met een goede vriend die ook uit Soerabaja kwam en getuige was geweest op mijn huwelijk. Toen zijn echtgenote overleed, ben ik na enige tijd met hem gaan samenwonen. Mijn nieuwe partner was een goede kerkganger en ik werd meteen opgenomen in zijn kennissenkring. Nog steeds komen zes dames van de Remonstrantse kerk in Naarden per toerbeurt iedere week op bezoek en helpen me met de boodschappen. Ik ben dankbaar voor elk bezoek."

Oud?

"In februari ben ik 103 geworden. Het is nauwelijks voor te stellen, dat ik zo oud ben. Verschillende kennissen die in de 90 zijn, zeggen: 'voor mij hoeft het niet meer'. Dat heb ik helemaal niet. Ik ben nog veel te nieuwsgierig en geïnteresseerd. Dan denk ik vaak, och jee, dat maak ik straks niet meer mee. De eerste maanvlucht was geweldig, nu gaan ze naar Mars. Waarschijnlijk zal ik dat niet meer beleven.

“ In al die jaren van de Japanse bezetting is Shell geweldig voor me geweest ”

Terug in de tijd

“Als ik de slaap niet kan vatten, zie ik heel veel van mijn vroegste kinderjaren terug. Het huis in Borneo, de meeste plaatsen in Indië waar we hebben gewoond, de kleine kampementen in de jungle. Alle details. Ik kan ze letterlijk terughalen. Even ben ik echt in die tijd. Geen nostalgie hoor, want Indië heb ik nooit gemist, noch de behoefte gevoeld om een keer terug te keren. Het is zo veranderd en ik voel me thuis in Nederland. Een mooi en vrij land. We mogen blij zijn dat we er wonen.”

Nu

“Ik ben dol op lezen en ga graag naar musea en concerten. Tot mijn 78ste heb ik getennist en tot mijn 98ste autogereden. Alleen de garage inrijden vond ik lastig. Koken doe ik ook niet meer. Ik krijg kant-en-klaar maaltijden en thuiszorg komt iedere avond om me te helpen. Ook de twee zonen van mijn overleden partner zorgen heel goed voor me.”

Toekomst

“Ik hoop dat ik hier in huis kan blijven wonen tot ik er niet meer ben. Het bejaardentehuis is voor mij een schrikbeeld. Bovendien, de mensen komen hier graag op bezoek. Ik denk dat dat komt, omdat ik geïnteresseerd ben in hun leven. Mij kan verplaatsen in mijn bezoekers en hun hele familie. Veel oude mensen die ik spreek, lijken alleen geïnteresseerd in hun eigen straatje.”

“Zonder een sterk thuisfront loopt een carrière op zee op de rotsen”

In zijn jongere jaren droomde Paul Ankerman (82) ervan om piloot of zeevaarder te worden. Varen op zee, of werken in de lucht: het leek hem fantastisch. Hij koos voor het water en kijkt terug op een bijzondere carrière bij Shell Tankers BV als scheepswerktuigkundige. “Ik werkte in de machinekamers van tankschepen. Machtig interessant vind ik die draaiende motoren in een schip. Als ik die nu hoor ronken, lopen de rillingen over mijn rug.”

“We woonden vroeger tegenover een man die op de Zeevaartschool had gezeten. Hij vertelde graag over zijn avonturen op zee en ik kon uren ademloos naar de verhalen luisteren. Ik besloot me ook aan te melden en heb twee jaar lang in Utrecht gestudeerd. Toen ik eenmaal moest gaan werken, bracht mijn oom mij in contact met de heer La Rive, waarmee hij bevriend was. Destijds de directeur van Shell Tankers BV. Hij heeft hem een brief gestuurd en enkele weken later mocht ik langskomen op gesprek. Tot mijn grote vreugde ben ik aangenomen! De tijd op zee was geweldig. Er moest altijd wel iets gebeuren, geen dag was saai. Het was mijn taak als scheepswerktuigkundige om de machine aan de praat te houden. Als technisch officier zorgde ik voor de voortstuwing, de opwekking van elektriciteit,

verwarming en airconditioning. Kortom, alles op technisch gebied. Vroeger heette dat machinist, maar dan zei men: machinisten, die rijden op de trein!”

Sterk thuisfront

“Mijn carrière bij Shell Tankers was magisch en hectisch tegelijk. Ik was soms maanden van huis, werkte met een wisselend team en als het met een paar mannen niet klikte, waren het lange weken. Maar ik kijk terug op mooie tijden. Let wel: zonder een sterk thuisfront loopt een carrière op zee op de rotsen. Dat wisten alle mannen met wie ik werkte. Tijdens mijn loopbaan kreeg ik drie kinderen en als ik van huis was, nam mijn vrouw de volledige zorgtaken voor haar rekening. Dat was zwaar voor haar, maar ze liet alles uit haar handen vallen als ik weer thuis was. ‘Ik heb maanden voor de kinderen gezorgd. Nu is het jouw beurt’, zei ze dan. Daar stond ik helemaal achter en ik vond het fijn om ook mijn steentje bij te dragen thuis. Ik bracht de kinderen naar school, deed de boodschappen en het huishouden. Je moet met elkaar goede afspraken maken om het voor beiden naar de zin te maken.”

Nieuwe opdrachten

“Als ik werd opgeroepen, moest ik eerst de planning bespreken in Rotterdam. Mijn vrouw mocht dan gezellig mee naar kantoor, waar we genoten van

“ Ik heb heel de wereld gezien, maar geniet nu van de kleine dingen in en om het huis ”

een lunch. Ook met wijn, dat mocht toen nog. We maakten er echt een uitje van: bezochten familieleden en liepen wat rond in de stad langs de haven. Ik denk met veel plezier terug aan die tijd. Door mijn werk heb ik veel landen gezien. Ik ben vaak in Singapore geweest en ken die stad inmiddels op mijn duimpje. Als ik een dag aan wal was, pakte ik daar graag de bus om het een en ander te bekijken. Dan ging ik bijvoorbeeld naar een Hollandse club, die werd gerund door Shell. Dat was altijd gezellig en we mochten er regelmatig naartoe om te eten, zwemmen en tennissen met andere Hollanders.”

Even bellen

“Een anekdote? Goh, ik heb zoveel bijzondere dingen meegemaakt! Toen we aan wal lagen in Kawasaki, heb ik samen met de kapitein de bus gepakt om even naar huis te bellen vanuit een telefooncel. De kapitein betaalde de busreis met 1000 yen, terwijl het veel minder kostte. Eenmaal bij het eindstation aangekomen, stapte iedereen uit maar de buschauffeur gebaarde ons dat wij moesten blijven zitten. We dachten nog: nu gaat het mis, we worden ontvoerd. We liepen met hem mee naar een kantoor en daar kregen we de overige 600 yen terug.

We stonden perplex en schaamde ons ook een beetje voor onze vooroordelen. Even later werden we door hem meegenomen om te bellen naar huis en kreeg ik mijn vrouw aan de lijn. Ik heb daarna nog een aantal keren met deze man afgesproken als ik in de buurt was met mijn schip. En tot op de dag van vandaag hebben we nog steeds contact. We wisselen over en weer kalenders uit.”

Met pensioen

“In 1994 ben ik met pensioen gegaan. Ik keek daar wel naar uit; mijn werk was fysiek zwaar en na zoveel jaar verlangde ik ernaar om wat meer thuis te zijn. De laatste tijd liep ik wel op mijn tandvlees. Veel werk werd geautomatiseerd en arbeidskrachten verminderd waardoor er meer op mijn bordje lag. Ik geniet enorm van mijn pensioen. Ik heb dertig jaar het onderhoud gedaan bij de hockeyclub in mijn woonplaats Leusden, klus in de tuin en klooi wat aan met de vijver. Mijn vrouw heeft nog een tijdlang gewerkt als fysiotherapeut en eigenlijk waren we allebei elke dag druk. Toen ik met pensioen ging, zei ik dan ook direct: laten we vooral ons eigen ding blijven doen, dan zien we elkaar wel weer aan het eind van de dag met een borreltje.”

Ronkende motoren

"Het geheugen van mijn vrouw laat haar dikwijls in de steek, wat erg verdrietig is. De dagen zijn niet zoals ik het me had voorgesteld maar het is wat het is. Gelukkig helpen onze kinderen mee en voel ik me nog gezond. Ik heb een rollator aangeschaft zodat ik lekker door de winkel kan racen. Of ik het werk mis? Nee, op een gegeven moment is het klaar. Ik heb 35 jaar met heel veel plezier gevaren voor Shell, maar nu geniet ik van de kleine dingen in en om het huis. En als ik weer ronkende motoren wil horen, dan kijk ik naar filmpjes van scheepsmotoren op het

internet. Heerlijk om te zien hoe anderen die in elkaar zetten. Ik heb mij wel eens afgevraagd: wat was er gebeurd als mijn oom geen brief had geschreven. Dan had ik een heel ander verleden gehad. Gelukkig kijk ik terug op een prachtige tijd op zee. Ik zou het voor geen goud hebben willen missen!"

“ Het ‘band of brothers-gevoel’ mis ik weleens ”

Beschoten worden op een Amerikaanse basis in Irak en vervoerd worden in een gepantserde auto met een kogelvrijvest aan. Ruud Gijsen (61) uit Soest maakte het allemaal mee tijdens zijn loopbaan bij Shell. Gedurende zijn dienstverband van bijna twintig jaar bekleedde hij verschillende financiële functies in binnen- en buitenland. Sinds 2017 is Ruud met pensioen en vooral op Hollandse bodem te vinden.

Ruud groeide op in het Limburgse Geleen. Op zijn achttiende verliet hij het ouderlijk huis om Bedrijfseconomie in Tilburg te studeren. Na het behalen van zijn doctoraal ging hij aan de slag bij NS, als senior internal audit manager. De volgende stap in zijn loopbaan was bij KLM, waar hij onder andere werkte als chief financial officer (CFO) van het pensioenfonds, VP group reporting & control en VP finance & control passenger division. In deze functies zag Ruud veel van de wereld en werd zijn reislust aangewakkerd.

Contrast

“De mogelijkheid om in het buitenland te werken, was voor mij één van de redenen om in 1998 bij Shell te starten. De eerste jaren werkte ik als controller voor Shell International Exploration and Production (SIEP). Hoewel ik voor deze

functies regelmatig het vliegtuig pakte, was mijn eerste grote internationale ervaring in 2005 toen ik met mijn vrouw en kinderen naar Oost-Rusland vertrok voor het Sakhalin-project. Een unieke ervaring voor het hele gezin. We woonden op een compound met alle gemakken van dien. Dat was best een contrast met het dagelijks leven in Rusland. Je beseft dan wel hoe bevoorrecht je bent.”

Spannend

“Een paar maanden nadat we terugkwamen uit Rusland werd ik finance manager van het Majnoon-project in Irak. Dat heb in eerste instantie vanuit Rijswijk gedaan, maar later ben ik – ditmaal zonder mijn gezin – naar het Midden-Oosten (Dubai) vertrokken. De situatie in Irak heeft veel indruk op me gemaakt. Een land met zoveel ellende, terwijl het zo rijk is aan grondstoffen. Als je ziet hoe onbeholpen daarmee wordt omgegaan, springen de tranen je in de ogen. Ik ben geen wereldverbeteraar, maar vond het fijn om een bijdrage te kunnen leveren aan de ontwikkeling van het land. Hoe moeilijk dat ook was. Ik heb in Irak heel wat meegemaakt. Zo werden we beschoten toen we in wooncontainers op de Amerikaanse basis verbleven. Dat was natuurlijk niet tegen ons gericht, maar dat maakte het niet minder spannend. Ook vond ik de beveiliging in

**“ Ik heb niet meer de
behoefte om naar de
andere kant van de
wereld te vliegen ”**

“ De jaren in het buitenland waren zeer verrijkend ”

Bagdad heel indrukwekkend. Dan werd je in een gepantserde auto vervoerd met een kogelvrijvest aan. Het gekke is dat je er op een gegeven moment aan went. Hoe bijzonder de omstandigheden ook waren, veiligheid stond altijd voorop.”

Voldoening

“De jaren in het buitenland vond ik verrijkend. Ik kijk daar met heel veel plezier op terug. Met sommige mensen die we in die periode hebben leren kennen, hebben we nog steeds contact. Zo heeft mijn vrouw een wandelclubje met de ‘Sakhalin-dames’. Mijn laatste jaren bij Shell waren in Nederland. Het was een rustige periode waarin er meer mensen waren dan projecten. Uiteindelijk ben ik in 2017 vertrokken middels de vrijwillige vertrekregeling. Dat was best dubbel: ik had nog wel één interessante functie willen vervullen, maar deze is – ook buiten Shell – niet op mijn pad gekomen. Dat ik nu met pensioen ben, betekent overigens niet dat ik stilzit. Zo maak ik onderdeel uit van de Raad van Toezicht voor de Stichting Katholiek Onderwijs in Soest en Soesterberg. Een mooie functie, waarin ik iets kan terugdoen voor de maatschappij.”

Sporten

“Hoewel de coronamaatregelen beperkingen met zich meebrengen, vind ik dat we niet mogen klagen. Veel mensen hebben het echt veel slechter dan wij. Dat verre reizen er

nu niet inzitten, maakt mij niet zoveel uit. Nederland is ook heel mooi; in 2019 heb ik nog een mooie vijfdaagse fietstocht gemaakt. Bovendien heb ik in mijn carrière genoeg gereisd, waardoor ik nu niet meer de behoefte heb om naar de andere kant van de wereld te vliegen. Op dit moment vind ik het vooral belangrijk om gezond te blijven en sport ik veel: nu thuis op de hometrainer, maar hopelijk straks weer in de sportschool. Ook ben ik regelmatig op de golfbaan te vinden: een oude hobby die ik weer heb opgepakt en me heel goed bevalt.”

Nieuwe levensfase

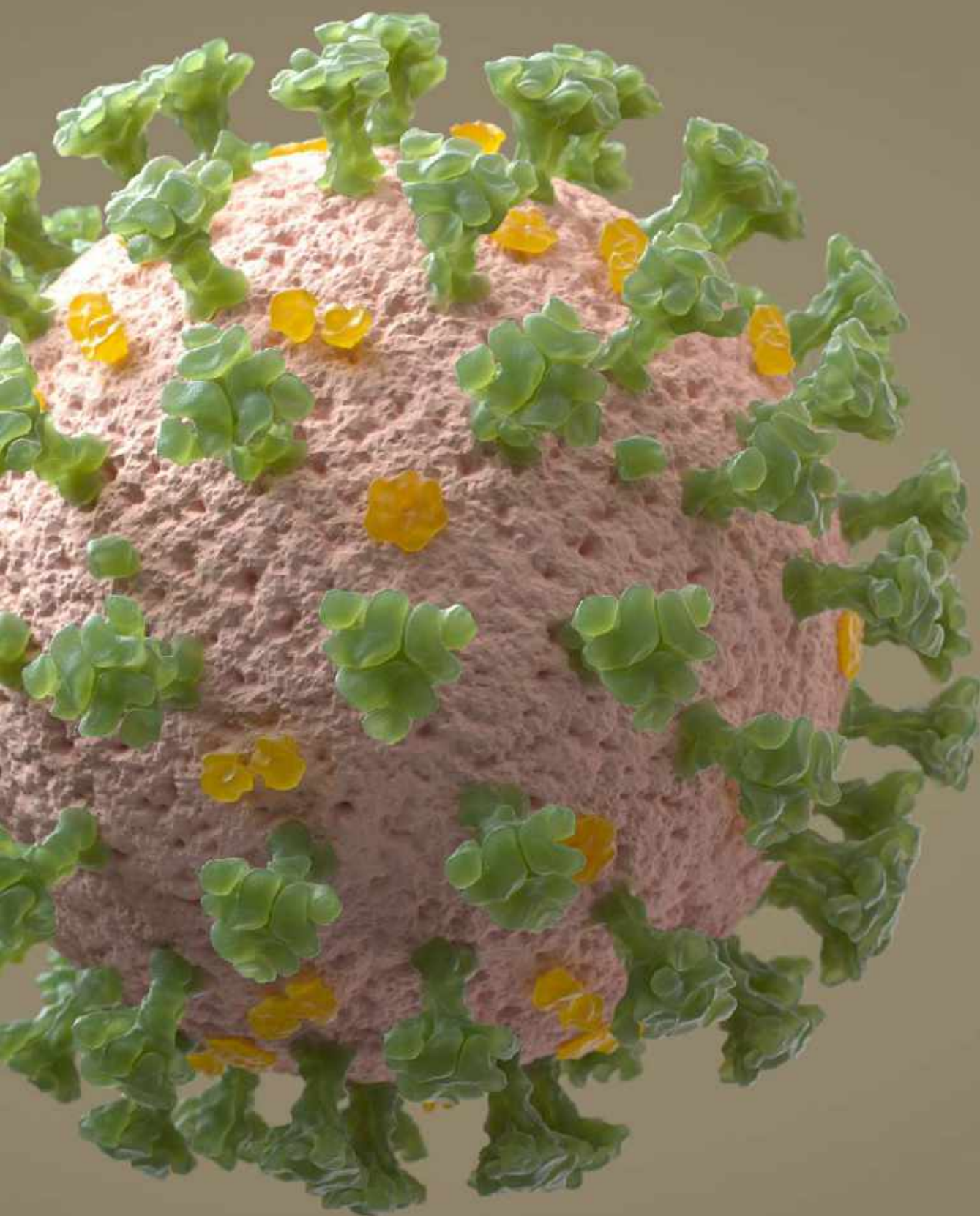
“De actualiteiten rond Shell volg ik op de voet. Als je ergens bijna twintig jaar in dienst bent geweest, is het toch een deel van je leven geworden. Zoals veel oud-Shellmedewerkers ben ik lid van Voeks (Vereniging van Oud-Employés der ‘Koninklijke/Shell’) en blijf ik ook op die manier op de hoogte van het reilen en zijlen bij Shell. Ik mis weleens het ‘band of brothers-gevoel’: dat je met z’n allen aan een project werkt, progressie boekt en uiteindelijk iets aflevert. Toch heb ik het uitermate naar mijn zin in deze nieuwe levensfase. Ik lees graag boeken over geschiedenis en meer in het bijzonder alles wat met de Tweede Wereldoorlog samenhangt. Ook volg ik nog vrij actief de politiek in binnen- en buitenland. Kortom: ik verveel me geen moment.”

CORONACRISIS-AANPAK

Met elkaar sterker uit de crisis

Het was een bijzonder jaar. Eind 2019 brak het coronavirus uit en begin 2020 kreeg ook Nederland te maken met een crisissituatie. Op welke manier heeft het bestuur van SSPF en het klantteam van de Shell Pensioenfondsen de negatieve gevolgen van de coronacrisis het hoofd geboden?

BESTUUR AAN HET WOORD

Janneke Abels, VP Group Planning and Appraisal bij Shell en bestuurslid van SSPF, aan het woord.

In het voorjaar van 2020 werd duidelijk dat ook Nederland flink was geraakt door het coronavirus. De IC's lagen vol, scholen gingen dicht en bedrijven op slot. Al met al niet best voor een pensioenfonds. Hadden jullie scenario's klaarliggen voor een dergelijke crisis?

"Dat hadden we zeker. We waren goed voorbereid om snel en gestructureerd te handelen. Het ging namelijk al lang goed in de markt, dat we al hadden voorzien: er komt een moment dat er iets misgaat of gaat gebeuren. In juli 2019 hebben we daarom een crisisoefening gedaan en een aantal scenario's met elkaar besproken. Daarna hebben we in kaart gebracht in welke mate we voorbereid zouden zijn op een (financiële) crisis en wie of wat we daarvoor nodig zouden hebben. Eigenlijk lag er al een draaiboek klaar en dat werkte erg prettig. Maar ondanks dat de scenario's klaarlagen, hadden we deze crisis op grote schaal niet zien aankomen."

“Er was binnen het bestuur ruimte voor reflectie en een open discussie”

Wat betekent dit voor jullie beleggingsstrategie?

"Dat klinkt misschien gek, maar eigenlijk niet zoveel. We hebben een divers portfolio; eentje waarin we risico's spreiden. Door deze diversiteit kunnen we schokken goed opvangen. Het moeilijke van deze crisis was alleen dat alles onderuitging. We konden er natuurlijk voor kiezen om onze strategie om te gooien maar de markt was zo onzeker. Bovendien hadden we niet direct een oplossing: de opties die we hadden voor korte termijn resultaat om bijvoorbeeld de impact van verdere dalingen te beperken, hadden een tegenovergesteld effect op de lange termijn en zouden het herstelvermogen van het fonds beperken. We hebben er daarom voor gekozen om de markt kritisch in de gaten te houden, de portfolio te behouden, en vast te houden aan onze langetermijnstrategie. Met andere woorden: het was geen goed jaar, maar onze strategie is robuust gebleken om het jaar goed te doorstaan."

Organisatorisch gezien, moest er vast een hoop gebeuren. Hoe hebben jullie dat aangepakt?

"Gaandeweg bleek dat we in een scenario zaten dat niet snel zou overwaaien en waarvan de impact behoorlijk zou zijn. Begin maart besloten we daarom dat we dit officieel als een crisis zagen en hebben we onze crisisprocedure gestart. In de procedure

hadden we al vastgelegd wie en wat we nodig zouden hebben en hoe we intern en naar de deelnemers, zouden communiceren. We waren blij dat we dit al goed in kaart hadden gebracht en zijn gestart met wekelijkse meetings. Gaandeweg hebben we meer geleerd en elke keer keken we op basis van diverse scenario's naar de mogelijke uitkomsten. We kregen ook input en support van Shell Asset Management Company B.V. (SAMCo, de organisatie die de beleggingen doet), SPN en onze externe adviseur (Willis Towers Watson)."

Waren er ook hobbels die jullie niet hadden voorzien?

"De grillen van de markt hadden we niet verwacht. Maar je weet dat de markt soms onverwachte dingen doet. Door onze goede voorbereiding ging de samenwerking met de uitvoerende partijen zeer voorspoedig. SAMCo heeft iedereen bijvoorbeeld al eerder

thuis laten werken, om te oefenen. Eén van de zorgen van het thuiswerken was namelijk of het systeem het aan zou kunnen."

Hoe hebben jullie de communicatie aangepakt voor de mensen intern?

"Transparantie en duidelijkheid verschaffen waren belangrijke punten. Onze 'Chief of Staff' in deze crisis, de general manager van SPN, Kenan Yildirim, schakelde minimaal wekelijks met de verschillende partijen (het Verantwoordingsorgaan, de sponsor, DNB, Achmea, Raad van Toezicht) en maakte na elk crisioverleg meteen een samenvatting die hij naar heel het bestuur stuurde. Op deze manier was iedereen goed en snel geïnformeerd en werd de druk van de organisatie gehaald."

Wat deed SSPF om de deelnemers op de hoogte te houden?

Over Janneke Abels

Janneke Abels geeft als VP Group Planning and Appraisal bij Shell sinds 2017 leiding aan een compact team op het hoofdkantoor. Zij verzorgen de financiële planning voor de Shell Group. Janneke Abels is als vicevoorzitter van de beleggingscommissie nauw betrokken geweest bij het crisismanagement en fungeert, samen met Martijn Minderhoud, als aanspreekpunt voor het ESG-beleid van SSPF. Janneke Abels is getrouwd en moeder van twee zoons van 10 en 8 jaar.

“We hebben een gediversifieerd portfolio. Door deze diversificatie kunnen we schokken goed opvangen”

“Met een Q&A-pagina op de website hebben we geprobeerd om mensen heel snel te laten weten wat er aan de hand was. Natuurlijk hadden wij niet op alle vragen het antwoord, maar de vragenlijst heeft deelnemers wel geholpen om meer inzicht te krijgen in de consequenties van de crisis.”

Hoe staat het eigenlijk met de pensioenen?

“Het fonds heeft wel een klap gekregen, maar deze ook goed verwerkt. De rente blijft relatief laag en dat werkt door in de dekkinggraad: deze is lager dan we zouden wensen. Maar onze beleggingsportefeuille is inmiddels opgeveerd, en terug naar het niveau van voor de crisis.”

Op welk aspect uit het crisismanagement ben je het meest trots?

“Op onze aanpak! Er was binnen het bestuur ruimte voor reflectie en een open discussie. Dat schept vertrouwen. De mensen daaromheen voelden zich goed

op de hoogte gehouden. SPN heeft het heel knap gedaan. Hoe snel en goed zij hebben gereageerd, zoveel mensen tegelijkertijd op de hoogte gehouden; petje af. We waren ook blij met de samenwerking met onze uitbesteders, de manier waarop bijvoorbeeld SAMCo en Achmea Pensioen Services het hebben aangepakt. Zij schakelden snel en we bleven met elkaar in gesprek, zodat de dienstverlening naar onze deelnemers continu door kon gaan. Dat was niet altijd eenvoudig, met zieke familieleden en werken vanuit huis – soms met kinderen thuis.”

Denken jullie hier sterker uit te komen als bestuur?

“Jazeker. Het heeft ons laten zien dat het ook werkt om vanuit het bestuur een aantal afgevaardigden te hebben die bepaalde onderwerpen bespreken en dat weer delen met de overige leden van het bestuur. We kregen het vertrouwen vanuit het bestuur en andere stakeholders. Dat is positief. We weten nu: samen staan we sterk!”

KLANTTEAM AAN HET WOORD

Suzanne Pama, manager van het klantteam van de Shell Pensioenfondsen, vertelt.

Het was me nogal een jaar. Kun je ons meenemen door het proces van deze crisissituatie?

“Als je mij begin 2020 had verteld dat we nu zouden moeten dealen met een crisissituatie, had ik je niet geloofd. Maar als ik erop terugkijk, is het proces gelukkig soepel verlopen. Voor SSPF betalen wij maandelijks aan circa 25.000 gepensioneerden en nabestaanden de pensioenuitkering en dat moet natuurlijk doorgaan. Binnen Achmea hebben we daarom een crisisteam. Dit team zorgt ervoor dat de bedrijfsvoering door kan gaan in een geval van calamiteit. Er lagen al draaiboeken klaar met daarin beschreven wat we moeten doen als een calamiteit zich voordoet, zoals bijvoorbeeld een landelijke stroomuitval. Na de uitbraak van corona is dit team in eerste instantie dagelijks bijeengekomen om de impact op de organisatie en de bedrijfskritische keten te bespreken.”

“ Een groot voordeel was dat thuiswerken niet geheel nieuw voor ons was ”

Over welke impact hebben we het dan?

“Ons kantoor is gevestigd in Tilburg en vanwege de grote uitbraak in Brabant werkten wij al vrij snel vanuit huis. Een groot voordeel was dat thuiswerken niet geheel nieuw voor ons was, dus de overstap naar fulltime thuiswerken op grote schaal verliep vrijwel zonder problemen. De capaciteit van het netwerk en de benaderbaarheid van onze systemen werden goed gemonitord, zodat alles normaal door kon gaan in tijden van crisis. Er zijn ook een aantal ‘fallback scenario’s’ uitgewerkt zoals bijvoorbeeld het uitvallen van medewerkers en de eventueel gebrekkige prestaties van externe partners (zoals banken). Achmea heeft ons goed begeleid. Zowel qua faciliteiten als informatievoorziening.”

Dat klinkt alsof alles gesmeerd verliep. Waren er geen hobbels op de weg?

“Wij communiceren graag digitaal met onze deelnemers, dat gaat snel en efficiënt en bovendien is het goed voor het milieu. Een enkeling wil wel graag informatie per post ontvangen. Op kantoor was dat eenvoudig; je liep naar de printer en stopte het gevraagde document in een envelop. Maar doordat we nu op grote schaal thuiswerken, en niet iedereen over een printer beschikt, gaat dat niet. Daarom leveren wij het nu digitaal aan bij een drukkerij die de post vervolgens voor ons verstuurt.”

Wat mis je zelf aan deze nieuwe vorm van werken?

“Ondanks dat we elkaar dagelijks digitaal spreken, mis ik het persoonlijke contact met het team. Even iemand in de ogen kijken om te zien hoe het écht met iemand gaat of een praatje bij het koffieapparaat met een collega uit een ander team. Daarom hebben we nu, voor wie wil, een dagelijks digitaal koffiemomentje om bij te praten en het even niet over werk te hebben.”

Zijn er ook mooie dingen voortgekomen uit deze crisis?

“Absoluut. We werken nog meer digitaal. Dat scheelt papier en is milieuvriendelijker. En ik ben supertrots op mijn team! Dat was ik al hoor, maar nu nog meer. In een onzekere periode word je ineens gedwongen om volledig thuis te werken. Soms met kinderen of andere huisgenoten. Natuurlijk was het even puzzelen met de bezetting aan de telefoon vanwege medewerkers met jonge kinderen maar gelukkig konden we dat onderling goed opvangen. We hebben geen achterstanden in onze werkzaamheden opgelopen en als het goed is, hebben onze deelnemers er nooit iets van gemerkt.”

Hoe vind je het zelf om vanuit huis te werken?

“Over het algemeen vind ik het erg prettig. Ik heb gelukkig een aparte werkkamer, waardoor ik 's avonds ook echt mijn laptop dicht kan klappen en het werk achter me laat. Vaak ga ik aan het einde van de dag nog even wandelen, om mijn hoofd leeg te maken. Vroeger was de reistijd daar geschikt voor, maar nu wandel ik dus elke dag. Nog goed voor mijn gezondheid ook!”

En de toekomst. Hoe zie jij die?

“Ik mis mijn team heel erg. Ik zou graag weer samen in een ruimte werken of een keer een borrel drinken met elkaar. Maar ik blijf positief! Nog even volhouden en als iedereen gevaccineerd is, kunnen we hoop ik weer terug naar het oude 'normaal'. Het thuiswerken zal waarschijnlijk blijven – ik verwacht met de mogelijkheid om soms ook op kantoor samen te zijn. Ik vind het mooi om te zien dat de reguliere bedrijfsvoering ook zeer goed in een thuiswerksituatie zijn doorgang kan vinden. Het beste van twee werelden, toch?!”

Over Suzanne Pama

Suzanne Pama werkt als Manager Operations Pensioenfonds Shell bij Achmea. Achmea is het coöperatieve moederbedrijf van onder andere Centraal Beheer, Interpolis en Zilveren Kruis. Suzanne Pama woont in Brabant.

A close-up portrait of a smiling woman with short dark hair, wearing a black headset with a microphone. She is wearing a bright yellow turtleneck sweater. The background is a blurred office setting with grey cubicle walls and a window.

COMMUNICATIE

Communicatie in de lift

In 2020 heeft SSPF grote stappen gemaakt op communicatiegebied. Een project waar we erg trots op zijn, is de communicatie rondom corona.

In samenwerking met APS slaagden we erin om de deelnemers vanaf het eerste moment zorgvuldig te informeren. Zo stond er direct in maart een speciale 'coronapagina' live over de impact van het coronavirus op de pensioenen. Een deelnemersgerichte aanpak die onder meer geprezen werd door PensioenPro. Een ander thema waarover SSPF uitvoerig communiceerde in 2020 is het pensioenakkoord. Door de belangrijkste punten helder uiteen te zetten, weten deelnemers wat er voor hen gaat veranderen.

Om nog persoonlijker te kunnen communiceren, werd beeldbellen in het eerste kwartaal geïntroduceerd: een extra mogelijkheid om – face to face – in contact te komen met het klantenteam. Er wordt gretig gebruikgemaakt van deze service: van nieuwe medewerkers en deelnemers die bijna met pensioen gaan tot expats die het Nederlandse pensioenstelsel beter willen begrijpen. Dat is ook terug te zien in de waardering: beeldbellen krijgt gemiddeld een 9.

“ **De nieuwsbrieven zijn geoptimaliseerd met ongekend resultaat** ”

Daarnaast zijn er meerdere sms-pilots geweest, waarbij gepensioneerden sms'jes ontvingen met relevante pensioeninformatie. Er is positief gereageerd: slechts 48 van de 2.000 gepensioneerden meldden zich af. Verder stuurde SSPF medewerkers die uit dienst gingen een kaart met het verzoek om hun gegevens aan te passen. Dit werd gedaan door 30 procent van de geadresseerden (5 procent is gemiddeld in de markt) en laat zien dat oud-medewerkers erg betrokken zijn bij Shell. Ook liep er een pilot waarbij deelnemers van wie niet alle gegevens bekend zijn, werden gebeld. Van de 130 mensen die het belbureau te pakken kreeg, verstrekten 88 personen aanvullende gegevens, ofwel 67,7 procent.

Een ander punt waar het afgelopen jaar werk van is gemaakt, zijn de nieuwsbrieven. Deze zijn geoptimaliseerd en worden nu door 85 procent van de ontvangers geopend. Een ongekend resultaat in de pensioenmarkt. Ook de homepage van Shell Pensioen is onder handen genomen, waardoor relevante zaken gemakkelijker te vinden zijn. Daarnaast is er een aparte MVB-pagina opgezet. Uit het ESG-deelnemersonderzoek, waar 7.000 deelnemers aan mee deden, bleek dat men meer wil weten over dit onderwerp. De pagina werd op ludieke wijze gelanceerd met een speciale kerstkaart.

Om erachter te komen hoeveel vertrouwen deelnemers in het fonds hebben, is er een poll gehouden. SSPF scoorde een dikke 8,5. Uit de resultaten blijkt dat Nederlandstalige deelnemers meer vertrouwen hebben in het pensioenfonds dan Engelstalige deelnemers.

A photograph of an industrial facility, likely a refinery or chemical plant. In the background, there are large white horizontal storage tanks. In the foreground, there is a complex network of pipes, valves, and machinery. A yellow and grey portable air compressor is parked on the ground. A worker in orange safety gear is visible near the machinery. The ground is reddish-brown dirt.

Risico- management

Aan de uitvoering van een pensioenregeling kleven risico's. SSPF heeft daarom een raamwerk voor risicomanagement ingericht waarmee het bestuur risico's in kaart brengt en beheerst.

Bruto- en nettorisico

Het brutorisico is het risico zonder rekening te houden met beheersingsmaatregelen. Door het treffen van beheersingsmaatregelen wordt ernaar gestreefd het brutorisico naar een acceptabel niveau terug te brengen. Dit is het nettorisico dat het fonds ondanks het nemen van alle maatregelen nog steeds loopt. Het risico van bijvoorbeeld een cyberaanval zonder enige vorm van beschermingsmaatregelen is vrij groot (brutorisico). Door het invoeren van mitigerende ICT-maatregelen wordt het risico verkleind (nettorisico). Elk kwartaal wordt door het bestuur gekeken of het nettorisico nog binnen de risicobereidheid past. Als dat niet het geval is, worden er aanvullende maatregelen getroffen.

a) Risicoprofiel: draagkracht en bereidheid

In het raamwerk wordt rekening gehouden met de lange termijn doelstellingen van het fonds en de interne en externe omgeving. De risicodraagkracht van SSPF wordt voor een groot deel bepaald door de risicobereidheid van de sponsor, Shell Petroleum N.V. (SPNV), en

haar toezegging om in geval van een dekkingstekort bij te storten. Bij het bepalen van de eigen risicobereidheid heeft het bestuur de doelstellingen van SSPF als uitgangspunt genomen.

Het fonds maakt onderscheid tussen financiële en niet-financiële risico's. Risico's die een directe impact hebben op de omvang van de bezittingen, verplichtingen en resultaten van het fonds vallen onder de financiële risico's. Bij niet-financiële risico's gaat het onder meer om strategische, bestuurlijk operationele en/of reputationele risico's.

Het bestuur bepaalt elk kwartaal of het nettorisico (het risico dat overblijft na de genomen risicobeperkende maatregelen) nog voldoet aan de risicobereidheid van het bestuur. De risicobereidheid wordt toelicht op pagina 75. Bij het vaststellen van de risicobereidheid van de financiële risico's spelen de 'investment beliefs' een belangrijke rol. Kijk voor een overzicht van de 'investment beliefs' op pagina 28.

Het bestuur heeft voor de monitoring van haar risicobereidheid een aantal normen vastgesteld, waaronder de kans op bijstorting, de mogelijkheid om te indexeren, de stabiliteit van de dekkingsgraad en het Solvency Risk Budget. Dat laatste is een risicobudget waarbinnen SSPF haar strategisch beleggingsbeleid vormgeeft. Bij hogere dekkingsgraden daalt dit risicobudget, waardoor het fonds risico in de beleggingsportefeuille kan terugnemen als de dekkingsgraad stijgt. Dit kan door de investeringen in zakelijke waarden te verlagen of de mate van rentegevoeligheid van uit te keren

Risicobereidheid

De risicobereidheid (risk appetite) is de hoeveelheid risico die SSPF bereid is te nemen bij het realiseren van haar missie en visie. De wijze waarop met het risico wordt omgegaan moet in lijn zijn met de mate van de risicobereidheid. Bijvoorbeeld, als de risicobereidheid laag is, dan mag de gekozen invulling niet te veel restrisico's met zich meebrengen waardoor ze boven de bereidheid uitstijgt.

Risicocategorie	Omschrijving	Toelichting
Financiële risico's	Risico's die het fonds loopt ten aanzien van haar bezittingen en verplichtingen	Financiële risico's worden afgewogen tegen het verwachte rendement. Bepaalde risico's worden bewust genomen om optimaal verwacht rendement te kunnen genereren, waar andere risico's juist worden gemitigeerd als dit rendement niet wordt verwacht. Mede door spreiding van investeringen en een bewuste afweging tussen het wel of juist niet afdekken van bepaalde posities wordt beoogd een optimaal resultaat te genereren. De risicobereidheid ten aanzien van financiële risico's is gemiddeld tot hoog ^{*1} .
Niet-financiële risico's	Risico's die het fonds loopt op het vlak van haar operationele en bestuurlijke activiteiten	Niet financiële risico's zijn gerelateerd aan operationele en bestuurlijke activiteiten binnen het fonds en bij de uitbestedingspartners. In de uitvoering wordt getracht de risico's zoveel mogelijk te mitigeren tegen aanvaardbare kosten. De risicobereidheid ten aanzien van niet-financiële risico's is laag tot gemiddeld ^{*1} .
Integriteitsrisico's	Risico's die afbreuk doen aan geschreven en ongeschreven regels van integere bedrijfsvoering	Het fonds accepteert geen risico's met betrekking tot het bewust of onbewust bijdragen aan een niet-integere bedrijfshuishouding. Het fonds en haar uitbestedingspartners dienen te voldoen aan wet- en regelgeving maar ook aan ongeschreven regels t.a.v. de integere bedrijfsvoering. Deze kunnen door de tijd veranderen en ontwikkelingen worden nauwlettend gemonitord. De risicobereidheid ten aanzien van integriteitsrisico's is laag ^{*1} . Het fonds beoogt deze risico's zo veel als mogelijk te mitigeren

^{*1}

Laag: Het fonds accepteert een gering of zeer beperkt risico of mitigeert het bestaande risico tot dat niveau.

Gemiddeld: Het fonds kiest ervoor om (beperkt) risico te lopen ook na mitigerende maatregelen.

Hoog: Het fonds accepteert een groot deel van het risico hetgeen gevolgen kan hebben, maar beheerst de mogelijkheid van een negatieve uitkomst.

“ Het risicomanagement-systeem heeft 3 lines of defense ”

pensioenen verder af te dekken. Over deze normen wordt op kwartaalbasis aan het bestuur gerapporteerd.

b) Risicomanagementsysteem

Het risicomanagementsysteem heeft een 'first, second and third line of defense'. De verantwoordelijkheid voor risicobeheersing is aan diegene die primair verantwoordelijk is voor het betreffende proces. Dit is de 'first line of defense' – de eerste verdedigingslijn - van het risicomanagement van het bestuur.

Als tweede ofwel 'second line of defense' heeft SSPF een proces voor risicobeheersing ingericht. De afdeling Finance van SPN controleert onafhankelijk of de door de eerste lijn uit te voeren controles gedegen zijn uitgevoerd en of de beheersmaatregelen effectief zijn. Ze gebruiken daarbij de zogenoemde Risk and Control Self Assessment (RCSA)-cyclus. In de RCSA wordt bepaald hoe groot de kans is dat een bedreiging zich voordoet en wat de mogelijke impact is. Tevens wordt de opzet, inrichting en werking periodiek geëvalueerd.

Tenminste elke drie jaar vindt er een eigenrisicobeoordeling plaats waarbij het totale risicomanagementsysteem in

opzet en werking wordt geëvalueerd en waarvan verslag wordt gedaan aan het bestuur en DNB.

Eén van de bestuursleden is door SSPF tot 'sleutelfunctiehouder risicobeheer' benoemd: de portefeuillehouder risicomanagement in het bestuur. De Finance Manager van SPN is vervuller van de sleutelfunctie risicobeheer en ondersteunt de Sleutelfunctiehouder in de uitvoering van de tweedelijnstaken. Het bestuur is onderdeel van het risicobeheersingsproces en stelt de uitkomsten in termen van inhoudelijke wijzigingen en risicoclassificatie en -acceptatie vast.

De derde ofwel 'third line of defense' wordt door Shell Internal Audit gevormd, die periodiek audits bij SPN en SAMCo uitvoert. Sinds 2020 is er ook een Sleutelfunctiehouder Internal Audit door het bestuur benoemd die erop toeziet dat het proces van audit en assurance goed wordt gemanaged en hierover rapporteert aan het bestuur. Het SSPF-controleraamwerk bouwt mede op de controles van de uitvoeringsorganisaties: SPN, APS en SAMCo. Elk van deze organisaties heeft de 'three lines of defense' ingericht om de risico's voor de eigen organisatie te kunnen beheersen.

In onderstaand schema wordt het risicomanagementproces van SSPF op hoofdlijnen weergegeven.

Het proces biedt een beheersingskader dat passend is bij het profiel van het fonds en de risico's die het fonds loopt. Ieder jaar evalueert het bestuur het controleraamwerk. In 2020 zijn er meerdere aanpassingen gemaakt om het risicomanagement verder aan te scherpen en aan te passen aan de veranderende omstandigheden waaronder een update van controls

rond het communicatierisico en controls ten aanzien van de implementatie van de eigenrisicobeoordeling (ERB). Het risicomanagementraamwerk wordt continu ontwikkeld en waar nodig aangepast. In 2021 gaat SSPF voor het eerst een ERB uitvoeren. Daarnaast zullen klimaatrisico's en de consequenties van de wettelijke invulling van het Pensioenakkoord speciale aandacht krijgen. SSPF ziet enkele tientallen financiële en niet-financiële risico's, waarvan de belangrijkste hieronder worden toegelicht.

c) Belangrijkste financiële risico's

De belangrijkste financiële risico's voor SSPF zijn: rente-, markt-, inflatie- en het langlevensrisico.

Renterisico

Renterisico is de mogelijke impact van wijzigingen in de door de DNB voorgeschreven rentecurve op de waarde van de beleggingen en de verplichtingen. Een daling van de rente leidt tot een stijging van de toekomstige verplichtingen. Dit komt doordat door een daling van de rente in de toekomst een lagere renteopbrengst wordt verwacht en daardoor nu meer geld is kas gehouden moet worden om dezelfde pensioenverplichtingen te betalen. Een rentestijging heeft een

omgekeerd effect. Het fonds heeft een dynamisch renteafdeckingsbeleid op basis van het Solvency Risk Budget.

Marktrisico

Beleggen (onder meer in aandelen en alternatieve beleggingen, zoals hedgefondsen, 'private equity' en vastgoed) brengt marktrisico's met zich mee. Deze worden beperkt door zoveel mogelijk te spreiden (te diversifiëren) over landen en regio's, sectoren en specifieke beleggingen daarin. Onderstaande tabel laat zien wat de impact op de dekkingsgraad is van wijzigingen in de nominale rente en het rendement van zakelijke waarden ultimo 2020. Wat daarbij opvalt is het forse verschil in impact tussen rente- en rendementswijzigingen:

Nominale rentewijziging in procentpunten

	-1,50%	-1,00%	-0,50%	0,00%	0,50%	1,00%	1,50%
-30%	82,1%	86,8%	91,8%	97,1%	102,6%	108,4%	114,4%
-20%	86,9%	92,0%	97,4%	103,2%	109,2%	115,5%	122,1%
-10%	91,6%	97,2%	103,1%	109,3%	115,9%	122,7%	129,8%
0%	96,4%	102,4%	108,7%	115,4%	122,5%	129,8%	137,5%
10%	101,1%	107,5%	114,4%	121,6%	129,1%	137,0%	145,2%
20%	105,9%	112,7%	120,0%	127,7%	135,7%	144,1%	152,9%
30%	110,7%	117,9%	125,6%	133,8%	142,3%	151,3%	160,6%

“Dat ons risicomanagement op orde is, blijkt wel uit het afgelopen jaar”

In gesprek met Bas van der Leer, bestuurslid en 'sleutelfunctiehouder risicobeheer.'

"In mijn rol als sleutelfunctiehouder risicobeheer houd ik overzicht op de risico's waarmee SSPF mogelijk te maken kan krijgen. Het gaat in totaal om ruim 40 financiële en niet-financiële bedreigingen. Daarnaast ben ik verantwoordelijk voor het totale risicomanagement. Ik rapporteer hierover aan het bestuur en de Raad van Toezicht. De finance manager van SPN, Jan Kees Smit, is de vervuller van de 'sleutelfunctie risicobeheer'. Samen met zijn team controleert hij of de geformuleerde beheersmaatregelen correct worden uitgevoerd en wat het resultaat daarvan is."

Risico's verkleinen

"Wat mij aanspreekt aan risicomanagement is de enorme uitdaging waarmee je te maken hebt. Alle systemen moeten zo ingericht zijn dat risico's worden beperkt en je voorbereid bent wanneer een bedreiging zich daadwerkelijk voordoet. Dat ons risicomanagement op orde is, blijkt wel uit het afgelopen jaar. We hebben de belangrijkste financiële en niet-financiële risico's tijdig kunnen vaststellen. Ondanks de uitbraak van het coronavirus waren er geen interventies en correcties nodig op procesniveau en konden alle processen doorgang vinden. Dat is best iets om trots op te zijn, omdat het laat zien dat ons risicoproces goed werkt. Het is fijn als je de risico's kent, maar als je de beheersing niet op orde hebt, ben je nergens."

Over Bas van der Leer

Bas van der Leer werkt als senior Supply Chain Lead bij Shell en is sinds 2017 bestuurslid van SSPF. Daarnaast is hij sleutelfunctiehouder risicomanagement en houdt hij overzicht over het totaal aan risico's.

Inflatierisico

Inflatierisico is het risico dat het fonds als gevolg van inflatie niet aan haar indexatieambitie kan voldoen. Praktisch betekent dit het risico dat een stijging van het prijspeil onvoldoende kan worden gecompenseerd door de beleggingsresultaten waardoor er geen of slechts een gedeeltelijke indexatie kan plaatsvinden. Het bestuur heeft besloten dat een gedeeltelijke afdekking van dit risico bij hogere dekkingsgraadniveaus moet worden overwogen. Bij lagere dekkingsgraden ligt de nadruk in het beleid op het beschermen van de uit te keren pensioenen.

Langlevenrisico

Het langlevenrisico is het 'risico' dat deelnemers langer blijven leven dan is verondersteld bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Met andere woorden: het benodigde pensioenvermogen is hoger dan oorspronkelijk was ingeschat. De toegenomen levensverwachting in de afgelopen jaren heeft dan ook een negatieve invloed gehad op de dekkingsgraad. Voor de inschatting van de voorziening gaat het fonds uit van de laatste Prognosetafels van het Actuarieel Genootschap en de fondsspecifieke ervaringssterfte. Een aantal van de financiële risico's worden nader omschreven in de toelichting bij de jaarrekening op pagina 171.

d) Belangrijkste niet-financiële risico's

Risico op wijzigingen in wet- en regelgeving

Het risico op wijzigingen in wet- en regelgeving ('legal change risk') gaat om de gevolgen voor het fonds van

steeds meer, veranderende en elkaar overlappende wet- en regelgeving. Dit kan leiden tot andere waarderingen, andere en/of meer compliance verplichtingen en zelfs een direct gevolg hebben voor de toekomst van het fonds. Denk bijvoorbeeld aan de (concept) wetgeving rond het pensioenakkoord. Ontwikkelingen in wet- en regelgeving worden onder supervisie van het bestuur proactief gemonitord zodat de impact tijdig bepaald kan worden. Waar mogelijk wordt onder regie van het bestuur deelgenomen aan het besluitvormingsproces. Dit gebeurt door directe participatie in overlegstructuren en actieve betrokkenheid in en via branche- en maatschappelijke organisaties.

'Covenant' risico

Het 'covenant risk' is het risico dat Shell de premies of eventuele bijstortingen niet kan of wil betalen. Het bestuur monitort de financiële positie van Shell en overlegt regelmatig met Shell zodat er tijdig op ontwikkelingen kan worden ingespeeld.

Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit van de bedrijfsvoering, integriteit en kwaliteit van de externe dienstverleners onvoldoende gewaarborgd is. In de uitvoering van kernactiviteiten staan continuïteit, vertrouwelijkheid en een goede kwaliteit van dienstverlening voorop. De belangen van deelnemers en overige belanghebbenden mogen geen gevaar lopen door deze uitbestedingen. Het uitbestedingsrisico wordt verkleind door een solide uitbestedingsbeleid, uitbestedingscontracten en contractmanagement. Periodiek wordt onafhankelijke 'assurance' verkregen.

“ Als gevolg van de coronapandemie werd een aantal risico's werkelijkheid ”

IT-risico

Het IT-risico is het risico dat bedrijfsprocessen, IT-infrastructuur en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd zijn. Een belangrijk deel van de kritische IT-systemen ligt bij derde partijen, waardoor het IT-risico in belangrijke mate een uitbestedingsrisico is.

e) Integriteitsrisico

Dit is het risico dat de reputatie van het fonds wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers, (mede-) beleidsbepalers, leidinggevendenden of dienstverleners. SSPF voert een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) uit. Er zijn twaalf specifieke integriteitsrisico's met bijbehorende beheersmaatregelen omschreven die operationeel worden getoetst, waaronder de voorwaarden die in het uitbestedingsbeleid zijn geformuleerd.

f) Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets (HBT) geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. De HBT is een jaarlijkse stochastische doorrekening van het pensioenfondsbeleid over een horizon van 60 jaar op basis van een voorgeschreven scenarioset. Ook dit jaar heeft het pensioenfonds een HBT uitgevoerd. Uit deze HBT blijkt dat de

financiële opzet van het pensioenfonds nog steeds in lijn is met de door het fonds vastgestelde risicohouding.

g) Ontwikkeling van de risico's als gevolg van corona

Als gevolg van de coronapandemie werd een aantal risico's werkelijkheid. Het crisisplan is in maart 2020 in werking gesteld om deze risico's te beheersen. Uiteindelijk bleken in 2020 geen interventies nodig te zijn en heeft SSPF geopereerd binnen haar vastgestelde beleid. Ook de impact op de uitvoering van de uitbestede werkzaamheden (Achmea Pensioenservices voor administratie, SPN voor bestuursondersteuning en SAMCo voor beleggingen) is nauwgezet gevolgd. Alle drie de uitbestedingspartijen hebben hun werkzaamheden zonder noemenswaardige impact kunnen continueren en pensioenbetalingen zijn te allen tijde zonder vertraging uitgevoerd. Dit is mede te danken aan de aanwezigheid van gedegen Business Continuity Plans. Er zijn geen signalen dat dit in 2021 anders zal zijn, maar de situatie blijft de volledige aandacht houden van het bestuur. Ook heeft in 2020 een evaluatie plaatsgevonden van de crisisprocedure en is die op bepaalde punten verder aangescherpt. In 2021 zal tenminste een deel van het jaar nog vanuit huis worden gewerkt.

The background image shows two female workers in an industrial setting. They are wearing yellow hard hats and dark blue work jackets. The worker on the right is holding a tablet and looking at it, while the worker on the left is looking over her shoulder. The worker on the right has a Shell logo on her hard hat and a yellow device on her jacket. The worker on the left has a green logo on her hard hat. The background is a blurred industrial site with various structures and equipment.

UITBESTEDING

Een mooie samenwerking

SSPF werkt samen met diverse uitbestedingspartijen. Sommige van deze partijen besteden op hun beurt activiteiten uit aan derden (onderuitbesteding).

SSPF heeft een beleid omtrent uitbesteding. Daarin staan de uitgangspunten, het te volgen proces, de eisen die aan de uitvoerder gesteld worden, hoe de continuïteit van de uitbestede processen gewaarborgd wordt en hoe getoetst wordt of de uitvoering in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. Het bestuur is en blijft verantwoordelijk voor een beheerste en integere bedrijfsvoering, ook voor het gedeelte van de

werkzaamheden dat is uitbesteed. Het uitbestedingsbeleid is in 2020 ongewijzigd gebleven. Het bestuur heeft zich gericht op het monitoren van de uitvoering van dit beleid. Ook in tijden van crisis in 2020 is op een goede manier met de uitbestedingspartijen samengewerkt. We hebben gezamenlijk de operationele activiteiten goed uit kunnen voeren en de acties n.a.v. de strategische agenda zijn naar tevredenheid uitgevoerd.”

Uitbesteding van bestuursondersteuning, pensioenbeheer en vermogensbeheer

In dit overzicht zijn de uitbestedingsrelaties van SSPF samengevat.

PARTIJ	CONTRACT	ACTIVITEIT	ACTIVITEIT OMSCHRIJVING
Shell Pensioenbureau Nederland B.V. (SPN)	Service Agreement	Directeur van SSPF	SPN ondersteunt het bestuur, voert de financiële administratie en adviseert het bestuur over alle aspecten van het pensioenbeleid.
Shell Asset Management Company B.V. (SAMCo)	Investment Management Agreement (IMA)	Vermogensbeheer	SAMCo beheert het vermogen en adviseert het bestuur over het beleggingsbeleid.
Achmea Pensioen-services N.V. (APS)	Overeenkomst van Pensioenbeheer	Pensioenbeheer	APS voert de pensioen-administratie, inclusief het uitkeringsproces, en de pensioen-communicatie uit.

“ We hebben gezamenlijk de operationele activiteiten goed kunnen uitvoeren ”

Controle op uitbestedingsrelaties

De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van SPN, SAMCo en APS zijn vastgelegd in overeenkomsten met daaraan gerelateerde prestatiecriteria en verantwoordingsrapportages. Het bestuur heeft de directeurs en een medewerker van SPN algemene tekenbevoegdheid (procuratie) verleend. Daarnaast beschikken APS en SAMCo over een beperkte procuratie om hun taken voor SSPF te kunnen uitoefenen.

Jaarlijks ontvangt het fonds van SAMCo en APS een onafhankelijke assurance-verklaring, waarmee zij verantwoording afleggen over de opzet en de effectiviteit van de interne controlemaatregelen rondom

operationele processen in dat jaar. De ontvangen assurance-rapportages worden geanalyseerd en waar nodig opgevolgd. De rapportages over 2020 bieden voldoende waarborgen omtrent de opzet, het bestaan en de effectieve werking van de interne controlemaatregelen bij SAMCo en APS. SPN en SAMCo vallen binnen het auditprogramma van Shell Internal Audit (SIA) en SIA voert periodiek audits uit op de processen en controles bij SPN en SAMCo.

Wie zorgen er voor je pensioen?

Vier medewerkers aan het woord.

Petra de Wit, pensioen-specialist bij APS. Woont in Brabant.

“Samen met mijn collega’s sta ik elke dag klaar voor de deelnemers van Shell Pensioen. Wij doen de pensioenadministratie en beantwoorden klantvragen aan de telefoon en via mail. Ook zorgen wij ervoor dat de deelnemersgegevens up to date zijn. Het leukste aan mijn werk vind ik de diversiteit. Ik zit al een aantal jaren in dit vak, maar geen dag is hetzelfde. Ook leer ik nog elke dag. Over bijvoorbeeld buitenlandse belastingwetgeving of het nieuwe pensioenstelsel.”

Persoonlijk verhaal

“Veel deelnemers vertellen graag hun verhaal. Ik ben heel nieuwsgierig, dus als mensen zin hebben in een praatje ben je bij mij aan het juiste adres. Laatst had ik een meneer aan de lijn die vol passie vertelde over zijn werk op een booreiland. Zo’n persoonlijk verhaal is de kers op de taart op mijn werkdag. De meestgestelde vraag? Dat hangt van de deelnemer af. We krijgen veel

vragen over de pensioenregeling, de pensioenuitkering, maar ook over de pensioenplanner of wat er met je pensioen gebeurt bij een scheiding. Nu er bij Shell een reorganisatie speelt, komen er meer vragen over eerder stoppen met werken en het laten ingaan van het pensioen.”

Bij de tijd

“Naast het klantencontact vind ik het puzzel- en zoekwerk in deze functie erg leuk. Ik ben dol op rekenen en na mijn studie economie en assurantie B in de pensioenwereld gerold. Dat is een leuke en absoluut geen stoffige wereld. Zeker SSPF gaat met haar tijd mee: zo is het sinds kort ook mogelijk om via beeld te bellen met de deelnemer. In deze tijd is het een meerwaarde om elkaar even te zien tijdens een pensioengesprek. Mijn werkdag is geslaagd als deelnemers dankbaar zijn. Het geeft een goed gevoel om mensen verder op weg te helpen.”

“ De pensioenwereld is een leuke en absoluut geen stoffige wereld ”

“Ik krijg de mogelijkheid om te pionieren”

Eveline Smeets, Hoofd Actuariële Zaken bij Shell Pensioenbureau Nederland. Woont in Huizen.

“Na mijn studie Econometrie ben ik in de pensioenwereld beland. Een werkveld dat wellicht niet heel dynamisch is, maar wel ontzettend interessant voor een bètapersoon als ik. Mijn technische inzicht combineer ik graag met mijn communicatieve vaardigheden: ingewikkelde zaken simpel uitleggen, zodat het voor iedereen begrijpelijk is. Daarnaast vind ik het belangrijk om voor vernieuwing te zorgen. De pensioenwereld bestaat grotendeels uit grijze mannen met een krijtstreep. Ik probeer daarin een frisse wind te zijn.”

Pionieren

“Als Hoofd Actuariële Zaken ben ik verantwoordelijk voor de verplichtingenzijde van de balans. Zo schat ik in wat de verplichtingen zijn, hoeveel geld daarvoor in kas gehouden moet worden en welke risico's we daarbij lopen. Daarnaast ondersteun ik bij allerlei beleidsmatige zaken. Momenteel houd ik me bezig met het pensioenakkoord. Ik ben nauw betrokken geweest bij de

totstandkoming daarvan, omdat ik in allerlei overkoepelende overleggroepen zit, en help nu bij de implementatie binnen Shell Pensioen. Dat ik de mogelijkheid krijg om te pionieren, vind ik heel fijn.”

Naar kantoor

“Zoals al mijn collega's werk ik al maanden vanuit huis. Ik mis het persoonlijke contact; even bij iemand naar binnenlopen voor overleg of een praatje. Daarnaast vind ik het jammer dat ik nu veel meer achter mijn laptop en aan de telefoon zit. Aan de andere kant zie ik ook voordelen. Ik krijg meer van mijn kinderen mee, heb geen reistijd en vind dat virtueel vergaderen vaak heel efficiënt verloopt. Toch kijk ik ernaar uit om straks weer (deels) naar kantoor te kunnen. Lekker in beweging zijn en veel afwisseling; daar word ik toch het gelukkigst van.”

Bert van den Berg, is het aanspreekpunt binnen SSPF vanuit vermogensbeheerder Shell Asset Management Company B.V. (SAMCo). Woont in Baarn.

“Na mijn studie economie ben ik midden jaren negentig een traineeship begonnen bij ABN AMBRO. In mijn laatste rol daar werkte ik op een ‘fixed income’-afdeling en dat beviel mij zo goed! Ik vind beleggen en obligaties superinteressant en ben altijd in deze specialisatie werkzaam gebleven.”

Adviserende rol

“In 2007 ben ik bij Shell Asset Management Company B.V. (SAMCo) gaan werken op de Asset Managementafdeling. Wij beheren onder andere het vermogen van SSPF, beleggen een deel in diverse obligaties (veilig tot risicovol) en maken daar rendement op. Ook adviseren we het bestuur over het beleggingsbeleid. Binnen SAMCo ben ik het aanspreekpunt voor SSPF. Ik presenteer wat er speelt, rapporteer over het resultaat van de portefeuille en geef wijzigingen door die wij hebben aangebracht. Daarnaast geef ik leiding aan zeventien mensen op mijn afdeling.”

Inkomen voor later

“Samen met mijn team ben ik dagelijks voor de pensioengerechtigden bezig. Ik voel een grote verantwoordelijkheid om te zorgen dat hun inkomen voor later goed geregeld is. We worden steeds ouder, dus als je rond je vijfenzestigste met pensioen gaat, zijn wij toch verantwoordelijk voor zo’n twintig jaar

van het inkomen. Aan de keukentafel leg ik weleens aan mijn kinderen uit wat ik doe. Dan zeg ik: ‘papa zorgt dat het geld in het spaarvarken uitgeleend wordt, en dat geld krijgen we na een tijdje weer terug – met een beetje meer.’ Dan kijken ze me altijd een beetje teleurgesteld aan, want het is niet echt tastbaar. ‘Maar papa, je werkt toch bij Shell?’, krijg ik dan te horen. Ze vinden het jammer dat ik niet de baas van een benzinepomp ben.”

Maatschappelijk betrokken

“Wat ik leuk vind aan dit werk is dat alles wat je dagelijks in de wereld ziet gebeuren ook samenkomt in datgeen wat zich op de financiële markten afspeelt. Bovendien voelt het goed om iets te kunnen betekenen in het verduurzamen van onze portefeuille, zodat we met elkaar ons steentje kunnen bijdragen aan een betere wereld. SSPF heeft zijn zaken goed voor elkaar: het is een gezond pensioenfonds met een relatief goede dekkingsgraad en een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Dat maakt het voor mij een heel interessante samenwerking!”

“

**Ik voel een grote
verantwoordelijkheid om te
zorgen dat de pensioenen
goed geregeld zijn**

“Iedereen heeft een andere achtergrond, waardoor we elkaar goed aanvullen”

Henk Burks, gepensioneerd en sinds juli 2020 lid van het verantwoordingsorgaan (VO). Woont in Gouda.

“Met heel veel plezier heb ik 32 jaar voor Shell gewerkt. In diverse rollen, maar allen binnen HR. Zo was ik als HR-manager werkzaam voor een aantal werkmaatschappijen en ben ik ook een aantal jaren verantwoordelijk geweest voor het arbeidsvoorwaardenbeleid van Shell in Nederland, in een periode dat er veel wijzigde op pensioengebied. Zo ben ik nauw betrokken geweest bij de pensioenherziening van 2015, met de introductie van de middelloonregeling. Ik heb toentertijd zeer intensief met het pensioenfonds samengewerkt en met het team ook de netto-pensioenregeling geïntroduceerd.”

Efficiënte samenwerking

“Sinds 1 juli 2018 ben ik met pensioen. Omdat ik al de nodige kennis op het gebied van pensioentoezeggingen in huis had, voelde het als een logische vervolgstap om aan de slag te gaan in het verantwoordingsorgaan. Ik ben in de zomer van 2020 gestart, waardoor mijn deelname tot nu toe steeds vanuit huis plaatsvond. Dat

is jammer, zeker als nieuwkomer. Gelukkig verloopt de samenwerking binnen het verantwoordingsorgaan zeer goed. Vanwege de verschillende achtergronden en kennis van de leden is er voor elk terrein voldoende kennis in huis en vullen we elkaar goed aan. Gezamenlijk houden wij ons in het overleg met het bestuur bezig met alle facetten van het fonds en brengen we advies uit over zaken zoals de pensioenpremie en het communicatiebeleid. In het jaarverslag van SSPF doen we verslag over de verantwoording die we van het bestuur hebben afgenomen.”

Nieuw pensioenstelsel

“De pensioenwereld is nogal in beweging, eigenlijk al sinds 2011. Ik ben in 2013 ook nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van de SNPS-regeling, die veel overeenkomsten heeft met het nieuwe pensioenstelsel dat nu in Den Haag wordt uitgewerkt. Ik vind het boeiend om de transitie naar dat nieuwe stelsel (dat uiterlijk per januari 2026 zijn beslag moet krijgen) als lid van het verantwoordingsorgaan van redelijk dichtbij mee te maken.”

STRATEGISCHE **THEMA'S**

In het jaar waarin de anderhalvemetersamenleving werd geboren, handen schudden uit het straatbeeld verdween en thuiswerken tot norm werd verheven, bleven de 7 strategische thema's, die het bestuur van SSPF sinds enkele jaren voert, onverminderd actueel.

1 Pensioenakkoord

Met het oog op de introductie van het nieuwe pensioenstelsel in 2026, heeft de overheid dit jaar aangepakt om het pensioenakkoord om te zetten in nieuwe concept wet- en regelgeving. Een proces dat door Shell Pensioenbureau van nabij is gevolgd en is geanalyseerd, waarbij mogelijke implicaties en toekomstscenario's voor de lange en korte termijn in kaart zijn gebracht. Hiermee wil SSPF niet alleen op tijd klaar zijn voor de grote veranderingen die het nieuwe stelsel teweegbrengt, maar ook de eigen voorkeuren inbrengen in het proces van totstandkoming van wet- en regelgeving.

2 Grote veranderingen voor het IT-systeem

Op 1 januari 2023 gaat SSPF over naar het nieuwe IT-platform van pensioenuitvoerder: Achmea Pensioenservices. Tot die tijd wordt onder de noemer 'project Accelerate' hard gewerkt aan deze nieuwe motor onder de motorkap met veel meer mogelijkheden voor het pensioenfonds. Naast een efficiënte, beheerste pensioenuitvoering tegen redelijke kosten, optimaliseert SSPF met het nieuwe IT-platform ook het gebruikersgemak voor deelnemers. Dit is in lijn met de IT-strategie en de dienstverlenings-filosofie van het pensioenfonds, die drempelloze en plezierige interacties met de deelnemers vooropstelt. Omdat aanpassingen in het nieuwe IT-systeem sneller en makkelijker te realiseren zijn, wordt SSPF bovendien meer wendbaar en toekomstgericht. Met als eerste belangrijke voordeel: een soepele en beheerste overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

3 Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB, oftewel Environmental, Social & Governance factoren, kortweg ESG)

Na de omarming van de 17 Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties (SDG's, duurzame ontwikkelingsdoelen) besloot het SSPF-bestuur in 2019 focus aan te brengen op vier SDG's. Deze zouden meer aandacht moeten krijgen in de uitvoering van het MVB-beleid. Een keuze die in het voorjaar en de zomer van 2020 werd voorgelegd aan alle (oud-) medewerkers en gepensioneerden van Shell Pensioen. Conclusie: in het MVB-beleid mag volgens onze deelnemers extra werk worden gemaakt van de SDG's: klimaatactie, betaalbare en duurzame energie, gendergelijkheid en duurzame steden en gemeenschappen. In gesprekken met bedrijven waarin SSPF investeert wordt deze verscherpte blik bepalend. Een taak overigens, die wordt uitgevoerd door Hermes Eos, richting-gegeven door het bestuur van SSPF.

4 Strategische convergentie

Om dingen niet onnodig dubbel te doen en duur te maken, wil Shell Pensioen processen zoveel mogelijk laten samenlopen en één oplossing bedenken voor een mogelijk probleem. Zodoende werken we onder meer met een homogene huisstijl voor beide Shell pensioenfondsen (SSPF en SNPS). Ook in het communicatiebeleid is dat streven naar synergie duidelijk terug te vinden. Waarom zouden deelnemers, veelal dezelfde personen, worden vermoeid met twee keer dezelfde boodschap? Dat zijn dubbele kosten en het wordt er niet per se duidelijker van. Overigens staat de kwaliteit altijd voorop in alles wat we doen.

5 Strategisch Asset Level Management

Hoe kunnen we het werk nog beter organiseren om zowel de tactische, als de strategische doelen van SSPF te optimaliseren? Die vraag stelt SSPF zich ieder jaar, want een efficiënte organisatie vereist goed geborgde interne en externe processen en een partnership met uitbestedingspartijen. Mede daarom is door SSPF in 2020 gewerkt aan betere rapportage voor de beleggers en het bestuur. Daarnaast zijn mooie stappen gezet in een nog betere samenwerking met onze partners zoals Shell Asset Management Company (SAMCo) en de Stichting Pensioenopleidingen (SPO). Doel: het algehele niveau van 'assetmanagement' naar een nog hoger plan brengen. Ook zijn op basis van adviezen uit de VDBO-rapportage verbeteringen doorgevoerd in de formele verslaglegging van zaken. Sommige dingen die je in een snelle en wendbare organisatie niet altijd vastlegt, worden nu wel genoteerd.

6 Geïntegreerd risicomanagement

Als de uitbraak van corona ons één ding heeft geleerd, is het wel dat er ontzettend veel mogelijk is bij SSPF. In een buitengewoon uitdagend jaar heeft het fonds de diverse uitdagingen goed doorstaan en heeft het ook een goed resultaat neergezet. De basis hiervoor werd gelegd met een gedegen crisisplan. Hierin waren taken en verantwoordelijkheden duidelijk afgebakend en procedures helder in kaart gebracht. In het vierde kwartaal van 2020 is ook het begin gemaakt met de drie jaarlijkse cyclus van de Asset Liability Management-studie (ALM). Hiermee worden de uitgangspunten bepaald voor het beleggingsbeleid.

Preciezer nog; hoe wordt dat beleid ingericht en sluit de beleggingsmix aan op de verplichtingen, zodat de bezittingen in lijn zijn met de schulden? Hierbij wordt ook specifiek aandacht besteed aan het renterisico en hoe het fonds hier mee omgaat. Zo'n ALM-proces begint bij vragen ten aanzien van de investment beliefs. Bijvoorbeeld, zijn ze nog accuraat genoeg en in welke mate wil je risico lopen met bijvoorbeeld rente- of valutaontwikkelingen? Mede daarom zijn de investment beliefs van SSPF in 2020 opnieuw beoordeeld en geactualiseerd.

7 Klantgerichte deelnemersbetrokkenheid

SSPF wil technologie in dienst stellen van de deelnemers. Zodoende zijn in 2019, en de eerste maanden van 2020, pilots gedraaid met beeldbellen. De introductie hiervan, in april, had daarom niet beter kunnen worden getimed. Na de eerste lockdown raakten veel deelnemers snel gewend aan een video-overleg in plaats van een live ontmoeting. Beeldbellen wordt daardoor hoog gewaardeerd en krijgt gemiddeld het cijfer 9 van deelnemers. Daarnaast is een communicatie-experiment gedaan met diverse mobiele applicaties, waaronder een proef met sms'jes, is de "pensioenchecker" app in gebruik gesteld. Doel: bepalen in welke situaties deelnemers zo persoonlijk mogelijk over hun pensioen kunnen worden geïnformeerd en welk middel daar het best bij past. Ook is SSPF in 2020 nog toegankelijker gaan communiceren over haar ESG-beleid. Dit gebeurt binnen een nieuwe omgeving op Shellpensioen.nl waar podcasts, filmpjes en interactieve modules kunnen worden geraadpleegd, om snel te worden bijgepraat over het beleid en de actuele ontwikkelingen.

Outlook 2021

We leven in onzekere tijden. Focus op wendbaarheid en adaptief vermogen lijkt daarom belangrijker dan de toekomst te kunnen voorspelen. Toch zijn wij positief gestemd over de kansen van 2021. Niet omdat we in een glazen bol kijken, maar omdat SSPF onder de moeilijke omstandigheden van vorig

jaar, goed heeft weten te presteren.

Simpelweg door koers te houden.

Dat geeft vertrouwen. Want ondanks dat SSPF in 2020 een aantal nieuwe bestuurders heeft gekregen, onder wie de nieuwe voorzitter, wist iedereen elkaar snel en goed te vinden in het dagelijkse lawaai van de coronacrisis.

A full-page background image showing two workers on an offshore oil or gas platform. The worker on the left is a man wearing a white long-sleeved shirt, white trousers, a white hard hat, and yellow safety gloves. He is leaning on a metal railing and looking towards the other worker. The worker on the right is a woman wearing a blue jumpsuit, a yellow hard hat, and safety glasses. She is looking up at the sky with her hands raised in a gesture. The background features the complex metal structure of the platform and a bright sky with scattered clouds. The sun is low in the sky, creating a lens flare effect across the image.

Kerncijfers

Lees hier de kerncijfers van SSPF. De belangrijkste getalsmatige feiten op een rij.

	2020	2019	2018	2017	2016
Deelnemers (op 31 december) *					
Actieve deelnemers	6.512	7.280	7.685	8.163	8.949
Ingegane pensioenen	18.780	18.709	18.465	20.445	20.347
- ouderdom	13.153	13.039	12.573	14.504	14.313
- arbeidsongeschiktheid	212	207	201	196	193
- partner	5.258	5.308	5.543	5.600	5.692
- wezen	157	155	148	145	149
Gewezen deelnemers	7.076	7.032	7.258	6.148	6.076
Totaal	32.368	33.021	33.408	34.756	35.372

* Zie bijlage 3 voor een nadere toelichting op de ontwikkeling van deelnemersaantallen.

	2020	2019	2018	2017	2016
Vermogen op 1 januari (€ miljoen)	30.317	27.357	28.150	27.336	26.036
Toevoegingen en onttrekkingen					
Werkgevers- en deelnemerspremies	204	77	154	119	234
Saldo waardeoverdrachten	(1)	(1)	(1)	(2)	-
Inkomsten uit beleggingen	595	824	802	769	763
Waardewijziging beleggingen	765	2.885	(934)	724	1.044
Uitgekeerde pensioenen	(810)	(785)	(769)	(747)	(696)
Vermogensbeheerkosten	(36)	(34)	(38)	(39)	(38)
Pensioenbeheerkosten	(8)	(7)	(7)	(10)	(7)
Rentelasten	-	-	-	-	-
Mutatie vermogen	709	2.960	(793)	814	1.300
Vermogen op 31 december	31.026	30.317	27.357	28.150	27.336

	2020	2019	2018	2017	2016
Voorziening pensioen-verplichtingen op 1 januari	25.134	22.358	21.814	22.394	21.083
Toevoeging door rente	2.806	3.058	780	(322)	1.755
Indexatie	9	262	226	302	68
Kosten pensioenopbouw actieven	358	239	230	187	208
Uitkeringen	(810)	(785)	(769)	(748)	(696)
Overige	(618)	2	77	1	(24)
Voorziening pensioen-verplichtingen op 31 december	26.879	25.134	22.358	21.814	22.394

	2020	2019	2018	2017	2016
Dekkingsgraad	115%	121%	122%	129%	122%
Beleidsdekkingsgraad	108%	119%	128%	129%	116%
Fondsresultaat	(1.036)	184	(1.337)	1.394	(11)
Eigen vermogen (algemene reserve)	4.147	5.183	4.999	6.336	4.942
Beleggingsrendement	4,5%	13,6%	-0,6%	6,0%	6,9%
Beleggingsrendement (exclusief liability hedge)	4,0%	9,0%	-2,2%	5,5%	6,9%
Gemiddeld 10-jaarsrendement	7,8%	8,7%	6,6%	5,4%	5,9%
Vermogensbeheerkosten (% gem. belegd vermogen)	0,65%	0,73%	0,58%	0,64%	0,61%
Pensioenbeheerkosten (€ per deelnemer)*	282	260	267	226	235

* Vanaf 2018 worden natuurlijke personen geteld in het aantal deelnemers conform DNB voorschrift.

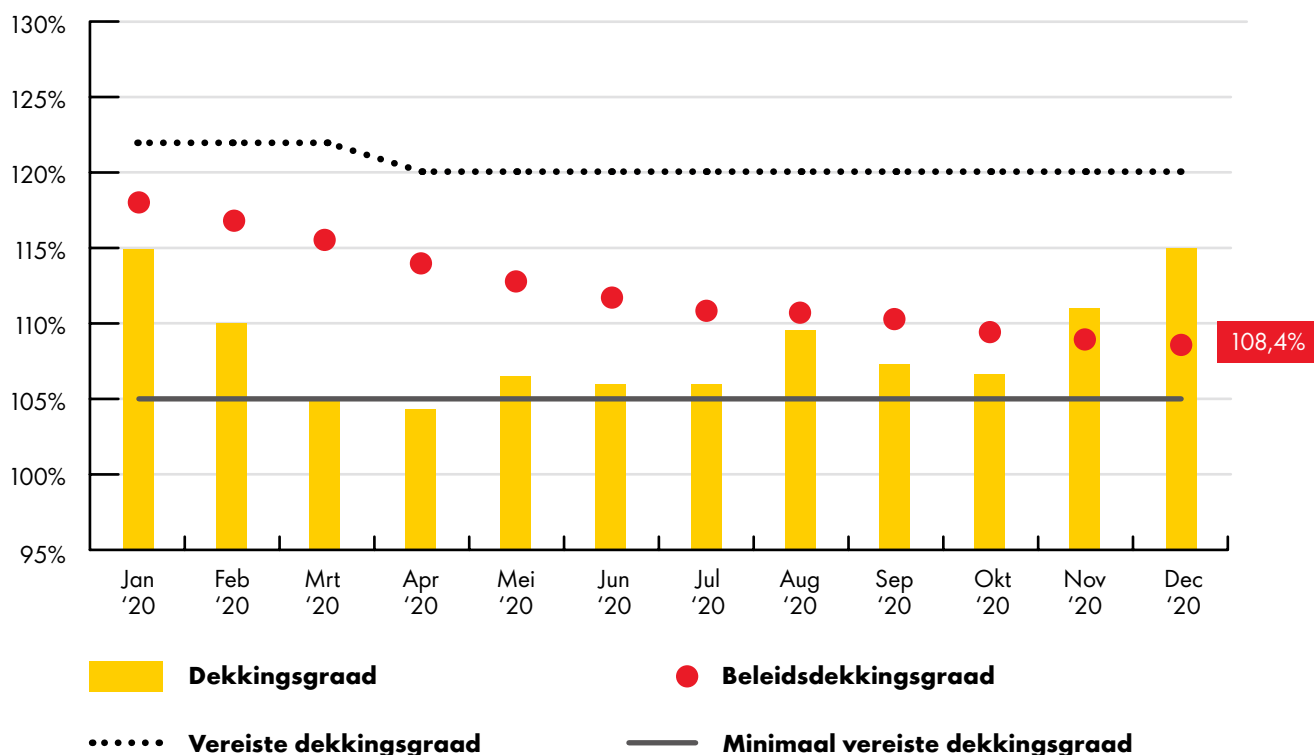
De financiële positie van het pensioenfonds

I. De (beleids-) dekkingsgraad

De financiële gezondheid van SSPF wordt uitgedrukt in de dekkingsgraad; dit is de verhouding tussen het vermogen en de pensioenverplichtingen van SSPF. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf maandelijkse dekkingsgraden en is hiermee stabiel en dan de dekkingsgraad. Door beslissingen

(zoals het besluit om te indexeren) te baseren op de beleidsdekkingsgraad, wordt voorkomen dat korte(re) termijn schommelingen op de financiële markten te veel invloed hebben op de (strategische) besluitvorming.

In de onderstaande grafiek wordt het verloop van diverse dekkingsgraden getoond:

Belangrijke parameters van het fonds	2020	2019
Vermogen	€ 31,0 miljard	€ 30,3 miljard
Verplichtingen	€ 26,9 miljard	€ 25,1 miljard
Dekkingsgraad	115,4%	120,6%
Beleidsdekkingsgraad	108,4%	118,7%

II. De (minimaal) vereiste dekkingsgraad

In de wetgeving zijn voor pensioenfondsen twee vermogenseisen opgenomen:

- Minimaal vereiste dekkingsgraad: indien de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad is er sprake van een dekkingstekort. Deze situatie mag niet langer dan vijf jaar voortduren.
- Vereiste dekkingsgraad: indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan vereist, is er sprake van een reservetekort. De hoogte van de vereiste dekkingsgraad is afhankelijk van de (beleggings)risico's die het pensioenfonds loopt en is daarom per fonds verschillend.

Indien een pensioenfonds niet voldoet aan (één van) de twee eisen moet het een herstelplan bij De Nederlandsche Bank (DNB) indienen, waarin wordt aangetoond dat het fonds binnen de daarvoor gestelde tijd wel weer zal voldoen aan deze vermogenseisen.

Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt 5% van de voorziening pensioenverplichtingen en het vereist eigen vermogen 20% van de voorziening pensioenverplichtingen. De dekkingsgraad ultimo 2020 is 115,4% en de beleidsdekkingsgraad 108,4%.

De beleidsdekkingsgraad bevindt zich per 31 december 2020 onder de vereiste dekkingsgraad. Er is derhalve sprake van een reservetekort. SSPF moet daarom net als in het voorgaande jaar een herstelplan opstellen. Inmiddels is, in het eerste kwartaal van 2021, dit plan bij DNB ingediend.

De reële dekkingsgraad per 31 december 2020 bedraagt, conform de rekenmethodiek van DNB, 91,5%. In overeenstemming met de pensioenwet is voorgaande percentage opgenomen in het bestuursverslag. Omdat de werkgever de opgebouwde pensioenen in het fonds garandeert, zijn de bepalingen uit de pensioenwet over toekomstbestendig indexeren, waarvoor deze reële dekkingsgraad van belang is, niet relevant voor het fonds.

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. De certificerend actuaire komt tot het oordeel dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132.

“ Mede door het coronavirus is de rente gedaald ”

III. Ultimate forward rate (UFR)

De Nederlandsche Bank (DNB) heeft in augustus 2020 besloten om de door de Commissie Parameters 2019 geadviseerde nieuwe Ultimate Forward Rate (UFR) methode vanaf 1 januari 2021 in vier gelijke jaarlijkse stappen in te voeren. Door enkele technische aanpassingen in de berekeningsmethodiek van de curve, komt deze lager te liggen dan de huidige UFR curve. Deze aanpassingen drukken de nieuwe curve naar beneden ten opzichte van de huidige. Hierdoor zal de voorziening pensioenverplichtingen hoger moeten worden vastgesteld. De voorziening pensioenverplichtingen zal, als gevolg van bovengenoemde wijziging, in 2021 tot een verlaging van de dekkinggraad 0,9% leiden. Het uitvoeren van de volgende drie stappen zal (bij deze rentestand) de dekkinggraad nog verder verlagen met 2,9%.

IV. Indexatie

Mede door de uitbraak van het coronavirus is de rente – die al zeer laag was – verder gedaald. Wanneer de rente laag is, moet je als pensioenfonds meer geld in kas hebben om aan de pensioenverplichtingen

te kunnen voldoen wat – als deze rentebewegingen in de beleggingsportefeuille niet volledig zijn afgedekt – een verlagend effect heeft op de dekkinggraad. Daarnaast zijn de beurzen tijdens de eerste ‘lockdown’ significant gedaald wat eveneens tot een daling van de dekkinggraad heeft geleid. Hierdoor is de financiële positie van SSPF in 2020 verslechterd. Aan het eind van het jaar was de beleidsdekkinggraad 108,4% en lag deze ruim onder het niveau van 115% dat nodig is om de pensioenen te kunnen indexeren. Hierdoor is de indexatie van 0,7% per 1 februari 2021 niet toegekend. Deze gemiste indexatie kan op een later moment worden ingehaald, mocht de financiële situatie dit in de toekomst toelaten.

Inrichting Stichting Shell Pensioenfonds

i) Uw pensioen bij SSPF

Werknemers van Shell die voor 1 januari 2013 in dienst zijn getreden bouwen bij SSPF voor ieder jaar dat ze bij Shell werken een deel van hun ouderdomspensioen op. Dit ouderdomspensioen stijgt, zolang de werknemer in dienst is, jaarlijks mee met de ontwikkeling van de salarisschalen bij Shell. Het pensioen gaat standaard op 68-jarige leeftijd in. Werknemers kunnen ervoor kiezen om dit pensioen eerder of later te laten ingaan. Ook kunnen ze ervoor kiezen om gedurende de eerste pensioenjaren een hoger pensioen te ontvangen en daarna een lager pensioen of andersom. Bij SSPF bouwen werknemers niet alleen een ouderdomspensioen op. Voor eventuele nabestaanden van werknemers wordt ook een nabestaanden- en een wezenpensioen opgebouwd. Deze pensioenen komen tot uitkering als de werknemer onverhoopt komt te overlijden. Ook zijn de werknemers verzekerd voor de gevolgen van arbeidsongeschiktheid. SSPF heeft de ambitie om de ingegane pensioenen van voormalig Shell werknemers en hun nabestaanden jaarlijks te laten meestijgen met de stijging van de prijzen. Deze stijging is niet gegarandeerd maar afhankelijk van de financiële situatie van het fonds.

ii) Financiële opzet

SSPF doet iedere drie jaar een uitgebreide studie naar de financiële opzet van het fonds. De laatste studie is in 2018 afgerond en ligt ten grondslag aan de financiële opzet voor de jaren 2018 - 2020. De belangrijkste kenmerken hiervan zijn:

- Het beleggingsbeleid wordt ingevuld op basis van vastgestelde beleggingsrichtlijnen. Deze richtlijnen zijn zo vastgesteld dat het bestuur van SSPF risico's in de beleggingsportefeuille zal beperken naarmate de dekkingsgraad stijgt (de-risking) en weer risico kan toevoegen als de dekkingsgraad daalt (re-risking), in lijn met de door het bestuur vastgestelde risicoprincipes. Op deze manier wil het bestuur voor het fonds belangrijke dekkingsgraadniveaus, zoals de bijstortingsgrens, de indexatiegrens en de premiekortingsgrens, in toenemende mate beschermen.
- SSPF houdt in haar financieringsbeleid rekening met het uit het beleggingsbeleid voortkomende verwachte rendement. Daarnaast wordt, op basis van gemaakte afspraken tussen de sponsor en SSPF, meer of minder premie in rekening gebracht, als de financiële positie van SSPF hiervoor aanleiding geeft.

In 2020 is de volgende studie gestart. Deze zal in 2021 worden afgerond. Het indexatiebeleid van SSPF is eveneens gekoppeld aan de financiële positie van het fonds. De pensioenen van alle inactieve deelnemers, zoals gepensioneerden, worden aangepast aan de ontwikkeling van de prijzen als de beleidsdekkingsgraad van het fonds zieh bestendig boven de 115% bevindt, bij een lagere dekkingsgraad gebeurt dit niet.

iii) De premie

De pensioenpremie bedroeg in 2020 33% van het pensioengevende salaris. Hiervan is 2% door de deelnemers betaald en de resterende 31% door de werkgever. In totaliteit is € 204 miljoen premie betaald.

Rekenrente	Kostendeekkende premie		Gedempte premie	
	Rentetermijnstructuur		Verwacht rendement	
	%	€	%	€
Koopsom onvoorwaardelijke cs opbouw, incl. risico-elementen	39,8%	246	15,7%	97
Onvoorwaardelijke indexatie	23,3%	143	8,7%	54
Solvabiliteitsopslag	13,6%	84	5,3%	33
Additionele opslag v.w. indexatie	–	–	0,0%	0
Totaal	76,7%	473	29,7%	184

Uitvoeringskosten

Voor het uitvoeren van de regeling maakt SSPF kosten. Deze kunnen worden verdeeld in kosten voor pensioenbeheer, voor vermogensbeheer en transactiekosten. De in dit bestuursverslag en de jaarrekening opgenomen rendementen op beleggingen zijn altijd na aftrek van vermogensbeheerkosten (nettorendement).

Kosten pensioenbeheer

Onder kosten van pensioenbeheer vallen de pensioenadministratiekosten, de communicatiekosten, de kosten van bestuur, projectkosten (zoals voor

aanpassingen in wet- en regelgeving) en de kosten van het bestuursbureau. De pensioenbeheerkosten bedroegen in 2020 € 7,1 miljoen (2019: € 6,7 miljoen). De kosten per deelnemer bedroegen € 282,- (2019: € 260,-) (exclusief gewezen deelnemers) en zijn daarmee met € 22,- gestegen. Inclusief gewezen deelnemers bedroegen de kosten per deelnemer € 218,- (2019: € 203,-). De stijging is te verklaren door de stijging van de kosten met 6%, met name gerelateerd aan de verdere professionalisering en intensivering van deelnemerscommunicatie, en een daling in deelnemersaantallen (-3%).

Uitvoeringskosten SSPF		2020		2019	
Rekenrente	Rentetermijnstructuur		Verwacht rendement		
	€ mln.	kengetal*	€ mln.	kengetal*	
Pensioenbeheerkosten	7,1	€ 282,- p/d	6,7	€ 260,- p/d	
Vermogensbeheerkosten (excl. transactiekosten)	200	0,65%	210	0,73%	
Transactiekosten	31	0,10%	32	0,11%	

* Kosten per deelnemer zijn de pensioenbeheerkosten gedeeld door het totaal actieve deelnemers en gepensioneerden ultimo boekjaar. De vermogensbeheerkosten en transactiekosten zijn als percentage van het gemiddeld belegde vermogen uitgedrukt.

Kosten vermogensbeheer

Vermogensbeheerkosten bestaan uit beheervergoedingen, prestatievergoedingen en overige vermogensbeheerkosten, zoals kosten van bewaarloon, juridisch advies en aan vermogensbeheer gerelateerde kosten van het bestuursbureau. De beleggingscommissie van SSPF besteedt specifiek aandacht aan de vermogensbeheerkosten in de zogenaamde 'asset class reviews' van de verschillende beleggingscategorieën. De beleggingscommissie hanteert een fee-protocol voor alternatieve beleggingen, en biedt daarmee

een leidraad voor kosten van deze beleggingscategorieën in relatie tot wat wordt gezien als marktconform. Transactiekosten zijn niet opgenomen in de vermogensbeheerkosten. De absolute vermogensbeheerkosten zijn in 2020 €10 miljoen lager dan in 2019.

De beheervergoedingen, die in de Jaarrekening zijn verrekend met de indirecte beleggingsopbrengsten, bedragen naar schatting € 99 miljoen (2019: € 101 miljoen). Naar schatting € 96 miljoen (2019: € 104 miljoen) aan prestatievergoedingen is verrekend met de indirecte beleggingsopbrengsten.

Kosten vermogensbeheer (excl. Transactiekosten)	2020	2019
	€ mln	€ mln
Beheervergoedingen		
Aandelen	10	13
Vastrentende waarden	18	17
Alternatieve beleggingen	71	71
Totaal	99	101
Prestatievergoedingen		
Private Equity	61	84
Hedge Funds	30	13
Vastgoed (indirect)	3	5
Overige	2	2
Totaal	96	104
Bewaarkosten en overige kosten	5	5
Totaal	200	210

Beheer- en prestatievergoedingen

Door beheer- en prestatieafspraken te maken, wordt 'alignment of interest' met externe managers beoogd. De beheervergoeding is over het algemeen gebaseerd op de waarde van het belegde vermogen en indien van toepassing op het gecommiteerde vermogen. Voor liquide beleggingen (aandelen en vastrentende waarden) zijn geen prestatievergoedingen overeengekomen.

In 2020 bedroegen de prestatievergoedingen € 96 miljoen, waarmee deze € 8 miljoen lager zijn dan in 2019 (€ 104 miljoen). Het kostenniveau bij alternatieve beleggingen is inherent aan de keuze voor het aanhouden van beleggingen in deze categorie. De prestatievergoedingen zijn verschuldigd op basis van specifiek gemaakte afspraken, waaronder de gerealiseerde rendementen in het (voorgaande) jaar. Waar mogelijk verlaagt SSPF de kosten, bijvoorbeeld doordat SAMCo fondsen voor SSPF zelf selecteert, waarmee zogenoemde fund-of-fundskosten voorkomen kunnen worden.

Transactiekosten

Transactiekosten zijn kosten voor het tot stand brengen en uitvoeren van een beleggingstransactie. Deze kosten worden aan de beurs of aan de broker betaald. Voorbeelden zijn in- en uitstapkosten bij beleggingsfondsen, aan- en verkoopkosten bij directe beleggingen en acquisitiekosten. Voor vastrentende waarden en derivaten zijn de transactiekosten in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie geschat op basis van de zogenoemde 'bid-ask spread', omdat deze in de transactieprijs zijn inbegrepen.

In het verslagjaar is wederom extra aandacht besteed aan het opvragen van transactiekosten bij de beleggingsfondsen om de kostentransparantie te vergroten. Beleggingen in private equity en indirect vastgoed vinden grotendeels plaats via zogenoemde limited partnerships. Transactiekosten van deze fondsen zijn niet in alle gevallen transparant voor de investeerders. SSPF heeft over 2020 voor de vierde maal een uitvraag gedaan bij de beleggingsfondsen naar de in rekening gebrachte transactiekosten. Het aantal fondsen dat deze kosten heeft gerapporteerd, is tot ongeveer 100% gestegen. Tevens heeft de rapportage vanuit de beleggingsfondsen een kwaliteitsverbetering doorgemaakt. De transactiekosten gerapporteerd door de beleggingsfondsen bedroegen over 2020 € 20 miljoen (2019 € 34 miljoen). Ondanks deze verbeteringen blijft ook in de komende jaren de aandacht gericht op het verder vergroten van de transparantie. Omdat SSPF nog niet voldoende zekerheid kon krijgen bij deze kostenopgaven zijn ze nog niet in de totale transactiekosten opgenomen. Het streven is om dit in 2021 wel te doen.

De transactiekosten, gemaakt door de vermogensbeheerder, bedroegen in 2020 € 31 miljoen (2019: € 32 miljoen). Hiervan was € 5 miljoen gerelateerd aan aandelen en futures (2019: € 4 miljoen). De schatting van transactiekosten, bepaald door de bid-ask spread op vastrentende waarden, bedroeg € 26 miljoen (2019: € 28 miljoen). Voor 2020 komen de transactiekosten gerelateerd aan het gemiddeld belegd vermogen uit op 0,10% (2019: 0,11%).

Vergelijking kostentoelichting in bestuursverslag en jaarrekening

In de jaarrekening zijn uitsluitend de direct bij het fonds in rekening gebrachte kosten opgenomen conform de regels voor de jaarverslaggeving. In het bestuursverslag zijn tevens de kosten gepresenteerd die met de beleggingsopbrengsten zijn verrekend. De hier gerapporteerde vermogensbeheerkosten ad € 231 miljoen, inclusief transactiekosten, zijn daardoor aanzienlijk hoger dan de vermogensbeheerkosten in de jaarrekening ad € 34 miljoen. Onderstaand overzicht toont de aansluiting met de in de jaarrekening opgenomen vermogensbeheerkosten.

Evaluatie uitvoeringskosten

Het fonds maakt een gedegen afweging bij het maken van kosten, waarbij deze in samenhang worden gezien met de realisatie van de strategie. De meeste kosten zijn gerelateerd aan het vermogensbeheer (84%) en het restant heeft betrekking op de kosten van het pensioenbeheer (16%). Onderstaand het overzicht van de beheersingskosten. Voor een goede evaluatie kijkt het fonds

naar de uitvoeringskosten over een langere termijn. SSPF laat om het jaar de pensioen- en vermogensbeheerkosten door een externe benchmarkpartij, CEM, onderzoeken. In 2020 is dit ook gebeurd voor de kosten voor de periode 2015-2019. De pensioenbeheerkosten, gecorrigeerd voor de kleine omvang van het fonds, zitten daarbij iets boven de peer group. Dit komt met name door hogere kosten voor bestuursondersteuning. De hogere kosten worden als passend gezien daar het fonds sterk hecht aan een goede dienstverlening en waarbij een goede bestuursondersteuning veel waarde toevoegt aan de dienstverlening van het fonds. Kosten van vermogensbeheer zijn in lijn met de peer group.

Het fonds heeft kennisgenomen van het onderzoek kostentransparantie van de AFM. Uit het onderzoek komt naar voren gekomen dat het fonds voldoet aan de wettelijke vereisten. Het fonds zal in 2021 nader bekijken waar in aanvulling op de reeds in het jaarverslag 2020 doorgevoerde uitbreiding in de toelichting op de pensioenbeheer- en vermogensbeheerkosten nog verdere aanpassingen mogelijk en gewenst zijn.

Vermogensbeheerkosten (in € mln)	2020	2019
Gefactureerde vermogensbeheerkosten	34	34
Toegerekende algemene kosten		1
Vermogensbeheerkosten zoals vermeld in jaarrekening	34	35
Vermogensbeheerkosten opgenomen in de waardeveranderingen van beleggingen (indirecte beleggingsopbrengsten beleggingsfondsen)	70	71
Prestatieafhankelijke vergoedingen	96	104
Totaal vermogensbeheerkosten (excl. transactiekosten)	200	210
Transactiekosten	31	32
Totaal vermogensbeheerkosten (incl. transactiekosten)	231	242

Governance en compliance

Organisatie

In de Stichting Shell Pensioenfonds (SSPF) zijn pensioenregelingen ondergebracht van maatschappijen van de Royal Dutch Shell Groep die tot het Pensioenfonds zijn toegetreden. SSPF wordt bestuurd door een bestuur. In het bestuur zijn vertegenwoordigers van de werkgever, de werknemers en de pensioengerechtigden opgenomen. Er is een Raad van Toezicht die toeziet op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenbehartiging door het bestuur. Daarnaast is er een het Verantwoordingsorgaan welke jaarlijks achteraf een oordeel geeft over het beleid in het voorafgaande kalenderjaar en de wijze waarop dat beleid is uitgevoerd, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst.

Extern toezicht

Extern toezicht op het pensioenfonds vindt plaats door De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM). SSPF heeft daarnaast een waarmerkend actuaris en een onafhankelijke accountant aangesteld. Voor verdere informatie over de bestuurlijke organisatie van het fonds en de daarin zitting hebbende personen is terug te vinden in bijlage 1 en 2.

Governance

De Code Pensioenfondsen bevat bepalingen over het functioneren van de verschillende organen binnen het Pensioenfonds en daaraan gekoppelde thema's. Het doel van de Code is om een goede uitvoering van de drie bestuurlijke kernfuncties te stimuleren: besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen over wat het Pensioenfonds gepland en gerealiseerd heeft. Bepalend voor de werking van de Code is hoe pensioenfondsen met de intenties van de Code omgaan, niet de mate waarin ze die naar de letter naleven ('afvinkgedrag'). De waarde zit in de dialoog en afgewogen besluitvorming over de onderwerpen in deze Code. Dat betekent dus dat er ruimte is om af te wijken van de normen, mits dit weloverwogen gebeurt. Een pensioenfonds moet de Code naleven of uitleggen hoe en waarom op sommige onderdelen wordt afgeweken. De governance van SSPF is in overeenstemming met de Code, met uitzondering van twee gebieden. Ten eerste schrijft de Code voor dat zowel in het bestuur als in het Verantwoordingsorgaan (VO) ten minste één lid onder de veertig jaar zitting moet hebben (norm 33). In augustus 2017 voldeed het bestuur met de benoeming van een bestuurder A op dat moment aan die eis.

Daarnaast werd medio 2019 een vrouwelijk kandidaat-bestuurslid respectievelijk een mannelijk kandidaat-bestuurslid onder de 40 jaar voor een bestuurszetel voorgedragen. Deze twee kandidaten zijn begin 2020 formeel als bestuurslid benoemd. In het verslagjaar was er in het VO geen lid jonger dan 40 jaar. Het is een gegeven dat SSPF vergrijst en dat deze trend zich in de komende jaren doorzet. Een gezonde

“ In 2020 heeft de Ombudsman Pensioenen geen klachten in behandeling genomen ”

mix naar onder meer leeftijd, geslacht en professionele achtergrond stimuleert naar de mening van het bestuur creativiteit, vernieuwing en voorkomt tunnelvisie. Diversiteit zorgt daarmee voor een beter functioneren van zowel het bestuur als het VO. Het bestuur wil de diversiteit in leeftijd de komende jaren verder bevorderen. Hieraan wordt bij de successieplanning aandacht besteed.

Ten tweede bepaalt de Code dat leden van de Raad van Toezicht na bindende voordracht van het VO worden benoemd door het bestuur (norm 39). Bij SSPF staat de werkgever als sponsor garant voor de minimaal vereiste dekkingsgraad. De sponsor heeft daarom een groot belang bij goed toezicht op het bestuur. Om die reden is na afstemming met alle belanghebbenden gekozen voor een procedure waarbij de leden van de Raad van Toezicht, na verkregen advies van het VO op de profielschets en de kandidaat-toezichthouder, door Shell Petroleum N.V. worden benoemd.

Compliance

De SSPF/SPN-gedragcode geldt voor de leden van het bestuur, de Raad van Toezicht en het VO van het fonds en voor alle medewerkers van SPN. De gedragscode heeft tot doel te verzekeren dat alle activiteiten van het

Pensioenfonds en SPN op een integere wijze worden uitgevoerd en dat (de schijn van) verstrengeling van zakelijke en privébelangen wordt vermeden. Jaarlijks bevestigen alle betrokkenen de naleving over het afgelopen jaar en de naleving in het komende jaar. De gedragscode voldoet aan de door de Pensioenwet en de Wet op het financieel toezicht gestelde eisen. Daarnaast is aansluiting bij het Ethics & Compliance beleid van Shell gezocht. De gedragscode bevat tevens een incidenten- en klokkenluidersregeling. De compliance officer van SSPF houdt toezicht op de uitvoering en effectiviteit van de gedragscode. Organisaties waaraan SSPF werkzaamheden heeft uitbesteed, moeten een materieel gelijkwaardige gedragscode hebben. De compliance officer van SSPF heeft jaarlijks een gesprek met de compliance officer van de uitbestedingspartners APS en Samco. Ter ondersteuning van de kennis op het gebied van compliance heeft de compliance officer in 2019 een compliance manual opgesteld.

De compliance officer heeft in het verslagjaar geen materiële overtredingen van de gedragscode geconstateerd en geen incidenten aan DNB gemeld. Er is sprake van een compliance-georiënteerde organisatie.

In overeenstemming met artikel 96 Pensioenwet wordt vermeld dat DNB en AFM in het verslagjaar geen corrigerende maatregelen hebben getroffen.

SSPF heeft een klachten- en geschillenprocedure, die op de website is gepubliceerd. In het verslagjaar heeft zich een beperkt aantal klachten en geschillen voorgedaan. De meeste klachten zijn door APS, waar nodig in overleg met SPN, of door de Directie van SPN afgehandeld. Het bestuur heeft in het verslagjaar geen formele beroepschriften behandeld.

In 2020 heeft de Ombudsman Pensioenen geen klachten van belanghebbenden bij SSPF in behandeling genomen.

Bestuursaangelegenheden

Evaluatie eigen functioneren van het bestuur

In januari 2021 heeft de jaarlijkse interne zelfevaluatie van het bestuur over het jaar 2020 plaatsgevonden. De voorzitter heeft voorafgaand aan de zelfevaluatie individuele gesprekken met bestuursleden gevoerd over hun functioneren binnen het bestuur. In dat kader heeft de voorzitter ook met de Dean (verantwoordelijke voor opleidingen) van de SPN Academy gesproken. Op basis van deze gesprekken is het individuele opleidingsplan per bestuurslid geactualiseerd en voor 2020 vastgelegd in de persoonlijke omgeving van het bestuurslid op SharePoint.

Geschiktheidsbevordering

Naast de onboarding van nieuwe bestuursleden heeft de nadruk in de SPN Academy in 2020 gelegen op 'learning by doing', bijvoorbeeld door

middel van betrokkenheid bij projecten van SSPF en het vervullen van een focal point-rol op een bepaald beleidsterrein. Deze activiteiten liggen in de lijn van de '70-20-10'-leerfilosofie binnen Shell, die stelt dat 70% van de leereffectiviteit afkomstig is van professionele ervaringen in de baan, 20% van leren van anderen (training-on-the-job) en 10% van formele trainingen.

De sterke focus op leren door doen en leren van elkaar vraagt om een professionele houding en specifieke competenties. Vanuit de SPN Academy wordt toegezien op de voortgang van de afspraken tussen voorzitter en individuele bestuursleden over de invulling van de professionele ervaringen, de 'training-on-the-job' en de te volgen opleidingen(en). Belangrijk onderdeel hierbij is hoe ieder individueel bestuurslid als focal point een voortrekkersrol in het bestuur vervult op een bepaald beleidsterrein.

Tevens heeft het bestuur in 2020 een tweetal 'capita selecta'-avonden georganiseerd, waarbij tezamen met externe deskundigen dieper op een actueel onderwerp is ingegaan. Bij die avonden is respectievelijk gesproken over 'cybersecurity/IT Risk Management bij Shell' en 'A perfect storm' waarin Achmea Pensioenservices een toelichting heeft gegeven over het streven om met hun nieuwe pensioenadministratiesysteem de beste digitale pensioenuitvoerder van Nederland te worden.

11 feiten over jouw pensioenfonds

Waar staat SSPF voor? En welke regeling biedt zij aan? Bestuurslid Oscar van Iersel deelt 11 interessante feiten over jouw pensioenfonds.

1 De premie die je als deelnemer van SSPF elke maand inlegt voor jouw financiële toekomst is uitzonderlijk laag, namelijk 2 procent van je brutosalaris. De overige 31 procent is in 2020 betaald door jouw werkgever.

2 De pensioenregeling van SSPF heeft een sponsorgarantie. Mocht het pensioenfonds in zwaar weer verkeren, dan staat Shell garant voor financiële steun. Deze afspraak geeft jou als deelnemer extra zekerheid en is zeer uitzonderlijk in het Nederlandse pensioenlandschap.

3 Sinds juli 2013 is SSPF een gesloten fonds en komen er geen nieuwe deelnemers meer bij. Iedereen die na 1 juli 2013 in dienst is gekomen bij Shell zit bij het nieuwe fonds. Hierdoor wordt het aantal actieve deelnemers steeds kleiner en stijgt het aantal oud-Shellmedewerkers en gepensioneerden. De verhouding ligt nu als volgt: 6.500 actieve deelnemers, 7.100 oud-Shell-werknemers en 18.800 gepensioneerden.

4 Heb je een pensioenvraag die niet makkelijk per mail of via de telefoon te beantwoorden is? Dan kun je beeldbellen met één van onze pensioenspecialisten. Tijdens het gesprek is het mogelijk om je beeldscherm te delen en samen berekeningen te maken. Beeldbellen wordt gemiddeld met een 9 gewaardeerd en is voor alle groepen deelnemers in een stroomversnelling gekomen door de coronapandemie.

5 SSPF heeft een middenloonregeling. Dat wil zeggen dat het pensioen dat uiteindelijk wordt uitgekeerd, een gemiddelde is van je salaris tijdens je Shell-dienstverband. In het nieuwe pensioenstelsel wordt dit anders. In het pensioenakkoord gaat men uit van een premieregeling waarbij de hoogte van je pensioen wordt bepaald door de ingelegde premie en het behaalde rendement. Deze regeling moet uiterlijk 1 januari 2026 ingaan. Shell en de Centrale Ondernemingsraad zijn in gesprek hoe de nieuwe regeling moet worden vormgegeven.

6 SSPF belegt in totaal 31 miljard euro. Dit bedrag wordt gespreid over verschillende categorieën, zoals aandelen, vastrentende waarden, vastgoed en meer. Door het vermogen

te spreiden, worden de risico's op lange termijn verminderd en kunnen schommelingen opgevangen worden.

7 Maatschappelijk verantwoord beleggen staat bij jouw pensioenfonds hoog op de agenda. Om de bedrijven waarin we investeren aan te sporen om een duurzaam beleid te voeren, gaan we actief het gesprek aan (engagement) en laten we onze stem horen tijdens aandeelhoudersvergaderingen. Alleen wanneer een bedrijf echt niet bereid is om een verantwoorde koers te varen, kunnen we tot uitsluiting overgaan.

8 De duurzame doelen (SDG's) van de Verenigde Naties zijn het uitgangspunt van ons beleggingsbeleid. Hierbij ligt de focus op vier doelen: betaalbare & duurzame energie, duurzame steden & gemeenschappen, klimaatactie en gendergelijkheid. Uit een deelnemersonderzoek blijkt, dat het doel 'betaalbare & duurzame energie' favoriet is bij Shell-medewerkers.

9 Deelnemers van SSPF worden ouder dan de gemiddelde Nederlander. Zo zijn er meer dan 30 gepensioneerden boven de 100 jaar. Dat betekent dat sommige mensen langer pensioen krijgen, dan dat ze voor Shell hebben gewerkt.

10 Op shellpensioen.nl vind je alle informatie over de pensioenregeling van SSPF. Wil je zien hoeveel je hebt opgebouwd of berekenen wat bepaalde keuzes voor jouw pensioen betekenen? Log dan in op mijn-Shellpensioen, jouw persoonlijke pensioenomgeving.

11 SSPF hecht veel waarde aan diversiteit. In de praktijk betekent dit dat we een omgeving hebben gecreëerd waarin iedereen zich prettig voelt - ongeacht leeftijd, geslacht of achtergrond - en daardoor het beste van zichzelf kan laten zien. Dit leidt uiteindelijk ook tot betere discussies in het bestuur.

Over Oscar van Iersel

Sinds januari 2020 zit Oscar van Iersel (37) in het bestuur van SSPF. Samen met de 7 andere bestuursleden zet hij zich in voor een goed Shell pensioen. "Het bestuur is een heel fijne groep om mee samen te werken. Het ene bestuurslid zit middenin zijn of haar carrière, terwijl de ander al gepensioneerd is. Die mix zorgt voor een ontzettend leuke dynamiek. In de korte tijd dat ik in het bestuur zit, heb ik al zoveel geleerd. Bijvoorbeeld over de complexe beleggingsportefeuille, iets waar ik in mijn dagelijkse Shell-functie als HR Manager niet mee te maken heb. Van tevoren had ik niet kunnen bedenken dat deze rol mij zoveel energie en verbreding zou geven!"

Verantwoording en toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) en het Verantwoordingsorgaan (VO) doen verslag van hun werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van 2020.

a) Raad van Toezicht

Inleiding

Dit verslag is een samenvatting van het rapport dat de Raad van Toezicht (RvT) op 1 april 2021 heeft uitgebracht aan het Bestuur van Stichting Shell Pensioenfonds (SSPF) en is gebaseerd op de werkzaamheden die de RvT in het verslagjaar 2020 heeft verricht. Als verantwoording voor de uitvoering van zijn taken in 2020 heeft de RvT begin april 2021 aparte verantwoordingsdocumenten verzonden aan het Verantwoordingsorgaan van SSPF en Shell Petroleum N.V.. De basis van deze verantwoordingsdocumenten wordt gevormd door het rapport van de RvT aan het bestuur.

De RvT heeft dit toezichtrapport opgesteld over het verslagjaar 2020. Het jaar werd gedomineerd door de impact van de coronacrisis. In dit rapport geeft de RvT zijn beeld over de wijze waarop het bestuur in deze moeilijke omstandigheden zijn werk heeft gedaan.

Werkwijze

Conform artikel 104 lid 2 van de Pensioenwet en artikel 18 van de statuten van SSPF heeft de RvT tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken binnen het pensioenfonds. De RvT is belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De RvT ziet toe op de naleving van de Code Pensioenfonds door SSPF. Verder staat de RvT het bestuur met raad terzijde. Tot slot heeft de RvT een aantal goedkeuringsrechten op voorgenomen besluiten van het bestuur, onder meer ten aanzien van het jaarverslag en de profielschets voor bestuurders van het pensioenfonds.

De RvT beoogt zijn toezichtstaak zodanig uit te voeren dat het bijdraagt aan een effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds. Daarbij heeft het de intentie om invulling te geven aan een brede taakopvatting met een kritische en onafhankelijke blik, gericht op de implementatie van de strategische doelstellingen van SSPF. Gedurende het jaar volgt de RvT het werk van het bestuur en de RvT stelt zich bij zijn taakuitoefening op als gesprekspartner van het bestuur. De RvT heeft als opvatting voldoende afstand tot de inhoudelijke uitvoering te willen houden.

De RvT is in het verslagjaar bij acht vergaderingen betrokken geweest. Iedere kwartaalvergadering is gesproken met de Voorzitter van het bestuur, één of meer bestuursleden en één van de twee directieleden van Shell Pensioenbureau Nederland B.V. (SPN). Daarnaast zijn per vergadering gericht stakeholders van SSPF voor een gesprek uitgenodigd. In 2020 betrof dit onder meer de Managing Director van Shell Asset Management Company (SAMCo), de Vice-President Group Pensions en de directeur HR vanuit de sponsor. Tevens is een regulier overleg met de toezichthouders van de Nederlandsche Bank gehouden.

Voortgang op aanbevelingen voor 2020

De RvT had voor het jaar 2020, samengevat, de volgende aanbevelingen gedaan:

- Aandacht te hebben voor de communicatie met de huidige belanghebbenden over de mogelijke gevolgen van het Pensioenakkoord, mede gegeven de sponsorgarantie en het feit dat de deelnemers daarop rekenen.

“ Het toezicht draagt bij aan een effectief en slagvaardig functioneren van SSPF ”

- Helderheid te scheppen in de relatie met SAMCo en de verwachtingen over en weer ten aanzien van de rol als fiduciair adviseur en de rol als “in house” vermogensbeheerder.
- Waakzaam te zijn dat ondersteuning van de implementatie van ESG binnen het beleid door SAMCo ook daadwerkelijk geïnternaliseerd wordt en blijft. De breedte van het ESG-dossier noopt het bestuur tot het maken van beleidskeuzes en de relevante communicatie over het beleid.
- Jaarlijks de werking en het functioneren van de solvency targets tegen het licht te houden en te valideren voor de toekomst.
- Met de werkgever (HRM van Shell Nederland) in overleg te treden in hoeverre de HRM-afdeling niet op SPN “terugvalt” als het gaat om pensioenkenis en pensioenbeleid.
- Waakzaamheid te hebben dat de benodigde beschikbaarheid voor strategische beleidsonderwerpen geborgd blijft binnen het bestuur bij bestuurswisselingen.
- Attent te zijn op voldoende tijd en ruimte voor positief kritisch vermogen binnen een bedrijf dat sterk op consensus is gericht. De inbreng van de RIO en de externe bestuursadviseur zijn belangrijk omdat vrijwel alle bestuursleden

de vergaderingen van de Beleggingscommissie bijwonen en (premature) “group think” moet worden voorkomen.

De RvT heeft geconstateerd dat het bestuur de aanbevelingen adresseert, maar dat een aantal onderwerpen nog verdere verdieping vereist, zoals bijvoorbeeld de omgang met het risicobudget en de strategisch gewenste regionale aandelenallocatie in samenhang met de overige keuzes voor actief risico.

Overall oordeel over 2020

De RvT heeft in 2020 toegezien op de onderwerpen van de bestuurlijke agenda, zowel de reguliere als de eenmalige werkzaamheden. Daarbij constateert de RvT dat alle beleidsterreinen aandacht krijgen, maar dat besluitvorming en analyse van enkele strategische beleidsonderwerpen complex is en nog veel bestuurlijke aandacht vraagt.

De coronacrisis beïnvloedde de financiële markten en daarmee ook de financiële positie van SSPF die verslechterde. De RvT heeft kennisgenomen van de zorgvuldige bestuurlijke afweging bij het besluit om niet over te gaan tot indexatie van de pensioenaanspraken en pensioenrechten van gewezen

deelnemers en pensioengerechtigden per 1 februari 2021. De RvT heeft nota genomen dat tot en met 2020 de indexatie ambitie volledig is gerealiseerd.

Op strategisch terrein is medio 2020 een start gemaakt met de voorbereiding van de nieuwe ALM-studie en oriëntatie op de implicaties van het Pensioenakkoord voor het zacht gesloten fonds van SSPF. Bij het schrijven van het toezichtrapport van de RvT is het nog onduidelijk hoe de sociale partners zullen omgaan met het Pensioenakkoord.

Binnen de voortdurende beperkingen als gevolg van de coronacrisis hebben de voorzitter en bestuursleden in 2020 hun rol op actieve wijze ingevuld, in een constructieve samenwerking met de RvT, het Verantwoordingsorgaan, SPN, SAMCo en de sponsor.

Aanbevelingen 2021

De RvT komt voor 2021 samengevat tot de volgende aanbevelingen:

- Evalueer en heroverweeg waar relevant in 2021 de huidige governance van het fonds (onafhankelijkheid in 'state' 'mind' en 'appearance') met focus op de verschillende verantwoordelijkheden van sociale partners (inhoud pensioenregeling) en bestuur (uitvoering pensioenregeling).
- Blijf in 2021 een proactieve rol vervullen, zowel extern als intern, bij de verdere ontwikkeling en vormgeving van het Pensioenakkoord met aandacht voor de implicaties voor de vormgeving van de sponsorgarantie en evenwichtige belangenbehartiging van de huidige pensioendeelnemers.

- Evalueer en heroverweeg waar relevant in 2021 de essentie van het strategisch risicomanagement van SSPF bij de afronding van de ALM-studie, waaronder de uitruil van renterisico en risico zakelijke waarden.
- Doorgroond en analyseer het huidige SSPF aandelenportefeuille constructieproces en invulling in feitelijk portefeuillebeleid verder, met name de benutting van actief risico ten opzichte van een standaard naar markt kapitalisatie gewogen benchmark.
- Sluit voor wat betreft de beschrijving van de investment cases aan bij de in het huidige ALM-traject gemodelleerde asset categorieën en benoem in de bijbehorende kaderstellingen op welke wijze SSPF in de betreffende asset categorie belegd zou willen zijn inclusief de daarbij gewenste risicotolerantie bandbreedtes.
- Blijf bouwen aan de (persoonlijke) verbinding tussen bestuursleden, gezien de wisselingen in het afgelopen jaar en het feit dat er in 2020 grotendeels virtueel is vergaderd.

Vastgesteld op 1 april 2021

H. Kapteijn, voorzitter
W.A.H. Baljet
J.A. Nijssen

b) Reactie van het bestuur

Het bestuur dankt de RvT voor de kritisch-constructieve blik op 2020. Het bestuur hecht grote waarde aan het jaarlijkse rapport van de RvT aangezien de leden van de RvT als onafhankelijke pensioenexperts veel relevante kennis en ervaring vanuit de pensioensector naar binnen brengen bij SSPF. Dit heeft duidelijk meerwaarde voor SSPF.

Met betrekking tot de aanbeveling van de RvT om de huidige governance van het fonds te evalueren, merkt het bestuur het volgende op. De governance van SSPF wordt jaarlijks besproken tijdens de interne zelfevaluatie die het bestuur in december uitvoert. Thema's als onafhankelijkheid in 'state' 'mind' en 'appearance' komen daarbij aan de orde. De rolvastheid van de verschillende fondsgremia ten opzichte van sociale partners die over de inhoud van de pensioenregeling gaan, heeft de voortdurende aandacht van het bestuur. In de gesprekken tussen de werkgever en het bestuur over de gevolgen van het Pensioenakkoord wordt dit ook expliciet besproken. Eind 2021 staat de driejaarlijkse evaluatie onder begeleiding van een externe partij gepland. Mede naar aanleiding van de aanbeveling van de RvT is het bestuur voornemens om de werking van de governance van SSPF – zowel onderling tussen de fondsgremia als in relatie tot sociale partners – onderdeel te laten zijn van deze externe evaluatie.

Het nauwgezet volgen van de ontwikkelingen rondom het Pensioenakkoord is een belangrijk thema voor het bestuur in 2021. Zoals in reactie op de aanbevelingen van de RvT in het jaarverslag over 2019 aangegeven, is er intern binnen Shell

een projectgroep ingericht die mogelijke gevolgen van het Pensioenakkoord inventariseert voor de Shell pensioenfondsen, waaronder SSPF. De taak van de pensioenfondsen daarbij is met name om de sociale partners binnen Shell – Shell Nederland en de Centrale Ondernemingsraad – te wijzen op de uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid van mogelijke wijzigingen in de pensioenregeling alsmede de noodzaak van een evenwichtige belangenafweging van alle stakeholders binnen SSPF.

De ALM-studie van SSPF die het bestuur medio 2021 wil afronden, is een belangrijk moment om de strategische beleggingsportefeuille van SSPF te evalueren. In de ALM wordt uitgebreid stilgestaan bij het vaststellen van de mate van risico in de zakelijke waarden portefeuille alsmede de mate van afdekken van het renterisico van de verplichtingen. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de mogelijke gevolgen van het Pensioenakkoord voor SSPF en de mogelijke implicaties daarvan op het beleggingsbeleid.

Het bestuur neemt de aanbeveling van de RvT ter harte om verder te gaan met het doorgronden en analyseren van het huidige SSPF aandelenportefeuille constructieproces en invulling in feitelijk portefeuillebeleid. De Beleggingscommissie is hier in 2020 mee gestart en dat heeft inmiddels geleid tot een evaluatie en herziening van de regionale verdeling. Het bestuur wil in 2021 ook de allocatie en benutting van actief risico ten opzichte van alle in de ALM gehanteerde benchmarks nader bezien. Dit betreft zowel de impact van de strategische keuzes van het bestuur zoals die

in het mandaat van SAMCo (de benchmarks zoals opgenomen in de vermogensbeheerovereenkomst) zullen worden opgenomen als de omvang van het risicobudget dat SAMCo mag benutten voor haar actief beleid.

Verder is SSPF in 2020 begonnen met het opstellen van “investment cases” op basis van de huidige asset categorieën in de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds. Gestart is met de investment case aandelen. Het bestuur is positief over investment cases omdat het dieper inzicht verschaft in de achtergronden van een bepaalde asset categorie, waaronder de bijbehorende kaderstellingen en risicotoleranties. Voor 2021 staat de uitwerking en vaststelling van investment cases inzake op het niveau van de vijf gehanteerde investment buckets gepland. Het is uiteindelijk aan het gehele bestuur om – na advies van de Beleggingscommissie – de investment cases en bijbehorende kaderstellingen vast te stellen, alvorens die in het mandaat voor SAMCo (in de vermogensbeheerovereenkomst) zullen worden vastgelegd. Hier zal de RvT kennis van kunnen nemen.

Het blijven bouwen aan de verbinding tussen bestuursleden is tot slot een aanbeveling die het bestuur volledig onderschrijft. In het jaar 2020 is vanwege COVID-19 grotendeels virtueel vergaderd. Dat dit leidt tot een minder effectieve board-room dynamiek is een gevolg dat de afgelopen periode door het bestuur is onderkend. Uiteraard geldt dat ook voor de noodgedwongen virtuele vergaderingen en contactmomenten tussen het bestuur met de RvT respectievelijk het VO. Hopelijk kan Nederland in de loop van 2021 weer langzaam ‘open’, waardoor de

fysieke contacten tussen bestuursleden onderling alsmede met de leden van de andere fondsgremia aangehaald kunnen worden. Zodra de coronasituatie het enigszins toelaat is het de bedoeling dat het bestuur een fysieke ‘away -day’ organiseert waarbij de persoonlijke verbinding tussen de bestuursleden onderling een belangrijke rol speelt.

c) Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Rol en functioneren van het Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (VO) heeft krachtens de Wet en de statuten van het Pensioenfonds een tweeledige rol: het brengt advies uit over voorgenomen besluiten van het bestuur en het neemt jaarlijks verantwoording af van het bestuur over het gevoerde beleid en de uitvoering daarvan, alsmede over de gemaakte beleidskeuzes voor de toekomst.

Het Verantwoordingsorgaan (VO) bestaat uit veertien leden, acht uit de gelederen van de gepensioneerden, vier namens actieve deelnemers en twee namens de werkgever.

Het oordeel van het VO over het door het bestuur gevoerde beleid en de implementatie daarvan is gebaseerd op de informatie en documentatie die door het bestuur aan het VO ter beschikking is gesteld. Deze informatie is verkregen door middel van rechtstreeks contact met het bestuur of bestuursleden (bijvoorbeeld via de reguliere periodieke vergaderingen), als ook met (vertegenwoordigers van) het Pensioenbureau SPN en andere betrokkenen (Raad van Toezicht). Daarnaast heeft het VO

kennisgenomen van de jaarrapportages van de controlerend accountant en de certificerend actuaris.

Vanwege COVID-19 hebben, m.u.v. de eerste VO vergadering in februari 2020, alle contacten digitaal plaatsgevonden.

Werkwijze

Het VO kwam in 2020 vijf keer in vergadering bijeen; daarnaast is twee keer vergaderd met het bestuur, twee keer met de Directie van het fonds (het Pensioenbureau SPN), twee keer met de Raad van Toezicht (RvT), één keer met de controlerend accountant, en één keer met de certificerend actuaris. Verder nam het VO deel aan een aantal door SPN georganiseerde kennis- en informatieve sessies over actuele thema's (bijvoorbeeld over de nieuwe ALM-studie, zie ook hieronder, en diverse sessies over het nieuwe Pensioenakkoord).

Het VO heeft aan de hand van voorgenomen besluiten en belangrijke gebeurtenissen zowel met het bestuur als met de Raad van Toezicht van gedachten gewisseld over het gevolgde proces en besluitvorming door het bestuur binnen de gestelde beleidsgrenzen, alsook over de uitvoering van de genomen besluiten en strategische beleidskeuzes voor de langere termijn.

Het VO is voor zijn functioneren in grote mate afhankelijk van informatievoorziening door het bestuur en SPN en is zeer erkentelijk dat ook in coronatijd de continuïteit van de informatievoorziening werd gewaarborgd, mede door de grote inzet van alle betrokkenen binnen SPN. Gedurende 2020 werden acht

adviesaanvragen behandeld. De onderwerpen betroffen het jaarverslag 2019, de actualisering van de ABTN, het beloningsbeleid, de premiestelling voor 2021, de indexatie over 2020, een actuair oonderwerp, en de profielschets en kandidatuur voor een nieuw lid van de RvT.

In de meeste gevallen werden de schriftelijke adviesaanvragen op verzoek van het VO nog nader toegelicht door bestuur dan wel SPN. Op alle adviesaanvragen is positief geadviseerd. In 2020 hebben vijf leden afscheid genomen van het VO. Per 1 januari 2020 zijn Willem van den Boom en Jan van den Berg uitgetreden. Gerard Hertogh en Hans Brand zijn per die datum aangetreden.

Per 1 juli 2020 heeft Jenny Tutein Nolthenius haar voorzittersrol overgedragen aan Hans Brand; Marjan Timmermans heeft haar secretariaatsrol overgedragen aan Jan Lunenburg, en Martijn Minderhoud is toegetreden tot het bestuur. Het VO heeft per die datum Anouk Bouwhuis, Henk Burks en Roland Wanders verwelkomd als nieuwe leden. Het VO dankt alle uitgetreden leden voor hun jarenlange inzet.

Algemeen oordeel

Het VO concludeert dat, in het door COVID-19 gedomineerde jaar 2020, het bestuur goed en constructief heeft gefunctioneerd, daarbij geassisteerd door een professionele en betrokken ondersteuning van SPN. De informatievoorziening aan het VO vanuit SPN wordt in het algemeen als zeer goed ervaren.

Aanbeveling: Bij meer complexe onderwerpen en adviesaanvragen is

het wenselijk dat een nadere toelichting voorafgaand aan de aanvraag wordt gegeven. Dat komt de efficiëntie ten goede en voorkomt een ongewenste discussie tijdens het overleg tussen bestuur en VO.

Tevens wordt geconstateerd dat de RvT haar toezichthoudende rol op een doelmatige wijze vervult. De RvT beschouwt nauwgezet de procedurele stappen die gevolgd worden bij de besluitvorming door het bestuur. Daarnaast vormt de RvT een belangrijk klankbord voor het bestuur.

Het VO oordeelt positief over de tijd en aandacht die door het bestuur en SPN is besteed aan de verandering van het Pensioenstelsel, waarvan de wetgeving in de loop van 2021 haar beslag moet krijgen. De lopende ALM-studie (Asset & Liability Management) wordt gestructureerd aangepakt. De informatie sessies over deze thema's illustreren de kwaliteit van het financiële denken in het bestuur en SPN. Ook op het gebied van communicatie naar deelnemers en het ESG-beleid heeft het bestuur belangrijke stappen gezet in het verslagjaar. De relatie tussen bestuur, RvT en VO is goed en constructief.

Het VO is kritisch over de kostenontwikkeling (zowel uitvoerings- als vermogensbeheerkosten) in absolute en relatieve zin, over de beperkte kwantificering van doelstellingen, en over het door teleurstellende beleggingsresultaten niet hebben kunnen realiseren van de indexatie-ambitie over 2020.

Aanbeveling: Concretiseer en kwantificeer de gestelde doelen op kernthema's.

Transparantie en evenwichtige belangenafweging

Het VO oordeelt, voornamelijk op basis van terugkoppeling door de RvT, dat gedurende 2020 het proces van evenwichtige belangenafweging zorgvuldig heeft plaatsgevonden. Aanbeveling: Neem in de schriftelijke vastlegging van besluiten en documentatie op hoe evenwichtige belangenafweging heeft plaats gehad en deel deze met het VO.

Beleggingsbeleid en Risicomanagement

Het verslagjaar werd in hoge mate bepaald door COVID-19 hetgeen een tussentijdse beurscrisis – in maart 2020 daalde de AEX-index met 38%! - en een sterke negatieve renteontwikkeling over de gehele rentecurve tot gevolg had met zelfs een negatieve rente op de 30-jarige Nederlandse staatslening. De hoop op de snelle beschikbaarheid van COVID-19 vaccins keerde de neerwaartse beursontwikkelingen, maar per saldo werden in 2020 teleurstellende beleggingsresultaten gerealiseerd, die, gecombineerd met de dalende rente, tot een daling van de dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad leidden.

Een belangrijk uitgangspunt bij het beleggingsbeleid is de toepassing van het zogeheten Solvency Risk Budget (SRB). Sterk vereenvoudigd houdt dit in dat het fonds bij hogere dekkingsgraden een meer terughoudend risicobeleid voert (om de hoge dekkingsgraad te beschermen) terwijl bij lagere dekkingsgraden juist risico wordt toegevoegd om te kunnen profiteren van herstelpotentieel. Dit binnen gedocumenteerde kaders, en onderpind door de sponsorgarantie.

Het VO heeft vanwege de complexiteit en een gebrek aan dynamische budget-ruimte, gepaste zorg over de implementatie van het SRB, ook omdat over de te maken beleidskeuzes door het bestuur relatief weinig op voorhand vastligt. Zo kan bijvoorbeeld besloten worden om de budgettaire beschikbare risico-ruimte in te zetten aan de activa-kant (de diverse beleggingscategorieën) en/of aan de passiva-kant (de rente-afdekking en -gevoeligheid).

Aanbeveling: Leg de gemaakte keuzes met betrekking tot het Solvency Risk Budget, en de argumentatie die daarbij gevolgd is, beter vast.

In 2020 heeft het bestuur, als onderdeel van haar beleggingsbeleid, veel aandacht geschonken aan het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid (MVB), ook wel bekend onder de afkorting ESG (Environmental, Social en Governance). De kern hierbij is dat bij elke beleggingskeuze rekening gehouden wordt met milieu-, sociale en bestuurlijke risico's. Een speciale werkgroep heeft verder inhoud gegeven aan een nadere invulling van ESG-criteria middels het identificeren van bruikbare instrumenten die de ESG-voetafdruk van de verschillende beleggingen inzichtelijker maakt. Het VO oordeelt hier positief over.

Noemenswaardig is de ESG-enquête onder de SSPF-deelnemers die in het verslagjaar heeft plaatsgevonden met een relatief hoge response rate. De conclusies uit het onderzoek bieden een breed draagvlak voor een verantwoord beleggingsbeleid van SSPF, en vormen een goede en duurzame basis voor het te voeren beleggingsbeleid door

het bestuur, gericht op het bereiken van goede beleggingsresultaten in samenhang met het halen van duurzaamheids-ambities.

Aanbeveling: Maak duidelijk hoe de focus op 4 (van de 17) VN duurzaamheidsthema's vorm krijgt in de opbouw van de beleggingsportefeuilles.

Financieringsbeleid

Per 1 februari 2020 kon, ondanks de gedurende 2019 lichte daling van de beleidsdekkingsgraad, de (voorwaardelijke) indexatie van 1,6 % op pensioenrechten en pensioenaanspraken volledig toegekend worden. Het fonds had daarmee geen enkele indexatie achterstand. Eind 2020 bood de financiële situatie van SSPF helaas geen ruimte om per februari 2021 indexatie (van 0,7%) toe te kennen. De financiële markten hebben zich weliswaar goeddeels hersteld van de sterke daling in maart 2020, maar de dekkingsgraad bleef wel onder druk staan (de beleidsdekkingsgraad ging van 118,7% per eind 2019 naar 108,4% per eind 2020). Het streven is wel om deze indexatie-achterstand in de toekomst weer goed te maken. Gezien de financiële situatie van het fonds is voor 2020, en ook voor 2021, geen premiekorting toegekend.

Aanbeveling: In het Jaarverslag van 2019 heeft het VO gepleit voor een herziening van het premiebeleid waarbij de kortingsgrenzen meer geleidelijk verlopen. Wij verwachten dat dit in de ALM-studie en ABTN van 2021 zal worden meegenomen.

Communicatiebeleid

Gedurende 2020 is aan het communicatiebeleid, geconcentreerd op drie strategische communicatiepijlers: transparantie, bewustzijn en perspectief, verdere invulling gegeven. Het VO constateert dat het ambitieuze communicatieplan van SPN met veel inzet tot mooie resultaten leidt. Tevens is het jaarverslag in een nieuw jasje gestoken.

De focus op digitalisering heeft in de coronatijd een extra impuls gekregen, waarbij ook beeldbellen met Achmea Pensioen Services, aan wie de uitvoering van pensioen-administratie en -communicatie is uitbesteed, nu een optie is. Tevens werden de door Shell Nederland en SPN georganiseerde informatiesessies over het Pensioenakkoord voor actieve leden goed bezocht.

Aanbeveling: Stem communicatie met betrekking tot Pensioenakkoord niet alleen af op actieven, maar ook op gepensioneerden en slapers.

Ook tegen de ontstane onzekerheid met betrekking tot de introductie van een nieuw pensioenstelsel wordt met name onder de gepensioneerden naast de digitale informatievoorziening de behoefte gevoeld aan schriftelijke informatie. Daar wordt deels in voorzien door artikelen van SPN en het VO in het Voeksnieuws.

Aanbeveling: Blijf belangrijke communicatie (bijv. het jaarlijkse Uniforme Pensioen Overzicht, en periodieke nieuwsbrieven) ook per post versturen (tenzij de ontvanger heeft aangegeven relevante informatie alleen digitaal te willen ontvangen).

Ondanks periodieke acties, kan de digitale bereikbaarheid van gepensioneerden nog verder worden verbeterd.

Uitbestedingsbeleid

SSPF heeft zijn vermogensbeheer uitbesteed aan Shell Asset Management Company (SAMCo), de pensioen-administratie en -communicatie aan Achmea Pensioen Services (APS), en de bestuursondersteuning aan SPN.

Over de invulling van het vermogensbeheer door SAMCo vindt zeer regelmatig overleg plaats door bestuur en SPN. In de vergaderingen tussen bestuur/Directie en het VO geeft SAMCo een update over de ontwikkelingen. Dit betreft echter voornamelijk de ontwikkelingen op de financiële markten. Het VO heeft minder zicht op hoe het bestuur de prestaties van SAMCo en de door haar beheerde mandaten monitort en beoordeelt.

Aanbeveling: Licht periodiek toe naar het VO hoe de monitoring en performance beoordeling van SAMCo plaatsvindt, inclusief governance aspecten.

Met de uitbesteding van de pensioen-administratie en -communicatie aan APS heeft het fonds de toekomstige ontwikkelingen van relevante ICT-systemen op afstand geplaatst. Alle operationele taken (o.m. uitbetaling van pensioenen) bleven ondanks corona geborgd.

APS heeft ambitieuze plannen voor de vernieuwing van haar Pensioen servicesystemen – het zg. Project Accelerate, dat gebaseerd zal zijn op een nieuw IT-platform. De datum

van conversie voor SSPF en SNPS is gepland op 1 januari 2023. Een SPN projectteam volgt deze ontwikkeling zeer nauwgezet.

Aanbeveling: Formuleer normstellend een sluitende lijst met functionele uitgangspunten, opdat gedurende de besluitvorming en implementatie kan worden vastgesteld, dat het nieuwe systeem aan de daaraan door SSPF gestelde eisen voldoet.

SSPF heeft de bestuursondersteuning aan SPN uitbesteed. Het tijdsbeslag en de werkdruk van (het management van) het Pensioenbureau als gevolg van de vele interfaces met externe partijen, naast de uitvoerende activiteiten van de twee gelieerde pensioenfondsen, blijft een punt van aandacht van het VO.

Nieuw Pensioenstelsel

Het bestuur en SPN zijn in diverse verbanden betrokken geweest bij het Pensioenakkoord, de conceptwetgevingsteksten en de internetconsultatie-rondes. De geplande ingangsdatum van 1 januari 2022 en uiterste overgangsdatum van 1 januari 2026 is voor alle betrokkenen zeer uitdagend. In eerste instantie dienen sociale partners (de werkgever en de COR) afspraken te maken over de pensioenregeling “nieuwe stijl”. Hierbij wordt ook de mogelijkheid om bestaande aanspraken eventueel niet in te brengen in de nieuwe regeling (het zogenaamde “invaren”) maar de bestaande regeling als gesloten fonds te continueren, serieus overwogen. Het bestuur zal vervolgens beslissen of de overeengekomen pensioenregeling goed uitvoerbaar wordt geacht met evenwichtige afweging van de belangen van alle betrokkenen.

Het VO is en wordt over de ontwikkelingen goed op de hoogte gehouden door bestuur en Pensioenbureau middels zogenaamde Themasessies. De deelnemers worden via diverse communicatiekanalen geïnformeerd.

Aanbeveling: Het VO vindt het wenselijk om maximaal betrokken en geïnformeerd te blijven over de ontwikkelingen en de voortgang rond het nieuwe pensioenstelsel, ter voorbereiding op de formele rol die het VO straks krijgt.

Bevindingen van de Raad van Toezicht

Het VO heeft kennisgenomen van de bevindingen van de Raad van Toezicht, en in een overleg op 31 maart 2021 verantwoording afgenomen van de RvT. Het VO waardeert de onafhankelijke observaties en aanbevelingen van de RvT. Met name de aandacht die de RvT vraagt voor de opbouw van de beleggingsportefeuille (incl. de regionale asset-allocatie en de gebruikte gedifferentieerde benchmarks), de herziening van de SRB-methodiek, en de blijvende aandacht voor governance-aspecten worden door het VO onderschreven.

d) Reactie van het bestuur op het verslag van het Verantwoordingsorgaan

Het bestuur dankt het VO over de positieve bevindingen met betrekking tot 2020. Tegelijkertijd verschaffen het oordeel en de aanbevelingen van het VO het bestuur constructieve feedback voor de uitvoering van de pensioenregeling van SSPF in 2021. Het bestuur onderschrijft volledig de aanbeveling van het VO om

adviesaanvragen in een zo vroegtijdig stadium met het VO inhoudelijk te bespreken, met name als het complexere onderwerpen betreft. Het VO is voor het bestuur immers een belangrijke gesprekspartner. Reeds in 2020 is de planning van vergaderingen zo aangepast dat voorafgaand aan overleggen met het VO de mogelijkheid bestaat om – indien gewenst – een nadere toelichting aan het VO te geven. Op deze wijze wordt het VO meer tijd en ruimte geboden om de adviesaanvraag intern te bespreken.

Ten aanzien van de aanbeveling om gestelde doelen op kernthema's zoveel mogelijk te concretiseren en te kwantificeren merkt het bestuur het volgende op. De door het bestuur vastgestelde kernthema's dienen als aanvulling te worden gezien op de kerntaken van het bestuur: het zorgdragen voor een beheerste en integere bedrijfsvoering door een solide proces van risicomanagement en een evenwichtige belangenafweging. Onderdelen van de kerntaken van SSPF zoals de efficiënte uitvoering van de pensioenregeling en het behalen van de indexatieambitie zijn duidelijk vastgelegd in (juridische) fondsdocumentatie en worden door het bestuur van nabij gemonitord middels het dashboard dat elk kwartaal met het VO wordt gedeeld. Kernthema's zijn specifieke projectmatige onderwerpen en initiatieven die de komende periode van bijzonder belang zijn voor SSPF, en die jaarlijks worden herijkt. Waar mogelijk worden doelen op kernthema's van SSPF gekwantificeerd zodat daarover een goede evaluatie kan plaatsvinden. Met name bij meer operationele initiatieven, zoals het vergroten van deelnemersbetrokkenheid en contractverlengingen met

uitbestedingspartijen, wordt gebruik gemaakt van kwantitatieve KPI's die met het VO worden gedeeld. Andere strategische thema's als het Pensioenakkoord en vereenvoudiging van regelingen en governance laten zich in de praktijk echter moeilijker kwantificeren. Bovendien zijn vaak de thema's en prioriteiten wel helder, maar is de timing afhankelijk van exogene factoren zoals het wetgevingsproces of arbeidsvoorwaardelijke onderhandelingen tussen sociale partners.

Met betrekking tot de suggestie van het VO om in de schriftelijke vastlegging van besluiten en documentatie expliciet op te nemen hoe de evenwichtige belangenafweging heeft plaatsgevonden, merkt het bestuur op dat dit al toegepast wordt bij onderwerpen waarvoor dit relevant is. Daarbij moet met name worden gedacht aan jaarlijkse besluiten rondom indexatie en premiebeleid. In de adviesaanvragen over deze onderwerpen wordt hieraan ruime aandacht besteed. In veel gevallen is deze belangenafweging kwalitatief van aard, maar waar mogelijk en praktisch wordt dit ook kwantitatief onderbouwd. Het bestuur zegt het VO toe hier blijvend aandacht aan te besteden.

Het Solvency Risk Budget (SRB)-raamwerk borgt een zekere mate van de-risking op het moment dat het pensioenfonds hogere dekkingsgraden bereikt. Bij hogere dekkingsgraden is er immers minder beleggingsrisico nodig om de fondsdoelstellingen te bereiken. Daarbij is het SRB voor het bestuur overigens primair een 'trigger' voor discussie in plaats van leidend of sturend voor de besluitvorming. Het bestuur blijft

daarin expliciet discretionaire ruimte voor eigen afwegingen behouden. Het jaar 2020 was een bijzonder jaar. De ervaringen die in deze periode zijn opgedaan met het SRB-raamwerk geven aanleiding om zowel het mechanisme als de solvency bandbreedtes in de ALM-studie tegen het licht te houden. Het is daarmee een belangrijk onderdeel van de ALM-studie die naar verwachting medio 2021 wordt afgerond. Het VO wordt, zoals gebruikelijk, meegenomen in het ALM-proces en zal zich dus goed op de hoogte kunnen stellen van eventuele voorgestelde wijzigingen in het SRB-raamwerk.

De aanbeveling om duidelijk te maken hoe de vier geselecteerde Sustainable Development Goals (SDG's) van SSPF vorm krijgen in het beleggingsbeleid van SSPF, neemt het bestuur zeer ter harte. De door het bestuur geselecteerde duurzaamheidsthema's – die door het deelnemersonderzoek van SSPF in 2020 onder de gehele fondspopulatie zijn gevalideerd – worden de komende jaren via een mix van maatregelen en instrumenten ingevuld. Enerzijds zal dit plaatsvinden door middel van engagementbeleid (waarbij specifiek op deze thema's wordt gefocust) eventueel gevolgd door uitsluiting van bepaalde ondernemingen wanneer het engagement langere tijd onsuccesvol blijft. Anderzijds door 'vertaling' van de focusgebieden in het Due Diligence beleid en manager selectie van SSPF. Zoals bekend speelt Europese wet- en regelgeving (SFDR, Taxonomy) hierin de komende periode een katalyserende rol en zal ESG een belangrijke plaats innemen in het beleggingsbeleid van SSPF. Het bestuur zal het VO hierover actief blijven informeren en betrekken.

Het bestuur kan toezeggen dat de suggestie van het VO voor haalbaarheid van meer fijnmazige premiekortingsstaffels, wordt meegenomen in de ALM-studie die op dit moment wordt uitgevoerd. Afhankelijk van de uitkomsten van deze ALM-studie zal de ABTN op dit punt kunnen worden aangepast.

Het bestuur kan zich goed vinden in de aanbeveling van het VO om communicatie met betrekking tot het Pensioenakkoord niet alleen op actieven af te stemmen, maar ook op gepensioneerden en slapers. Het bestuur is zich er zeer bewust van dat het Pensioenakkoord gevolgen kan hebben voor alle deelnemers, inclusief pensioengerechtigden en gewezen deelnemers. Het bestuur werkt nauw samen met Voeks, de Vereniging van Oud-Employees der 'Koninklijke/Shell'. Relevante informatie over SSPF en het Pensioenakkoord is in vrijwel elke editie van Voeksnieuws te vinden. Dat wordt aan beide zijden zeer gewaardeerd. Verder is op de website van SSPF veel informatie te vinden over het Pensioenakkoord en de mogelijke gevolgen voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van SSPF. Waar nodig vindt rechtstreekse informatievoorziening vanuit SSPF richting pensioengerechtigden en gewezen deelnemers plaats.

Het VO doet de aanbeveling om belangrijke communicatie, zoals het UPO en periodieke nieuwsbrieven, ook per post te blijven versturen (tenzij de ontvanger heeft aangegeven relevante informatie alleen digitaal te willen ontvangen). In het verleden heeft het bestuur hier enkele malen uitgebreid over gesproken met het VO.

In 2018 is door het bestuur op goede gronden besloten om schriftelijke communicatie 'by default' te beperken voor pensioengerechtigden vanaf 88 jaar. Daarnaast blijft het voor eenieder – deelnemers én pensioengerechtigden – te allen tijde mogelijk om desgevraagd informatie schriftelijk te blijven ontvangen. Tevens worden pensioengerechtigden met regelmaat via postkaarten op de hoogte gebracht dat informatie online ter beschikking staat. Ook hier wordt expliciet gewezen op de mogelijkheid om informatie schriftelijk te blijven ontvangen. Uit de signalen die vanuit Voeks en ook direct van individuele pensioengerechtigden worden ontvangen, blijkt dat deze manier van communicatie op prijs wordt gesteld. Zo geeft slechts een zeer beperkt aantal pensioengerechtigden naar aanleiding van een schriftelijke postkaart aan de informatie schriftelijk te willen ontvangen. Door digitalisatie van pensioencommunicatie is het voor SSPF mogelijk om de effectiviteit van de pensioencommunicatie meer kwantitatief te onderbouwen en gericht verbeteringen door te voeren. Daarnaast leidt digitalisatie tot een verlaging van uitvoeringskosten voor SSPF.

De aanbeveling om de monitoring en performance beoordeling van SAMCo periodiek aan het VO toe te lichten, zal door het bestuur worden overgenomen. Monitoring van de dienstverlening van SAMCo kan worden ingepast in de periodieke overleggen die het bestuur en de Directie met het VO heeft. Jaarlijks vindt door het bestuur een kwalitatieve beoordeling plaats op de uitbestedingspartijen, waaronder SAMCo. Ook de resultaten van deze beoordeling kunnen aan het VO worden teruggekoppeld.

De vervanging van het huidige IT-systeem bij Achmea Pensioenservices (APS) naar een moderner systeem, welke voor de komende jaren staat gepland onder de projectnaam 'Accelerate', biedt kansen om de operationele processen en deelnemerservaring bij SSPF verder te verbeteren. Uiteraard dienen de huidige functionele specificaties met betrekking tot de uitvoering van de SSPF-pensioenregeling op kostenefficiënte wijze geïmplementeerd te worden in het nieuwe systeem. Daarnaast dient de dienstverlening vanuit APS gemeten te worden in transparante KPI's en verwoord in een heldere Service Level Agreement. Vanuit het bestuur wordt op dit proces nauwgezet toegezien en het VO is, via de 'Sounding Board' van Project Accelerate, daarbij aangehaakt.

Het bestuur is groot voorstander om het VO zo goed als mogelijk mee te nemen bij de ontwikkelingen van het Pensioenakkoord. Momenteel gebeurt dit onder meer via kennissessies en de reguliere updates tijdens de overleggen met het bestuur en de directie. Het bestuur is voornemens om dit ook in 2021 voort te blijven zetten. In de concept-wetgeving is opgenomen dat het VO te zijner tijd in het proces van besluitvorming bepaalde adviesrechten krijgt. Uiteraard wordt het VO tijdig door het bestuur hierbij betrokken. Het VO zal, evenals het bestuur, vanuit zijn rol in dat kader primair kijken naar de uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid van de voorgestelde wijzigingen naar aanleiding van het Pensioenakkoord. De besluitvorming over de inhoud van de toekomstige regeling ligt bij de werkgever en de Centrale Ondernemingsraad van Shell.

Het bestuurverslag 2020 is vastgesteld
door het bestuur van Stichting Shell
Pensioenfonds:

M.J. ten Brink

Voorzitter bestuur

J.B.G.A. Abels

F.E.Y van Binsbergen-Stierum

O.J.C.W. van Iersel

B.C. van der Leer

F.H. Lemmink

M.P.A. Minderhoud

R.J. de Roos

Den Haag, 06 mei 2021

An aerial photograph of a wind farm. In the foreground, there are vibrant, colorful tulip fields in shades of red, orange, and green, arranged in neat rows. A dirt path runs through the fields. In the middle ground, several white wind turbines are visible, standing on a flat, grassy area. The background shows a calm blue sea under a clear blue sky. The overall scene is bright and sunny.

Jaarrekening

I. Balans van Stichting Shell Pensioenfonds

€ miljoen per jaareinde		2020	2019
	Toelichting		
Activa			
Financiële activa tegen reële waarde	3		
Aandelen	3.1/3.8	6.716	6.831
Vastrentende waarden	3.2/3.8	19.276	18.851
Alternatieve beleggingen	3.3	5.289	5.053
Derivaten	3.4	742	486
Totaal activa tegen reële waarde		32.023	31.221
Vorderingen en overlopende activa			
Overlopende activa	3.5	533	429
Vorderingen toegetreden maatschappijen		19	5
Lopende rente	3.6	150	152
Liquide middelen vrij beschikbaar	3.7	171	79
Liquide middelen niet vrij beschikbaar	3.7	112	93
Totaal vorderingen en overlopende activa		985	758
Totaal activa		33.008	31.979
Passiva			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	4	4.147	5.183
Totaal eigen vermogen		4.147	5.183
Voorziening pensioenverplichtingen			
Voorziening pensioenverplichtingen	5	26.879	25.134
Totaal verplichtingen		26.879	25.134
Financiële passiva tegen reële waarde	6		
Short posities aandelen en vastrentende waarden	6.1	600	819
Derivaten	3.4	341	263
Totaal financiële passiva tegen reële waarde		941	1.082
Overige passiva			
Overlopende passiva	6.2	1.041	580
Totaal overige passiva		1.041	580
Totaal passiva		33.008	31.979

II. Totaalresultaat van Stichting Shell Pensioenfonds

€ miljoen		2020	2019
Baten			
In verband met pensioenen			
Premie deelnemers en werkgever	7	204	77
Saldo waardeoverdrachten	8	-	(1)
In verband met beleggingen			
Directe beleggingsopbrengsten	9.1	595	824
Indirecte beleggingsopbrengsten	9.2	765	2.885
Rentebaten		0	4
Totaal baten		1.564	3.788
Lasten			
In verband met pensioenen			
Mutatie pensioenverplichtingen	10	1.745	2.776
Pensioenuitkeringen	11	810	785
Kosten pensioenbeheer	12	7	7
In verband met beleggingen			
Kosten vermogensbeheer	12	36	34
Rentelasten		2	3
Totaal lasten		2.600	3.605
Resultaat		(1.036)	184
Other Comprehensive Income (OCI)		-	-
Totaal resultaat inclusief OCI		(1.036)	184

III. Overzicht van mutaties in het eigen vermogen van Shell Pensioenfonds

€ miljoen		2020	2019
Stand einde vorig boekjaar		5.183	4.999
Toevoeging totaalresultaat		(1.036)	184
Stand einde boekjaar		4.147	5.183

IV. Kasstroomoverzicht van Stichting Shell Pensioenfonds

€ miljoen		2020	2019
	Toelichting		
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Inkomsten uit beleggingen	9.1	594	825
Aankopen van beleggingen		(14.210)	(16.411)
Verkopen van beleggingen		14.262	15.812
Betaalde kosten vermogensbeheer	12	(37)	(34)
Overige kasstromen uit beleggingsactiviteiten		129	495
Totale kasstroom uit beleggingsactiviteiten		738	687
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premie	7	190	86
Ontvangen waardeoverdracht/inkoop	8	-	-
Uitgekeerde pensioenen	11	(810)	(785)
Betaalde waardeoverdrachten	8		(1)
Betaalde kosten pensioenbeheer	12	(7)	(8)
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten		(627)	(708)
Totale netto kasstroom uit operationele activiteiten		111	(21)
Mutatie liquide middelen		2020	2019
Liquide middelen begin van de periode	3.7	172	193
Liquide middelen einde van de periode	3.7	283	172
Mutatie liquide middelen		111	(21)

De in de balans, het totaalresultaat en het kasstroomoverzicht opgenomen nummers van toelichting verwijzen naar de corresponderende nummers in de toelichting op de jaarrekening.

De toelichting op pagina 139 t/m 183 vormt een integraal onderdeel van deze jaarrekening.

V. Toelichting op de jaarrekening van Stichting Shell Pensioenfonds van het jaar geëindigd op 31 december 2020

1) Algemeen

Stichting Shell Pensioenfonds (SSPF, het fonds of pensioenfonds) heeft haar statutaire zetel in Den Haag en is geregistreerd in het handelsregister Den Haag onder nummer 41151226.

Het fonds heeft tot doel het verstrekken van pensioenen en andere uitkeringen aan gewezen werknemers van Royal Dutch Shell en aan hun betrekkingen.

Het fonds houdt een (vastgoed) belegging via een dochtermaatschappij (100% deelneming). De dochtermaatschappij betreft 181 Clark Street Corporation Inc., 1209 Orange Street, Wilmington in de staat Delaware in de Verenigde Staten. De financiële gegevens van deze deelneming worden toegewezen aan de desbetreffende categorie in de jaarrekening, zijnde alternatieve beleggingen. De gepresenteerde jaarrekening betreft zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening. De deelneming wordt als niet materieel beschouwd voor het fonds als geheel en op basis van art. 2:407 BW en art 2:408 BW zien wij daarom af van consolidatie. De onderlinge financieringsverhoudingen tussen het fonds en de deelneming zijn geheel afgedekt door de waarde van de beleggingen.

Er waren in 2020 geen personeelsleden in dienst bij het pensioenfonds (2019: 0) en derhalve betaalt het pensioenfonds geen salarissen en sociale lasten. De kosten van

de activiteiten van SPN, APS en SAMCo worden aan SSPF in rekening gebracht.

De jaarrekening is door het bestuur vastgesteld op 6 mei 2021.

2) Belangrijkste waarderingsgrondslagen en schattingswijzigingen

2.1 Waarderingsgrondslagen

SSPF stelt zijn jaarrekening op conform Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Hierbij is gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de jaarrekening op basis van IFRS op te stellen zoals aanvaard in de Europese Unie. De financiële verslagen zijn opgesteld op grond van de historische kosten conventie, waarbij financiële beleggingen en verplichtingen (incl. derivaten) gewaardeerd worden tegen de reële waarde (werkelijke marktwaarde) en waarbij de waardeveranderingen in het resultaat worden verantwoord. De balans is opgesteld in volgorde van liquiditeit.

De opstelling van de jaarrekening volgens Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt, die van invloed zijn op de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen, baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren, die -gegeven de omstandigheden- als redelijk zijn beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen, die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen zijn opgenomen: in het verslagjaar waarin de schatting is herzien, als de herziening alleen voor dat verslagjaar gevolgen heeft, of in het verslagjaar van herziening en toekomstige verslagjaren, als de herziening gevolgen heeft voor zowel het verslagjaar als toekomstige verslagjaren.

2.2 Schattingswijzigingen

Eind 2020 is voor de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen overgegaan op de AG Prognosetafel 2020. Als gevolg hiervan is de voorziening pensioenverplichtingen € 537 miljoen lager vastgesteld.

2.3 Veranderingen in waarderingsgrondslagen en toelichtingen volgens IFRS

Het pensioenfonds heeft geen nieuwe standaarden, wijzigingen van bestaande standaarden of interpretaties vrijwillig vervroegd toegepast die pas met ingang van het boekjaar 2021 of later verplicht zijn.

Het pensioenfonds onderzoekt de consequenties van de volgende nieuwe standaarden, interpretaties en wijzigingen van bestaande standaarden, waarvan toepassing verplicht is met ingang van de jaarrekening over 2021 of later indien vermeld. Geen van deze standaarden zullen naar verwachting materieel effect hebben op de jaarrekening.

Nieuwe standaard:

- IFRS 17, Verzekeringscontracten (verplicht met ingang van 1 januari 2021).

IFRS 17 is niet van toepassing voor pensioenfondsen en zal derhalve geen impact hebben.

2.4 Consolidatie

Dochterondernemingen

Dochterondernemingen zijn entiteiten (waaronder voor een speciaal doel opgerichte ondernemingen) waarover het fonds, direct of indirect, beslissende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die per balansdatum direct kunnen worden uitgeoefend. Dochterondernemingen worden volledig geconsolideerd vanaf de datum waarop de beslissende zeggenschap kan worden uitgeoefend door het fonds. Deconsolidatie vindt plaats op het moment dat beslissende zeggenschap is overgedragen. Intercompany transacties, balansposten en ongerealiseerde winsten op transacties tussen groepsmaatschappijen worden geëlimineerd. Ongerealiseerde verliezen worden ook geëlimineerd. De gepresenteerde jaarrekening betreft zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening, consolidatie leidt niet tot een materieel verschil (art. 2:407 BW en art. 2:408 BW).

2.5 Omrekening buitenlandse valuta

(a) Functionele munteenheid en presentatiemunteenheid

De posten die opgenomen zijn in de financiële verslaglegging van het fonds

worden aangegeven in Euro, zijnde de functionele munteenheid van het SSPF.

(b) Transacties en verrekeningen

Transacties in niet-Euro valuta worden omgerekend naar de functionele munteenheid door gebruik te maken van de wisselkoersen die golden op het tijdstip van de respectieve transacties. Winsten en verliezen op wisselkoersen van buitenlandse valuta die het resultaat zijn van de afrekening van dergelijke transacties en van de omrekening van monetaire activa en passiva in buitenlandse valuta aan het eind van het boekjaar, worden opgenomen in het overzicht van het totaalresultaat. Omrekeningsverschillen van niet-monetaire activa en passiva, zoals aandelen, waarvoor een reële waarde gehanteerd wordt, worden via het overzicht van het totaalresultaat gerapporteerd als onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten.

2.6 Financiële activa en passiva (algemeen)

Alle financiële activa en passiva worden tegen reële waarde gewaardeerd met verwerking van waardeveranderingen via het overzicht van het totaalresultaat als onderdeel van het resultaat tenzij anders aangegeven.

2.7 Aankopen en verkopen

Reguliere aankopen en verkopen van financiële activa worden opgenomen op de transactiedatum - de datum waarop het pensioenfonds de verplichting aangaat om het financiële instrument te kopen of te verkopen. De transactiekosten voor alle financiële activa en passiva worden via het overzicht van het totaalresultaat opgevoerd. Financiële activa worden niet meer op de balans opgenomen wanneer het recht op cash flows uit de

investeringen verlopen is of wanneer het pensioenfonds in substantiële mate alle risico's en voordelen van het eigenaarschap overgedragen heeft. Ten aanzien van financiële passiva geldt dat deze niet meer op de balans opgenomen worden zodra de in het contract vastgelegde verbintenis wordt nagekomen, wordt ontbonden dan wel afloopt.

Zowel gerealiseerde als niet-gerealiseerde winsten en verliezen op financiële activa en passiva worden op het overzicht van het totaalresultaat verantwoord onder indirecte beleggingsopbrengsten. Gerealiseerde winsten en verliezen op de verkoop van financiële activa en passiva worden berekend op basis van het verschil tussen de verkoopprijs en de historische kostprijs.

2.8 Bijzondere waardeverminderingen

Tegen reële waarde opgenomen financiële activa en passiva waarvoor waardeveranderingen zijn verwerkt in het overzicht van het totaalresultaat worden niet onderworpen aan een toets op bijzondere waardeverminderingen. In de reële waarde van deze activa en passiva komen mogelijke bijzondere waardeverminderingen al tot uitdrukking.

2.9 Aandelen

Beursgenoteerde aandelen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en daarna opnieuw gewaardeerd tegen de slotkoers van de beurs waar ze verhandeld worden.

2.10 Vastrentende waarden Obligaties

Beursgenoteerde obligaties worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en daarna

opnieuw gewaardeerd tegen de laatst gepubliceerde biedprijs. Niet beursgenoteerde obligaties worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en daarna opnieuw gewaardeerd op basis van onafhankelijke waarderingen (broker quotes).

Zie toelichting 2.19 (Schattingen van de reële waarde).

Obligatiefondsen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en daarna opnieuw gewaardeerd tegen reële waarde, namelijk de participatiewaarde zoals wordt verkregen van de betreffende fondsmanager. De participatiewaarde is gebaseerd op de beurswaarde van de beleggingen en het aandeel van het fonds in het beleggingsfonds.

Onderhandse leningen

Onderhandse leningen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en daarna opnieuw gewaardeerd tegen reële waarde, gebaseerd op de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, waarbij gebruik wordt gemaakt van de op ultimo boekjaar geldende rentevoet voor de resterende looptijd van de onderhandse leningen.

Hypotheke

Hypotheke worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en daarna opnieuw gewaardeerd tegen reële waarde, namelijk de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, waarbij gebruik wordt gemaakt van de ultimo boekjaar geldende rentevoet voor de resterende looptijd van de hypotheke.

De beleggingen in hypotheekfondsen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en daarna opnieuw gewaardeerd tegen reële waarde, namelijk de participatiewaarde zoals wordt verkregen van de betreffende fondsmanager. De participatiewaarde is afgeleid van de reële waarde van de hypotheke in het beleggingsfonds, welke wordt berekend op basis van een netto contante waarde methode.

2.11 Alternatieve Beleggingen

Private Equity

Private Equity wordt bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en daarna opnieuw gewaardeerd tegen de laatst bekende reële waarde en verhoogd of verlaagd met eventuele (des)investeringen tot ultimo boekjaar. In dit opzicht worden beleggingen in andere investeringsbedrijven ultimo boekjaar gewaardeerd tegen de reële waarde per aandeel zoals aangeleverd door de betreffende asset manager.

Hedgefondsen

Beleggingen in hedgefondsen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde die verkregen wordt via de administrator van elk hedgefonds en daarna opnieuw gewaardeerd tegen de laatst bekende reële waarde en verhoogd of verlaagd met eventuele (des)investeringen tot ultimo boekjaar.

Vastgoed (indirect)

Vastgoed wordt bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en daarna opnieuw gewaardeerd tegen de laatst bekende reële waarde en verhoogd of verlaagd met eventuele (des)investeringen tot ultimo boekjaar. In dit opzicht worden beleggingen in

andere investeringsbedrijven ultimo boekjaar gewaardeerd tegen de reële waarde per aandeel zoals aangeleverd door de betreffende asset manager.

2.12 Derivaten

Derivaten worden gecategoriseerd als handelscategorie, omdat het fonds geen derivaten aanwijst als hedges in een hedge accounting relatie.

Derivaten waaronder valutacontracten, valutaswaps, futures, renteswaps en andere afgeleide financiële instrumenten worden bij eerste verwerking opgenomen op de balans tegen de reële waarde en zij worden daarna opnieuw gewaardeerd tegen hun reële waarde, waarbij waardeveranderingen in het overzicht van het totaalresultaat worden verantwoord als onderdeel van het resultaat. De reële waarden worden ontleend aan genoteerde marktprijzen of, indien niet beschikbaar, met behulp van waarderingstechnieken zoals contante-waardemethoden berekend. Zie toelichting 2.19 (Schattingen van de reële waarde).

Derivaten worden opgenomen als activa in geval van een positieve reële waarde en als passiva in geval van een negatieve reële waarde. Derivatencontracten kunnen zowel ter beurse als niet ter beurse ('over-the-counter' of OTC) worden verhandeld. Ter beurse verhandelde derivaten zijn gestandaardiseerd en omvatten bepaalde futures. OTC-derivaten komen op individuele basis tot stand door onderhandelingen tussen contractpartijen en omvatten o.a. forwards, renteswaps en andere afgeleide financiële instrumenten. De nominale gecontracteerde bedragen van de derivaten worden niet als activa of verplichtingen op de

balans opgenomen, omdat zij niet de potentiële winsten of verliezen van dergelijke transacties weergeven. De gecontracteerde bedragen zijn vermeld in toelichting 3.4 (Derivaten).

2.13 Vorderingen en overlopende activa

Dit betreffen vorderingen die aan de SPPI test (IFRS 9) voldoen en daarmee een vervolgwaardering van geamortiseerde kosten hebben (en in die gevallen worden de transactiekosten meegenomen in de eerste waardering). Vorderingen worden in eerste instantie voornamelijk opgenomen tegen reële waarde, zijnde de kostprijs en zij worden daarna opnieuw gewaardeerd tegen hun reële waarde. Vorderingen waarvan de vervolgwaardering de reële waarde betreft, worden bij initiële waardering opgenomen tegen reële waarde waarbij transactiekosten onmiddellijk in het resultaat worden verwerkt.

Overlopende activa zijn financiële activa die niet vermeld worden in een actieve markt. Zij doen zich voor wanneer het fonds effecten of diensten rechtstreeks aan een tussenpersoon verkoopt zonder de intentie om de 'receivable' te verhandelen of wanneer het fonds effecten inkoopt onder een overeenkomst waarin terug verkoop afgesproken is ('reverse repos').

2.14 Liquide middelen

Ten behoeve van het kasstroomoverzicht omvatten de liquide middelen en de equivalenten daarvan het geld in kas en opvraagbare deposito's bij banken.

2.15 Voorziening

pensioenverplichtingen
Grondslag voor de berekening van de

voorziening pensioenverplichtingen vormen de administratieve basisgegevens per 31 december 2020. In dit verslag zijn de uitkomsten gebaseerd op de vanaf 1 januari 2015 van toepassing zijnde onvoorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling van Reglement VI.

De voorziening pensioenverplichtingen van de actieve deelnemers is gelijk aan de contante waarde van de onvoorwaardelijk toegekende pensioenaanspraken indien de deelneming per de balansdatum wordt beëindigd. De voorziening pensioenverplichtingen van de arbeidsongeschikte deelnemers is gelijk aan de contante waarde van de toegekende arbeidsongeschiktheidspensioenen, vermeerderd met de bereikbare pensioenaanspraken op de pensioenleeftijd. De voorziening pensioenverplichtingen van de gewezen deelnemers en de gepensioneerden is gelijk aan de contante waarde van de toegekende pensioenaanspraken en pensioenrechten.

De voorziening pensioenverplichtingen is vastgesteld conform de in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) vastgestelde actuariële grondslagen en veronderstellingen. De voorziening pensioenverplichtingen wordt post voor post vastgesteld met inachtneming van de actuariële grondslagen en veronderstellingen zoals hierna omschreven:

Rekenrente:

- De nominale rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank (volgens de Ultimate Forward Rate

(UFR) methodiek). Deze rentetermijnstructuur komt ultimo 2020 voor het fonds overeen met een gemiddelde rekenrente van 0,12% (2019: 0,68%).

Voorwaardelijke en onvoorwaardelijke indexaties voor gepensioneerden en gewezen deelnemers:

- Bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen wordt geen rekening gehouden met toekomstige voorwaardelijke indexatie. Per 1 februari 2021 zal de voorwaardelijke indexatie (beoogd: 0,7 procent) niet worden toegekend aangezien de beleidsdekkingsgraad lager dan indexatiegrens ligt. Hiervoor is dus ook geen last opgenomen.
- De onvoorwaardelijke indexaties, voor zover het de indexatie van gewezen deelnemers en gepensioneerden betreft, zijn in de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen op basis van een percentage van 2,5%.

Overlevingstafels:

- Voor mannen: de Prognosetafel mannen AG2020 met als basisjaar 2021, waarbij de sterftekanen met de in onderstaande tabel opgenomen factoren worden vermenigvuldigd (boekjaar 2019: Prognosetafel mannen AG2018 met als basisjaar 2020).
- Voor vrouwen: de Prognosetafel vrouwen AG2020 met als basisjaar 2021, waarbij de sterftekanen met de in onderstaande tabel opgenomen factoren worden vermenigvuldigd (boekjaar 2019: Prognosetafel vrouwen AG2018 met als basisjaar 2020).

Leeftijdscategorie	Vermenigvuldigingsfactor voor sterftekansen mannen
25-54	50%
55-74	56%
≥75	56% op leeftijd 75 oplopend met 2% per jaar tot maximaal 100%

Leeftijdscategorie	Vermenigvuldigingsfactor voor sterftekansen vrouwen
25-64	70%
65-79	80%
80-84	85%
≥85	85% op leeftijd 85 oplopend met 1% per jaar tot maximaal 100%

Gezinssamenstelling:

- Voor de deelnemers, de deelnemers met een ingegaan arbeidsongeschiktheidspensioen en de gewezen deelnemers met een uitgesteld pensioen, wordt bij berekening van de contante waarde van de partnerpensioenen uitgegaan van een gehuwdheidsfrequentie van 100 procent tot de pensioenleeftijd, die daarna afloopt met de sterftekansen van de partner volgens de gebezigde overlevingstafels.
- Voor gepensioneerden wordt uitgegaan van de werkelijke burgerlijke staat of, indien van toepassing, de status met betrekking tot de medeverzekering van partnerpensioen. Aangenomen wordt dat bij (echt)paren de man 3 jaar ouder is dan de vrouw.
- De voorziening voor toekomstig wezenpensioen is gelijkgesteld aan 0,6 procent van de contante waarde van het partnerpensioen voor de deelnemers, voor de gewezen deelnemers en de deelnemers met een arbeidsongeschiktheidspensioen.

Arbeidsongeschiktheid:

- Voor arbeidsongeschikte deelnemers is in de voorziening pensioenverplichtingen een reservering opgenomen voor toekomstige premievrijstellingslasten.
- Voor deelnemers die in de jaren 2019 en 2020 ziek zijn geworden maar nog geen 2 jaar ziek zijn is een IBNR-voorziening opgenomen.

Keuzemogelijkheden:

- De actuariële voor- of nadelen die uit enkele reglementaire keuzemogelijkheden voortvloeien zijn verwaarloosbaar. Periodiek zullen de bij de keuzemogelijkheden gehanteerde uitruilfactoren worden geëvalueerd.

Geboortedata:

- Ondersteld is dat alle deelnemers zijn geboren op de eerste dag van de maand volgend op hun geboortemaand.

Parallele pensioenregelingen:

- Rekening is gehouden met de reglementaire vermindering op de pensioenen uit hoofde van uitkeringen krachtens Nederlandse sociale wetgeving, de pensioenen uit hoofde van de pensioenregeling van het Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij en uit hoofde van uitkeringen ingevolge buitenlandse socialeverzekeringswetgeving.

Uitvoeringskosten:

- In de voorziening pensioenverplichtingen is een opslag van 2% opgenomen voor toekomstige uitvoeringskosten (2019: 2%).

2.16 Short posities aandelen en vastrentende waarden

Short posities op aandelen en vastrentende waarden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde en daarna gewaardeerd tegen de laatst gepubliceerde laatprijs zijnde de reële waarde.

2.17 Kortlopende schulden en overlopende passiva

Kortlopende leningen en overlopende passiva worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

2.18 Grondslagen voor bepaling van het totaalresultaat

Algemeen

De onder het totaalresultaat opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premie deelnemers en werkgevers

Onder premie van deelnemers en werkgevers wordt verstaan de in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen inclusief eventuele kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Directe beleggingsopbrengsten

De inkomsten uit beleggingen worden als volgt opgenomen:

- Aandelen: de in het boekjaar gedeclareerde dividenden;
- Vastrentende waarden: de aan het boekjaar toe te rekenen rentebedragen;
- Kosten uit hoofde van aan- en verkoop alsmede opbrengsten en kosten voor het uitlenen en inlenen van effecten.

Dividendinkomsten

Dividendinkomsten en dividend op shortposities worden opgenomen vanaf het moment dat het recht op ontvangst van betalingen ontstaat (ex dividend datum). Dividendinkomsten die door het Pensioenfonds ontvangen/betaald worden kunnen onder buitenlandse belastingheffingen vallen. In dat geval worden de dividendinkomsten netto verantwoord.

Rentebaten en -lasten

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -lasten van uitgegeven en ontvangen financiële instrumenten. Dit betreft de opgebouwde maar nog niet uitgekeerde rente.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Hieronder worden de op het boekjaar betrekking hebbende resultaten verantwoord bij verkoop van beleggingen, de waardeveranderingen van aangehouden beleggingen alsmede de resultaten op derivaten, de koersverschillen die in het boekjaar zijn opgetreden bij de waardering van de overige activa en kortlopende schulden en de koersverschillen op in vreemde valuta ontvangen bedragen. Daarnaast worden de in het boekjaar opgetreden mutaties in de reële waarde van de diverse beleggingen verantwoord.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Kosten vermogensbeheer omvatten kosten van fiduciair vermogensbeheer, bewaarloon, advieskosten en interne kosten, waaronder de aan vermogensbeheer toegerekende kosten van het bestuursbureau.

Verrekening van kosten

Met de indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, prestatievergoedingen, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Kosten pensioenbeheer

De pensioenbeheerkosten zijn de kosten die verband houden met het vaststellen en innen van de premie, het registreren

van pensioenaanspraken en -rechten, het betalen van de pensioenuitkeringen, informatieverstrekking en communicatie met betrokkenen, de kosten van het bestuur en toezicht door toezichthouders. De pensioenbeheerkosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie pensioenverplichtingen

De mutatie pensioenverplichtingen betreft de wijzigingen in de waarde van de voorziening pensioenverplichtingen.

Saldo waardeoverdrachten

De post saldo waardeoverdrachten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

2.19 Schattingen van de reële waarde

De reële waarde van financiële instrumenten die in actieve markten verhandeld worden is gebaseerd op de marktprijzen die aangegeven worden op de peildatum voor de balans. De vermelde marktprijs die voor de financiële beleggingen in bezit van het fonds gebruikt wordt, is de actuele marktprijs.

Het pensioenfonds kan van tijd tot tijd financiële instrumenten aanhouden die niet op actieve markten zijn genoteerd, zoals derivaten waaronder afgeleide 'over-the-counter' instrumenten. Reële waarden van deze instrumenten worden met behulp van waarderingstechnieken vastgesteld. Ook via brokers worden op basis van marktconforme waarderingstechnieken waarden verkregen van financiële instrumenten. In geval waarderingstechnieken (bijvoorbeeld modellen) worden toegepast om reële waarden te bepalen, worden de technieken periodiek door

ervaren personen gevalideerd en getoetst, onafhankelijk van de partij die de technieken heeft ontwikkeld. Modellen worden geijkt met feitelijke transacties om te zorgen dat uitkomsten betrouwbaar zijn.

Modellen maken voor zover mogelijk gebruik van waarneembare gegevens. Op het gebied van kredietrisico (zowel eigen als van tegenpartij), fluctuaties en correlaties moeten schattingen worden gemaakt. Veranderingen in aannames over deze factoren kunnen van invloed zijn op de gemelde reële waarde van financiële instrumenten.

2.20 Belastingen

Het fonds is vrijgesteld van vennootschapsbelasting. Voor buitenlandse belastingheffingen op dividendinkomsten van het pensioenfonds wordt verwezen naar toelichting 2.18 (Directe beleggingsopbrengsten).

Voor de omzetbelasting is een fiscale eenheid gevormd. Deze bestaat uit SSPF, SNPS, SPN en SAMCo. Binnen een dergelijke fiscale eenheid zijn de vennootschappen over en weer hoofdelijk aansprakelijk voor elkaars belastingsschulden.

2.21 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Voor de opstelling van het kasstroomoverzicht is de directe methode gehanteerd. Hierbij worden alle ontvangsten en uitgaven als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

3) Financiële activa tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het overzicht van het totaalresultaat

3.1 Aandelen

De stand ultimo boekjaar bevat aandelen ter waarde van € 445 miljoen (ultimo 2019: € 399 miljoen) die door het Pensioenfonds zijn uitgeleend en waarvoor zekerheden zijn gevraagd en verkregen ter dekking van het uit deze transacties voortvloeiende risico van niet-teruglevering. De desbetreffende zekerheden, in de vorm van securities, hadden ultimo boekjaar een waarde van € 463 miljoen (ultimo 2019: € 420 miljoen). Zie voor verdere toelichting 3.8 (Securities Lending overeenkomsten).

Het verloop van de waarde van de aandelen was als volgt:

€ miljoen	2020	2019
Stand per 1 januari	6.831	5.775
Aankopen	3.072	2.044
Verkopen	(3.312)	(2.255)
Indirecte beleggingsopbrengsten	125	1.267
Stand per 31 december	6.716	6.831
Beleggingsportefeuille € miljoen		
Stand per 31 december	6.716	6.831
Short-posities per 31 december	-	-
Beleggingsportefeuille per 31 december	6.716	6.831
Beursgenoteerd / niet-beursgenoteerd € miljoen		
Beursgenoteerd	6.716	6.831
Niet-beursgenoteerd	-	-
	6.716	6.831

Geografische spreiding aandelen op risicobasis per jaareinde*/**

In % totaal vermogen	2020	2019
Europa	7,3	7,4
Noord Amerika	7,3	7,8
Pacific Rim	3,0	3,5
Emerging Markets	4,1	3,9
Totaal	21,7	22,6

* Op risicobasis inclusief equity swaps als opgenomen onder Derivaten, zie toelichting 3.4.

** De vergelijkende cijfers zijn aangepast conform de wijze van classificatie in het huidige jaar.

3.2 Vastrentende waarden

Het verloop van de waarde van de vastrentende waarden was als volgt:

Vastrentende waarden

€ miljoen	Staats-obligaties	Leningen	Obligatie fondsen (SAMCo)	Obligatie fondsen (externe managers)	Totaal
Stand per 31 december 2018	14.816	1.327	330	414	16.887
Verstrekke leningen en aankopen	11.630	555	-	510	12.695
Aflossingen en verkopen	(11.434)	(33)	-	(238)	(11.705)
Indirecte beleggingsopbrengsten	767	146	19	42	974
Stand per 31 december 2019	15.779	1.995	349	728	18.851
Verstrekke leningen en aankopen	9.676	553	-	136	10.365
Aflossingen en verkopen	(9.221)	(44)	-	(491)	(9.756)
Indirecte beleggingsopbrengsten	(207)	56	13	(46)	(184)
Stand per 31 december 2020	16.027	2.560	362	327	19.276

Beleggingsportefeuille

€ miljoen	Staats-obligaties	Leningen	Obligatie fondsen (SAMCo)	Obligaties (externe managers)	Totaal
Stand per 31 december 2019	15.779	1.995	349	728	18.851
Short posities per 31 december 2019	(819)	-	-	-	(819)
Beleggingsportefeuille 31 december 2019	14.960	1.995	349	728	18.032
Stand per 31 december 2020	16.027	2.560	362	327	19.276
Short posities per 31 december 2020	(600)	-	-	-	(600)
Beleggingsportefeuille 31 december 2020	15.427	2.560	362	327	18.676
Beursgenoteerd per 31 december 2019	15.779	-	349	728	16.856
Niet-beursgenoteerd per 31 december 2019		1.995	-	-	1.995
Totaal	15.779	1.995	349	728	18.851

Beursgenoteerd per 31 december 2020	16.027	-	362	327	16.716
Niet-beursgenoteerd per 31 december 2020	-	2.560	-	-	2.560
Totaal	16.027	2.560	362	327	19.276

De leningen bestaan uit hypotheeken en onderhandse leningen. Vanaf boekjaar 2016 participeert het fonds in een hypotheekfonds hierboven gepresenteerd onder niet-beursgenoteerde leningen.

Het pensioenfonds participeert ook in obligatiefondsen. Voor de aanmerking van deze beleggingen als 'beursgenoteerd' in bovenstaande toelichting is het doorkijkprincipe gehanteerd. Vanaf boekjaar 2016 participeert het pensioenfonds in twee fondsen voor algemene rekening die door SAMCo beheerd worden. Het betreft een bedrijfsobligatiefonds en een staatsobligatiefonds.

De stand ultimo boekjaar bevat obligaties ter waarde van € 3.076 miljoen (ultimo 2019 1.385 miljoen) die door het pensioenfonds zijn uitgeleend en waarvoor zekerheden zijn gevraagd

en verkregen ter dekking van het uit deze transacties voortvloeiende risico van niet-teruglevering. De desbetreffende zekerheden hadden ultimo boekjaar een waarde van € 3.193 miljoen (ultimo 2019 € 1.428 miljoen).

Ultimo 2020 is ter waarde van € 601 miljoen (ultimo 2019: € 820 miljoen) aan obligaties ingeleend waarvoor € 619 miljoen (ultimo 2019: € 844 miljoen) aan zekerheden is verstrekt. Zie toelichting 3.8 (Securities Lending overeenkomsten).

Spreiding vastrentende waarden op risicocategorie per jaareinde

In % totaal vermogen	2020	2019
Staatsobligaties Developed Markets	21,7	19,2
Staatsobligaties Emerging Markets	8,3	8,8
Leningen	8,3	6,6
Bedrijfsobligaties wereldwijd	23,9	25,1
Totaal	62,2	59,7

3.3 Alternatieve beleggingen

Het verloop van de waarde van de alternatieve beleggingen was als volgt:

€ miljoen	Totaal	
Stand per 31 december 2018	4.730	
Investerings	799	
Desinvesteringen en distributies	(901)	
Indirecte beleggingsopbrengsten	425	
Stand per 31 december 2019	5.053	
Stand per 31 december 2019	5.053	
Investerings	686	
Desinvesteringen en distributies	(703)	
Indirecte beleggingsopbrengsten	253	
Stand per 31 december 2020	5.289	
Stand per 31 december	2020	2019
Private Equity	3.159	2.692
Hedgefondsen	1.014	1.065
Vastgoed (indirect)	726	894
Overige	390	402
Totaal	5.289	5.053

Voor de alternatieve beleggingen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst bekende fondsrapportages, indien nodig gecorrigeerd voor kasstromen in de periode van de rapportage tot balansdatum van de jaarrekening. Jaarlijks wordt achteraf een aansluiting gemaakt met de gecontroleerde jaarrekeningen van deze fondsen. Het verschil in de waardering kan hoger of lager zijn, maar naar inschatting van het bestuur niet materieel voor vermogen en resultaat.

Deelneming

Een deel van de beleggingen van het pensioenfonds, specifiek vastgoedactiviteiten, vindt plaats via een dochtermaatschappij die volledig eigendom is van het fonds en waar het fonds volledige zeggenschap over heeft. Alle beleggingen van deze deelneming worden volledig door het fonds gefinancierd en zijn toegewezen aan de categorie alternatieve beleggingen in de jaarrekening.

Het pensioenfonds heeft vorderingen op de deelneming van € 12 miljoen (ultimo 2019: € 12 miljoen).

De deelneming beheert beleggingen ter waarde van € 33 miljoen (ultimo 2019: € 48 miljoen). De leningen en/of rekening-courantverhoudingen worden derhalve toereikend afgedekt door de beleggingen waardoor er voor het fonds

geen additioneel risico bestaat anders dan de gewone waardeveranderingen van de beleggingen.

Over door het fonds verstrekte leningen wordt een 6% rente berekend en op de rekening-courantverhoudingen wordt een marktconforme rente van gemiddeld 3-maands EURIBOR (met een minimum van 0%) per jaar berekend.

€ miljoen	2020	2019
Activa		
Waarde beleggingen in deelneming	33	48
Rekening-courantvorderingen op het Pensioenfonds	65	68
Totaal	98	116
Passiva		
Eigen vermogen	86	104
Leningen en/of rekening-courantschulden aan het Pensioenfonds	12	12
Totaal	98	116

3.4 Derivaten

Derivaten worden uitsluitend gebruikt voor zover deze passen binnen het beleggingsbeleid en worden onder andere toegepast om waardeveranderingen door valutakoersfluctuaties van bepaalde beleggingen en wijzigingen in de rente te beperken. Futures worden gebruikt voor het snel en efficiënt uitvoeren van rebalancing en asset allocatie beslissingen, zowel voor het innemen van posities als voor het beïnvloeden van de gemiddelde looptijd van vastrentende waarden. Daarnaast

wordt gebruik gemaakt van equity, inflatie, en rente- en credit default swaps. De derivatenpositie wordt integraal meegenomen in de risico- en rendement afweging per portefeuille. De contractwaarden van de derivaten geven een indicatie van de mate waarin van derivaten gebruik wordt gemaakt. Deze contractwaarden geven geen inzicht in het marktrisico aangezien dit mede afhankelijk is van het type contract, de onderliggende waarden en de mate waarin sprake is van risicoafdekking.

Het verloop van de waarde van de alternatieve beleggingen was als volgt:

€ miljoen	Aandelen	Vastrentende waarden	Valuta	Totaal
Stand per 31 december 2018	6	96	(31)	71
Netto (des) investering	136	(803)	590	(77)
Indirecte beleggingsopbrengsten	(147)	852	(476)	229
Stand per 31 december 2019	(5)	145	83	223
Netto (des) investering	(7)	87	(484)	(404)
Indirecte beleggingsopbrengsten	5	(70)	647	582
Stand per 31 december 2020	(7)	162	246	401

Contractwaarden financiële derivaten per jaareinde

€ miljoen	2020	2019
Valutacontracten (OTC)		
Valutacontracten aankopen	10.435	11.244
Valutacontracten verkopen	(10.194)	(11.185)
Totaal valutacontracten (OTC)	242	59
Aandelen		
Equity Swaps (OTC)	748	1.050
Futures (beursgenoteerd)	(10)	(821)
Totaal aandelen	738	229
Vastrentende waarden		
OTC		
- Renteswaps (<10 yrs)	125	311
- Renteswaps (>10 yrs)	-	-
- Inflatieswaps (<10 yrs)	-	-
- Inflatieswaps (>10 yrs)	15	15
- Valutaswaps (<10 yrs)	-	-
- Valutaswaps (>10 yrs)	-	-
- Credit Default Swaps	1.883	1.560
Beursgenoteerd		
- Renteswaps (<10 jaar)	4.641	4.981
- Renteswaps (>10 jaar)	2.239	1.942
- Inflatieswaps (<10 jaar)	4.495	3.316
- Inflatieswaps (>10 jaar)	144	417
- Futures (<1 jaar)	(1.086)	(1.035)
Totaal vastrentende waarden	12.456	11.507

Er wordt gebruik gemaakt van derivaten om portefeuilles efficiënt te beheren of risico's af te dekken. Dit omvat mede het repliceren van posities met derivaten en het afdekken van het rente- en kredietrisico van obligaties met derivaten. De futures positie in

vastrentende waarden reflecteert de strategische renteafdekking. De futures positie in aandelen reflecteert de risicoreductie van het aandelenrisico die vorig verslagjaar plaatsvond en initieel is geïmplementeerd door het innemen van een futures short positie.

Balanswaarden financiële derivaten uitgesplitst naar type contract

€ miljoen	Reële waarde actief 2020	Reële waarde passief 2020	Reële waarde actief 2019	Reële waarde passief 2019
Valutacontracten				
OTC				
Valutacontracten	264	(17)	116	(32)
Aandelen				
OTC				
Equity Swaps	29	(37)	23	(29)
Vastrentende waarden				
OTC				
Renteswaps	-	(3)	1	-
Inflatieswaps	-	(6)	-	(4)
Valutaswaps	-	-	-	-
Credit Default Swaps	18	(37)	20	(19)
	18	(46)	21	(23)
Overig				
Renteswaps	377	(200)	264	(138)
Inflatieswaps	55	(41)	62	(42)
	432	(241)	326	(180)
Totaal	742	(341)	486	(264)

Ten behoeve van de financiële derivaten zijn overdraagbare effecten of contanten als zekerheden ontvangen voor € 525 miljoen (ultimo 2019: € 221 miljoen) en afgegeven voor € 97 miljoen (ultimo 2019: € 61 miljoen). In 2020 betreft het uitsluitend cash collateral.

3.5 Overlopende activa

Deze post van € 533 miljoen (ultimo 2019: € 429 miljoen) bestaat met name uit transacties die voor het jaareinde zijn aangegaan, maar die in het nieuwe jaar nog moesten worden afgewikkeld (€ 510 miljoen), alsmede nog te ontvangen dividenden en gelden uit transactieafwikkelingen (€ 23 miljoen). De looptijd van de overlopende activa is korter dan 3 maanden.

3.6 Lopende rente

De post lopende rente betreft opgebouwde rente op vastrentende waarden.

3.7 Liquide middelen

Van de totale liquide middelen is ultimo boekjaar een bedrag van € 112 miljoen (ultimo 2019: € 93 miljoen) niet ter vrije beschikking. De niet vrij ter beschikking staande middelen kunnen, indien nodig, binnen drie maanden ter vrije beschikking worden gebracht. Van de totale liquide middelen berust een gedeelte, € 231 miljoen (ultimo 2019: € 121 miljoen) bij buitenlandse vermogensbeheerders.

Overzicht naar rating van de financiële instellingen waar de liquide middelen gehouden worden²

€ miljoen	2020	2019
AAA	-	-
AA	-	20
A	283	150
BBB	-	2
Totaal	283	172

² Dit overzicht is opgesteld op basis van de minimumratings van Standard & Poors.

3.8 Securities Lending

Met diverse tegenpartijen zijn overeenkomsten afgesloten voor het in- en uitlenen van effecten. In deze overeenkomsten is onder andere opgenomen dat zekerheden moeten worden verstrekt of verkregen voor het in- en uitlenen van effecten. In de meeste gevallen is de waarde van deze zekerheden gelijk aan de marktwaarde van de in- of uitgeleende effecten plus een verhoging van 5%. Contractueel is ook vastgelegd dat de ontvangen zekerheden niet beschikbaar zijn voor herbelegging door het fonds en dat partijen de uitgeleende stukken direct kunnen terugvragen.

SSPF leent geen aandelen in enkel en alleen voor het uitoefenen van het aan die aandelen verbonden stemrecht. In voorkomende gevallen zal het fonds overwegen om uitgeleende aandelen vóór de stemregistratiedatum van een aandeelhoudersvergadering van een onderneming waarin wordt belegd terug te halen, bijvoorbeeld als de agenda van deze vergadering één of meer controversiële onderwerpen bevat.

3.9 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

Niet in de balans opgenomen activa

Er zijn geen niet uit de balans blijkende vorderingen, met uitzondering van de hierboven genoemde en in 3.1 toegelichte Securities Lending overeenkomsten.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Er zijn geen niet uit de balans blijkende verplichtingen, met uitzondering van de hierboven genoemde en in 3.2

toegelichte verplichtingen uit hoofde van Securities Lending.

Ultimo boekjaar bedragen de niet uit de balans blijkende financiële verplichtingen uit hoofde van toegezegde toekomstige investeringen in private equity maatschappijen, vastgoed en andere alternatieve beleggingen € 2.531 miljoen (ultimo 2019: € 3.271 miljoen) met wisselende looptijden maar geaggregeerd circa 5 jaar.

Zekerheden en garanties

Het fonds is met de sponsor een bijstortgarantie overeengekomen. Bij een dekkingstekort zal de sponsor dit tekort door middel van additionele bijstortingen binnen maximaal drie jaar teniet doen.

4) Algemene reserve

Het negatieve totaalresultaat wordt onttrokken aan de algemene reserve.

€ miljoen	2020	2019
Algemene reserve einde vorig boekjaar	5.183	4.999
Onttrekking totaalresultaat	(1.036)	184
Algemene reserve einde boekjaar	4.147	5.183

Overzicht pensioenvermogen	2020	2019
€ miljoen		
Totaal activa	33.008	31.979
Totaal schulden	1.982	1.662
Vermogen (netto activa)	31.026	30.317

Het vermogen zoals dat blijkt uit de balans is beschikbaar voor uitkering en bedroeg ultimo boekjaar € 31.026 miljoen (ultimo 2019: € 30.317 miljoen). Doordat de voorziening pensioenverplichtingen harder steeg en dan het vermogen is het totaal eigen vermogen per saldo met € 1.036 miljoen afgenomen.

Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt 5% van de voorziening

pensioenverplichtingen en het vereist eigen vermogen 20% van de voorziening pensioenverplichtingen. De dekkingsgraad ultimo 2020 is 115,4% en de beleidsdekkingsgraad 108,4%. De beleidsdekkingsgraad bevindt zich per 31 december 2020 onder de vereiste dekkingsgraad. Er is derhalve sprake van een reservetekort. SSPF moet daarom een herstelplan opstellen. Inmiddels is, in het eerste kwartaal van 2021, dit plan bij DNB ingediend.

5) Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen bedraagt ultimo boekjaar € 26.879 miljoen (ultimo 2019: € 25.134 miljoen). In de navolgende tabel zijn

de voorziening pensioenverplichtingen en de aantallen aanspraak- en pensioengerechtigden nader gespecificeerd. De modified duration van de voorziening pensioenverplichtingen bedraagt 17,9.

	2020		2019	
	Aantal	VPV	Aantal	VPV
	(€ miljoen)		(€ miljoen)	
Actieve deelnemers	6.512		7.280	
Ouderdomspensioenen		6.299		6.287
Meeverzekerde partnerpensioenen		1.075		989
Arbeidsongeschikten	212		207	
Ouderdoms- en arbeidsongeschiktheidspensioenen		351		310
Meeverzekerde partnerpensioenen		43		37
Gewezen deelnemers	7.076		7.032	
Ouderdomspensioenen		4.540		3.832
Meeverzekerde partnerpensioenen		665		513
Deelnemers met ingegaan				
Ouderdomspensioen	13.153		13.039	
Ouderdoms- en arbeidsongeschiktheidspensioenen		9.866		9.228
Meeverzekerde partnerpensioenen		2.200		1.940
Nabestaanden				
Partnerpensioenen	5.258	1.672	5.308	1.578
Wezenpensioenen	157	5	155	5
Indexatie per 1 feb. in nieuw boekjaar		117		369
IBNR (Arbeidsongeschiktheid)		46		46
Totaal	32.368	26.879	33.021	25.134

Voor een verdere specificatie van het verloop van de technische voorziening zie toelichting '10. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen' op pagina 165.

Uitvoering van het indexatiebeleid in 2020

Voor de pensioenelementen van niet-actieven die een onvoorwaardelijke indexatie kennen wordt op voorhand gefinancierd. Voor deze onvoorwaardelijke indexaties is op voorhand een stijging van 2,5% per jaar in de voorziening pensioenverplichtingen inbegrepen. De pensioenelementen die zijn gekoppeld aan de algemene salarisstijging zijn in 2020 met 2% verhoogd. De pensioenelementen die aan de AOW zijn gekoppeld zijn in 2020 met gemiddeld 4,01% verhoogd.

Voor de voorwaardelijke indexatie wordt op voorhand niet gefinancierd. Per 1 februari 2020 bedroeg de voorwaardelijke indexatie 1,6%. De last hiervan is al in boekjaar 2019 genomen. Het bestuur heeft in de laatste vergadering van 2020 besloten om geen voorwaardelijke indexatie per 1 februari 2021 toe te kennen. Hiervoor is daarom per 31 december 2020 geen last in de voorziening opgenomen.

De parallelle pensioenen uit hoofde van de pensioenregeling van het Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij zijn in 2020 met 0,41% verhoogd.

6) Financiële passiva tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in het overzicht van het totaalresultaat

6.1 Short posities aandelen en vastrentende waarden

Deze post bestaat ultimo boekjaar uit verplichtingen ter zake van niet afgewikkelde shortposities ter grootte van € 600 miljoen (2019: € 819 miljoen).

6.2 Overlopende passiva

De post overlopende passiva van € 1.041 miljoen (2019: € 580 miljoen) bestaat voornamelijk uit, call money € 961 miljoen (2019: € 496 miljoen), schulden uit hoofde van beleggingstransacties voor gekochte beleggingen die aan het einde van het jaar nog niet zijn geleverd € 19 miljoen (2019: € 33 miljoen), schulden uit hoofde van aankopen externe managers € 0 miljoen (2019: € 4 miljoen), alsmede overige schulden (€ 61 miljoen). De looptijd van de overlopende passiva is korter dan 3 maanden.

7) Premie deelnemers en werkgever

De kostendekkende premie wordt vastgesteld conform het FTK. SSPF maakt gebruik van de mogelijkheid om de premie te dempen, waarbij als dempingsmethodiek het verwachte rendement van het fonds wordt gebruikt op basis van de parameters uit het Besluit financieel toetsingskader. De feitelijke premie wordt vastgesteld op basis van het verwachte fondsrendement. Indien de beleidsdekkingsgraad van het fonds hoger is dan bepaalde in de ABTN vastgelegde grenzen en aan bepaalde andere voorwaarden is voldaan, zal de feitelijke premie

worden gekort. De deelnemersbijdrage bedraagt te allen tijde 2% van de premiepensioengrondslag.

In 2020 bedroeg de feitelijke premie 33% van de pensioenpremiegrondslag. Deze pensioenpremiegrondslag bedroeg in 2020 circa € 620 miljoen (2019: € 630 miljoen). De totale premie-inkomsten bedroegen € 204 miljoen (2019: € 77 miljoen). De kostendekkende premie bedroeg € 473 miljoen. De gedempte kostendekkende premie bedroeg € 184 miljoen.

De feitelijke premie was daarmee hoger dan de gedempte kostendekkende premie.

Premiesamenstelling

€ miljoen	2020	2019
Kostendekkende premie	473	309
Gedempte kostendekkende premie	184	135
Ontvangen premie werkgever	191	64
Ontvangen premie werknemer	13	13
Totaal ontvangen premie	204	77

2020**Kostendekkende premie****Gedempte premie**

Rekenrente	Rentetermijnstructuur		Verwacht rendement	
	%	€	%	€
Koopsom onvoorwaardelijke cs opbouw, incl. risico-elementen	39,8%	246	15,7%	97
Onvoorwaardelijke indexatie	23,3%	143	8,7%	54
Solvabiliteitsopslag	13,6%	84	5,3%	33
Additionele opslag v.w. indexatie	–	–	0,0%	0
Totaal	76,7%	473	29,7%	184

2019**Kostendekkende premie****Gedempte premie**

Rekenrente	Rentetermijnstructuur		Verwacht rendement	
	%	€	%	€
Koopsom onvoorwaardelijke cs opbouw, incl. risico-elementen	30,4%	195	13,1%	84
Onvoorwaardelijke indexatie	9,5%	61	4,2%	27
Solvabiliteitsopslag	8,2%	53	3,7%	23
Additionele opslag v.w. indexatie	–	–	0,0%	1
Totaal	48,1%	309	21,0%	135

8) Saldo waardeoverdrachten

€ miljoen	2020	2019
Overgedragen pensioenrechten	-	(1)
Overgenomen pensioenrechten	-	-
Totaal saldo waardeoverdrachten	-	(1)

9) Beleggingsopbrengsten

Kosten van aan- en verkoop van beleggingen worden verrekend met de indirecte beleggingsopbrengsten.

9.1 Directe beleggingsopbrengsten

€ miljoen	2020	2019
Aandelen	109	201
Vastrentende waarden	442	535
Alternatieve beleggingen	40	85
Securities lending	4	3
	595	824

9.2 Indirecte beleggingsopbrengsten

Financiële beleggingen en verplichtingen, met uitzondering van derivaten, worden bij aanvang gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via het overzicht van het totaalresultaat.

Derivaten worden gecategoriseerd als handelscategorie, omdat het fonds geen derivaten aanwijst als hedges in een hedging relatie. De gerealiseerde en ongerealiseerde beleggingsopbrengsten zijn weergegeven in onderstaand overzicht.

€ miljoen	2020	2019
Aandelen	125	1.267
Vastrentende waarden	(184)	974
Alternatieve Beleggingen	253	425
Derivaten	582	230
Liquide middelen	(11)	(11)
	765	2.885

10) Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

€ miljoen	2020	2019
Stand per 1 januari	25.134	22.358
Rentetoevoeging	(81)	(52)
Wijziging rentetermijnstructuur	2.887	3.110
Indexatie	9	262
Pensioenopbouw	214	178
Salarisstijgingen	144	61
Waardeoverdrachten	-	(1)
Uitkeringen	(806)	(781)
Vrijval administratiekosten	(16)	(16)
Sterfte	(15)	(10)
Arbeidsongeschiktheid	26	26
IBNR-voorziening	-	30
Overige oorzaken	(617)	(31)
Totale mutatie	1.745	2.776
Stand per 31 december	26.879	25.134

Rentetoevoeging

De rentetoevoeging wordt bepaald conform het FTK met de eenjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur aan het eind van vorig jaar. Deze bedroeg in 2020 -0,324% (2019: -0,235%). De rentetoevoeging wordt berekend over de beginstand van de voorziening pensioenverplichtingen en de mutaties hierin gedurende het boekjaar.

Wijziging rentetermijnstructuur

Jaarlijks wordt per 31 december de voorziening pensioenverplichtingen herrekend op basis van de door DNB

gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Het effect van deze verandering in de rentetermijnstructuur wordt hier verantwoord. De gemiddelde rekenrente op basis van de door DNB voorgeschreven rentetermijnstructuur, daalde in de loop van 2020 van 0,68% naar 0,12%. Hierdoor moest een bedrag van € 2.887 miljoen aan de voorziening worden toegevoegd.

Indexatie

Jaarlijks worden de pensioenaanspraken van de pensioengerechtigden en de gewezen deelnemers van SSPF verhoogd, indien de financiële middelen

van het pensioenfonds dit toelaten. Het bestuur heeft in 2020 besloten om de pensioenen die voorwaardelijk worden geïndexeerd, per 1 februari 2021 niet te verhogen.

Pensioenopbouw

De post pensioenopbouw geeft de verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen weer als gevolg van de opbouw van pensioenaanspraken gedurende het jaar.

Salarisstijgingen

De post salarisstijging geeft de verhoging van de voorzieningen pensioenverplichtingen als gevolg van de onvoorwaardelijke indexatie van de pensioenaanspraken van actieve deelnemers. Deze bedroeg in 2020 2%.

Waardeoverdrachten

De post waardeoverdrachten geeft de mutatie in de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van de door het pensioenfonds uitgevoerde (uitgaande) waardeoverdrachten.

Uitkeringen

De post uitkeringen geeft de vrijval uit voorziening pensioenverplichtingen weer als het gevolg van uitgekeerde pensioenen.

Vrijval administratiekosten

De post vrijval administratiekosten geeft het door uitbetaling van de pensioenuitkeringen vrijgevallen bedrag aan reservering voor excassokosten weer. De opslag voor excassokosten bedraagt 2% van de voorziening pensioenverplichtingen.

Sterfte

De post sterfte geeft het effect weer van

de actuele sterfteontwikkelingen ten opzichte van de door SSPF aangenomen sterfteontwikkeling op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen.

Arbeidsongeschiktheid

De post arbeidsongeschiktheid geeft de mutatie in de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van de in boekjaar ontstane arbeidsongeschiktheid.

Mutatie IBNR-voorziening

De Incurred But Not Reported (IBNR) voorziening betreft de voorziening voor arbeidsongeschiktheidsschades die zich al wel hebben voorgedaan maar die vanwege de wachtperiode van 2 jaar nog niet zijn gemeld. Onder deze post wordt de mutatie in deze voorziening opgenomen. In 2020 is deze voorziening niet gewijzigd.

Overige oorzaken

Dit betreft diverse mutaties, wijzigingen en correcties. De belangrijkste componenten waren:

- Het Actuarieel Genootschap heeft in 2020 nieuwe prognosetafels gepubliceerd (Prognosetafel AG2020). De voorziening pensioenverplichtingen is eind 2020 op basis van deze prognosetafels herrekend. Als gevolg hiervan resulteerde een positief resultaat van € 537 miljoen.
- Resultaat op het toepassen van de diverse keuzemogelijkheden die de deelnemer heeft op het moment van pensioneren (vervroegen, uitruil, etc.) voortkomend uit het verschil tussen de rekenrente waarmee de voorziening pensioenverplichtingen is vastgesteld en de rente (3,0%)

waarmee de keuzemogelijkheden worden uitgerekend. Het fonds heeft de strategie om de uitruiltarieven niet jaarlijks aan te passen en deze onafhankelijk van de marktomstandigheden vast te stellen, zodat de deelnemer niet voor verrassingen c.q. ongewenste risico's komt te staan. In het verleden zijn de pensioenen van veel deelnemers, vanwege wijzigingen in de pensioenwetgeving, omgerekend naar een hogere pensioenrichtleeftijd wat resulteerde in een hoger

pensioen met een korte looptijd. Veel van die deelnemers gaan echter toch eerder dan hun pensioenrichtleeftijd met pensioen waardoor deze aanpassing weer (gedeeltelijk) wordt teruggedraaid. Door de lage rentestand op dit moment leidt dit in het huidige jaar tot een positief resultaat voor het fonds, waar het fonds in eerdere jaren een negatief resultaat heeft moeten nemen op de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van een daling van de rente op dat moment.

11) Pensioenuitkeringen

€ miljoen	2020	2019
Ouderdomspensioen	663	640
Arbeidsongeschiktheidspensioen	7	7
Partnerpensioen	137	135
Wezenpensioen	1	1
Uitkering bij overlijden	2	2
Totaal pensioenuitkeringen	810	785

12) Kosten pensioenbeheer en vermogensbeheer

Overzicht kosten pensioenbeheer en vermogensbeheer

€ miljoen	2020	2019
Beheerkosten SAMCo	26	22
Kosten externe vermogensbeheerders	7	10
Bewaarkosten effecten en overige kosten	3	2
Kosten vermogensbeheer	36	34
Kosten pensioenadministratie en communicatie	2	2
Kosten SPN pensioenbureau	3	4
Overige SSPF-uitvoeringskosten	2	1
Kosten pensioenbeheer	7	7
Totaal kosten	43	41

Kosten pensioenbeheer

De kosten van pensioenbeheer in bovenstaande tabel bestaan voornamelijk uit de kosten voor de pensioenadministratie en communicatie van het fonds, de ondersteuning van het bestuur door het pensioenbureau en kosten van onder andere extern en intern toezicht. De kosten pensioenbeheer hebben een over het geheel een licht dalende trend.

Kosten vermogensbeheer

De kosten van vermogensbeheer in bovenstaande tabel bestaan voornamelijk uit de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder(s) direct bij SSPF in rekening worden gebracht. Voor 2020 bestaan deze geheel uit vaste vergoedingen berekend

over het beheerde vermogen. De bewaarkosten effecten en overige kosten bestaan voornamelijk uit de bewaarkosten voor effecten en advieskosten vermogensbeheer. Resultaten uit hoofde van het uitlenen en inlenen van effecten zijn verwerkt in de directe beleggingsopbrengsten en niet in de vermogensbeheerkosten. Kosten die door vermogensbeheerders niet worden gefactureerd aan het pensioenfonds, maar direct worden verrekend met de waarde van de belegging, zijn in de jaarrekening verrekend met het rendement. De indirecte beleggingsopbrengsten als opgenomen onder 9.2 geven de opbrengsten weer na verrekening van deze vermogensbeheerkosten.

13) Bestuurdersbeloningen

Het beloningsbeleid van SSPF is gepubliceerd op de website van het pensioenfonds. Bestuursleden die niet (meer) werkzaam zijn bij Shell komen in aanmerking voor een beloning evenals de leden van de RvT. Deze vergoeding wordt in een aantal gevallen voldaan aan de onderneming waar het betreffende lid werkzaam is. Bestuursleden in actieve dienst van Shell vallen onder het algemene arbeidsvoorwaardenbeleid van Shell en ontvangen geen beloning vanuit SSPF. Leden van het VO die niet meer werkzaam zijn bij Shell komen in aanmerking voor een onbelaste onkostenvergoeding die door fiscale wetgeving is gemaximeerd.

Aan de beloningen en vergoedingen is geen sociale zekerheid en geen pensioenopbouw gekoppeld. Driejaarlijks vindt door het bestuur een evaluatie plaats van het beloningsbeleid waarbij wordt bekeken of het beleid nog voldoet aan de geformuleerde doelstellingen en uitgangspunten.

Onderstaand de beloningen zoals deze in 2020 van toepassing zijn geweest:

Het totaal van bezoldigingen van het bestuur in 2020 was € 178.750 (2019: € 162.500). De bezoldiging van de Raad van Toezicht was € 95.000 (2019: € 95.000). Het Verantwoordingsorgaan is onbezoldigd.

Bestuur	Vergoeding op jaarbasis	VTE-score
Voorzitter (niet in Shell dienst)	EUR 55.000	0.6
Lid (niet in Shell dienst)	EUR 41.250	0.4
RvT	Vergoeding op jaarbasis	
Voorzitter	EUR 35.000	0.2
Lid	EUR 30.000	0.1

14) Omzet

Onder de 'omzet' (volgens de definitie van DNB) van het pensioenfonds wordt verstaan het totaal van de premie-inkomsten en de directe beleggingsopbrengsten. Dit bedrag is in 2020 € 799 miljoen (2019: € 901 miljoen).

15) Verbonden partijen

Het bestuur van het pensioenfonds wordt door SPN ondersteund en geadviseerd over het te voeren beleid en toezicht op externe dienstverleners. SPN B.V. is een deelneming van Shell Petroleum N.V. Het dagelijks beheer van de bezittingen wordt uitgevoerd door SAMCo, eveneens een deelneming van Shell Petroleum N.V. De pensioenadministratie wordt gevoerd door Achmea Pensioenservices N.V. De bestuurders van SSPF worden tevens aangemerkt als verbonden partijen.

Voor de kosten van het dagelijks beheer van SPN en SAMCo wordt verwezen naar toelichting 12 'Kosten pensioenbeheer en vermogensbeheer'. Voor informatie over de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting op de staat van baten en lasten.

De uitvoeringsovereenkomst tussen SSPF en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de pensioenregeling dient zorg te dragen voor de verplichtingen die voortvloeien uit het pensioenreglement. Medewerkers van SPN en SAMCo in dienst voor 1 juli 2013 nemen deel aan de pensioenregeling van het Pensioenfonds onder reguliere condities.

Ultimo boekjaar was het aandeel van beleggingen in de werkgever € 10

miljoen (2019: € 20 miljoen). Er zijn geen andere transacties met verbonden partijen.

16) Accountantskosten

EY verleent alleen audit diensten en voert geen fiscale werkzaamheden of adviesopdrachten voor het pensioenfonds uit. De accountantskosten die betrekking hebben op de controle van de jaarrekening van het fonds en overige controles bedroegen € 0,2 miljoen (2019: € 0,2 miljoen). Deze kosten zijn opgenomen onder 12 'Kosten pensioenbeheer en vermogensbeheer'.

17) Risicobeheer

Beleggingsbeleid als risicobeheerinstrument

Het risicobeheer op de beleggingen van het pensioenfonds wordt in hoofdlijnen vorm gegeven door het strategisch beleggingsbeleid. Het beleggingsbeleid wordt telkens voor drie jaar vastgesteld na het uitvoeren van een ALM-studie. Binnen de ALM-studie worden simulatieberekeningen uitgevoerd met veronderstellingen ten aanzien van de ontwikkeling van onder meer het deelnemersbestand, de rente, de inflatie, toekomstige rendementen, volatiliteit en correlaties van en tussen verschillende beleggingscategorieën. De uitkomsten geven inzicht in de effecten van wijzigingen in het risicoprofiel van de pensioentoezegging en in de risicohouding van het bestuur. Dit tezamen leidt tot de keuze voor een strategische beleggingsmix, waarbij deze wordt afgestemd op de verplichtingen. Bij deze keuze spelen de risicofactoren en het incasseringsvermogen van het pensioenfonds, als ook de sponsor, een belangrijke rol.

Het beleggingsbeleid omvat een normverdeling over verschillende beleggingscategorieën en bandbreedtes. Onderdeel van het strategisch beleid zijn afdekking van de rentegevoeligheid van de nominale verplichtingen, afdekking van het inflatierisico en afdekking van het valutarisico. Van de strategische beleggingsmix kan, binnen door het bestuur gestelde grenzen, worden afgeweken.

De resultaten en de ingenomen markt- en valutapositionen van de financiële beleggingen worden voorzover mogelijk dagelijks berekend, gerapporteerd en getoetst aan geformuleerde criteria en toegestane afwijkingen van de desbetreffende vergelijkingsmaatstaven.

Vereist eigen vermogen

Volgens de Pensioenwet dient een pensioenfonds voldoende eigen

vermogen aan te houden, het vereist eigen vermogen. Voor de bepaling van het vereist eigen vermogen wordt het standaardmodel van De Nederlandsche Bank gehanteerd waarbij het pensioenfonds een aantal aanpassingen heeft gemaakt.

De belangrijkste aanpassing bij de bepaling van het vereist eigen vermogen is dat een deel van het eigen vermogen moet worden aangehouden voor het actief risico dat de vermogensbeheerder mag nemen.

In onderstaand overzicht is het vereist eigen vermogen uitgesplitst naar de verschillende (risico)bronnen, op bruto-basis voor aftrek van diversificatie effecten. Het aandeel van de risicobronnen op netto basis in het vereist eigen vermogen is dienovereenkomstig lager dan getoond in het overzicht.

<i>In % van voorziening pensioenverplichtingen</i>	2020	2019
S1: Renterisico	0,4	2,3
S2: Zakelijke waarden risico	12,2	13,7
S3: Valutarisico	0,6	4,2
S4: Commodities	-	-
S5: Kredietrisico	5,6	8,3
S6: Verzekeringstechnisch risico	0,1	3,1
S10: Risico actief beheer	1,0	5,5
Diversificatie effect	(0,1)	(15,5)
Totaal vereist eigen vermogen	19,8	21,6
Totaal vereist eigen vermogen in € miljoen	5.321	5.432

Marktrisico (S_1 - S_4)

Het marktrisico van het pensioenfonds is voor het grootste deel een uitvloeisel van de keuze van de strategische beleggingsmix die mede is gebaseerd op de uitkomsten van de ALM-studie en daarnaast van het actief beheer van de portefeuille. Het marktrisico wordt in grote lijnen bepaald door het renterisico vanwege de duration mismatch, het zakelijke waarden risico en het valutarisico.

Het totale marktrisico wordt uitgedrukt in verschillende algemene en relatieve risicomaatstaven. De belangrijkste hiervan zijn Value-at-Risk (VaR), relatieve Value-at-Risk (R-VaR) en tracking error:

- De VaR is het verwachte waardeverlies van de beleggingsportefeuille met een zekerheidsniveau van 97,5% en een horizon van 1 jaar. Deze waarde is gebaseerd op de huidige posities in de beleggingsportefeuille, waarbij het risicoprofiel per positie over de afgelopen 5 jaar in acht wordt genomen. Dit betekent dat er op basis van de gekozen methode een kans van 2,5% is, bij een gelijkblijvende beleggingsstrategie, dat er een waardeverlies op de beleggingen optreedt dat groter is dan deze VaR. Onder deze aannames zou er in een periode van 20 jaar 1 jaar voorkomen met een waardeverlies groter dan de VaR. Ultimo 2020 bedroeg de VaR voor het pensioenfonds € 5,3 miljard (ultimo 2019: € 2,6 miljard).
- De R-VaR staat voor relatieve VaR, het minimaal verwachte waardeverlies ten opzichte van de benchmark met een zekerheidsniveau van 97,5% en een horizon van 1 maand. Deze

waarde is gebaseerd op de huidige posities in de beleggingsportefeuille, waarbij het risicoprofiel per positie over de afgelopen 5 jaar in acht wordt genomen. Net zoals bij VaR, wil dit zeggen dat er op basis van de gekozen methode een kans van 2,5% is, bij een gelijkblijvende beleggingsstrategie, dat er een relatief waardeverlies op de beleggingen optreedt dat groter is dan deze R-VaR. Onder deze aannames zou er in een periode van 20 maanden 1 maand voorkomen met een relatief waardeverlies groter dan de R-VaR. De 1-jaars R-VaR voor liquide financiële activa bedroeg ultimo 2020 € 314 miljoen (ultimo 2019: € 159 miljoen).

- De tracking error betreft de volatiliteit van de afwijkingen tussen de rendementen van het pensioenfonds en de benchmark. Hierbij geldt een plafond van 2% op totaal portefeuille niveau. Ultimo 2020 bedraagt de tracking error van de liquide beleggingen 0,7% (2019: 0,3%).

Naast bovengenoemde risicomaatstaven kijkt het bestuur ook naar de ontwikkeling van andere maatstaven als Surplus-at-Risk en Expected Loss.

S_7 : Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille verandert als gevolg van ontwikkelingen in de marktrente. De duration is een maatstaf voor de rentegevoeligheid. Het renterisico wordt veroorzaakt doordat de duration van de beleggingen afwijkt van de duration van de voorziening pensioenverplichtingen (nominaal circa 18 jaar) (2019: 18 jaar). Ultimo

Gevoeligheidsanalyse		Variabiliteit	Effect op Algemene Reserve	
(in € miljoen)			2020	2019
Categorie (inclusief derivaten)				
Vastrentende waarden	rente stijgt 1%-punt		(1.121)	(996)
Voorziening Pensioenverplichtingen	rente stijgt 1%-punt		4.889	4.216
Totaal effect	rente stijgt 1%-punt		3.768	3.220
Vastrentende waarden	rente daalt 1%-punt		1.226	1.071
Voorziening Pensioenverplichtingen	rente daalt 1%-punt		(6.519)	(5.576)
Totaal effect	rente daalt 1%-punt		(5.293)	(4.505)
Rendement zakelijke waarden	aandelen stijgen 1%-punt		98	98
Rendement zakelijke waarden	aandelen dalen 1%-punt		(98)	(98)

2020 was de nominale rentehedge 10% (ultimo 2019: 10%). Naast deze strategische afdekking van 10% dat door een expliciet gedeelte van de beleggingsportefeuille wordt bewerkstelligd, wordt circa 7% van het renterisico op niet strategische basis door de overige beleggingen afgedekt.

Vanuit het perspectief van een indexatieambitie vormt een langdurige, onvoorziene toename van de inflatie (hoger dan verondersteld in de ALM-studie) op lange termijn ook een risico. Hogere inflatie leidt tot hogere verwachte uitkeringen. Dit inflatierisico is gedurende 2020 niet (2019: niet) actief afgedekt omdat bij lagere dekkingsgraden het beleid erop is gericht om de nominale dekkingsgraad te beschermen.

Bovenstaande tabel geeft een indicatieve gevoeligheid van de algemene reserve voor wijzigingen van de marktrente. In tegenstelling tot het overzicht in het bestuursverslag (op pag.21) wordt de werking van de UFR in de rekenrente van de verplichtingen hier niet meegenomen.

S₂: Zakelijke waarden risico

Het zakelijke waarden risico is onderdeel van het marktrisico. Zakelijke waarden risico is aanwezig bij alle beleggingen waarvan de waarde gevoelig is voor schommelingen in beursgraadmeters. Dit risico wordt beperkt door beleggingen zoveel mogelijk te spreiden. Aan het begin van 2020 zorgde de snelle verspreiding van het coronavirus en de lockdown maatregelen voor een sterke daling

van de aandelenprijzen en een daling van de rente. Ook andere beleggingen behaalden flink negatieve rendementen in het eerste kwartaal van 2020. In de navolgende kwartalen herstelden de financiële markten. Dit heeft in 2020 uiteindelijk tot een positief resultaat op de beleggingsportefeuille geleid. Een gedeelte van dit positieve resultaat is te danken aan de gedaalde rentes waarvan vastrentende waarden profiteerden. De verplichtingen stegen hierdoor helaas ook sterk. Enkel de categorie Vastgoed liet een negatief rendement zien over 2020. De negatieve performance van de vastgoedportefeuille is onder andere gelegen in de waardering van kantoorpanden en winkelcentra, welke het in tijden van corona (waarin thuiswerken en lockdowns de overhand voerde) niet goed hebben gedaan.

S_3 : Valutarisico

Bij het formuleren van het strategische valutabeleid spelen drie overwegingen een rol. Enerzijds is er de veronderstelling dat het valutarisico op lange termijn niet tot additioneel rendement maar slechts tot additionele volatiliteit leidt (een 'niet-lonend' risico is), dat met name het rendement van relatief lager renderende beleggingen sterk kan beïnvloeden. Dit pleit voor het afdekken van het gehele of in ieder geval een zo groot mogelijk deel van het valutarisico. Anderzijds leidt het afdekken van valutarisico tot liquiditeitsrisico, omdat als gevolg van valutaschommelingen op korte termijn grote verliezen kunnen ontstaan op ingenomen valuta afdeckingsposities. Daarnaast wordt er rekening gehouden

met de kosten van het afdekken van het valutarisico, die in een aantal kleinere valuta's (vooral opkomende markten) relatief hoog kunnen zijn. Strategisch wordt voor beursgenoteerde aandelen en private equity 60% van de exposure naar USD, GBP en JPY afgedekt. Voor de andere beleggingscategorieën is dit 100% en wordt ook de eventuele exposure naar HKD, SGD en NZD 100% afgedekt.

De tabel op de volgende pagina geeft de bruto, afdekking en netto valutaposities weer van de non-euro valuta.

Overzicht van totale valutaposities per 31 december 2020

€ miljoen	Bruto-positie	Afdekkings-positie	Netto-positie
US Dollar	10.062	8.199	1.863
Britse Pond	946	691	255
Japanse Yen	634	394	240
Zwitserse Frank	286	-	286
Hong-Kong Dollar	365	-	365
Singapore Dollar	31	-	31
Canadese Dollar	290	180	110
Australische Dollar	234	72	162
Nieuw-Zeeland Dollar	106	89	17
Emerging Markets valuta	2.006	(85)	2.091
Niet-strategisch afgedekte overige valuta	951	(77)	1.028
Totaal non Euro valuta	15.911	9.463	6.448

Overzicht van totale valutaposities per 31 december 2019

€ miljoen	Bruto-positie	Afdekkings-positie	Netto-positie
US Dollar	10.099	8.600	1.471
Britse Pond	1.250	1.042	200
Japanse Yen	652	431	221
Zwitserse Frank	288	37	251
Hong-Kong Dollar	340	10	330
Singapore Dollar	38	3	35
Canadese Dollar	315	202	113
Australische Dollar	274	121	153
Nieuw-Zeeland Dollar	104	93	11
Emerging Markets valuta	1.898	(25)	1.923
Niet-strategisch afgedekte overige valuta	1.028	(25)	1.053
Totaal non Euro valuta	16.286	10.489	5.761

Onderstaande tabel geeft de totale valutaposities weer gesplitst naar type belegging en bijbehorende afdekkingsratio, overeenkomstig het valutarisicobeheer.

Overzicht van totale valutaposities per 31 december 2020 gesplitst naar type belegging en bijbehorende hedge ratio

€ miljoen	Aandelen	Hedge ratio	Vast-rentende waarden	"Hedge ratio"	Alternatieve beleggingen	Hedge ratio	Overige activa/passiva	Hedge ratio	Totaal
US Dollar	2.236	60%	4.374	100%	3.453	80%	(1)	100%	10.062
Britse Pond	446	60%	341	100%	168	61%	(9)		946
Japanse Yen	593	60%	42	100%	-		(1)	100%	634
Zwitserse Frank	286		-		-		-		286
Hong-Kong Dollar	365		-		-		-		365
Singapore Dollar	31		-		-		-		31
Canadese Dollar	111		179		-		-		290
Australische Dollar	165		69		-		-		234
Nieuw-Zeeland Dollar	12		94		-		-		106
Emerging Markets Valuta	890		1.119		-		(3)		2.006
Niet-strategisch afgedekte overige valuta	379		548		26		(2)		951
Totaal non Euro Valuta	5.514		6.766		3.647		(16)		15.911

Overzicht van totale valutaposities per 31 december 2019 gesplitst naar type belegging en bijbehorende hedge ratio

€ miljoen	Aandelen	Hedge ratio	Vast-rentende waarden	"Hedge ratio"	Alternatieve beleggingen	Hedge ratio	Overige activa/passiva	Hedge ratio	Totaal
US Dollar	2.384	60%	4.242	100%	3.460	82%	12	100%	10.098
Britse Pond	532	60%	551	100%	172	62%	(5)		1.250
Japanse Yen	607	60%	46	100%	-		(1)	100%	652
Zwitserse Frank	288		-		-		-		288
Hong-Kong Dollar	340		-		-		-		340
Singapore Dollar	38		-		-		-		38
Canadese Dollar	133		182		-		-		315
Australische Dollar	166		108		-		-		274
Nieuw-Zeeland Dollar	12		92		-		-		104
Emerging Markets Valuta	852		1.043		-		3		1.898
Niet-strategisch afgedekte overige valuta	326		685		16		3		1.030
Totaal non Euro Valuta	5.678		6.949		3.648		12		16.287

S₅: Kredietrisico

Het kredietrisico wordt beperkt door een goede spreiding van de portefeuille enerzijds en beperking van de exposure naar beleggingen met een lagere kredietwaardigheid anderzijds. Met betrekking tot het laatste zijn er

specifieke limieten voor de blootstelling van het fonds die worden gemonitord. Voorts kan gebruik gemaakt worden van credit default swaps om in individuele gevallen het faillissementsrisico te beperken.

Overzicht vastrentende waarden naar rating

<i>In % van voorziening pensioenverplichtingen</i>	2020	2019
Investment grade (BBB/Baa en hoger)		
AAA	7.529	5.916
AA	3.225	3.228
A	1.895	2.031
BBB	3.387	4.210
Non-investment grade (BB/Ba en lager)		
BB	2.420	2.315
B	693	956
Lager of geen rating	127	195
Totaal	19.276	18.851

Buiten het kredietrisico dat voortkomt uit de kredietwaardigheid van de uitgevende instanties van obligaties, is er ook kredietrisico dat voortkomt uit het uitstaan van niet-gerealiseerde winsten en uitgeleende bedragen bij tegenpartijen (tegenpartijrisico). Een deel van dit risico wordt afgedekt door voor zulke posities zekerheden ('collateral') van de tegenpartij te vragen. Dit gebeurt bijvoorbeeld voor securities lending. Daarbij zijn de voorwaarden voor het geven/ontvangen van zekerheden vastgelegd

in contracten zoals OSLA's en GMSLA's. Alle uitgeleende posities zijn zoveel mogelijk 'collateralised'; met andere woorden de waarde van het onderpand is ongeveer gelijk aan de waarde van de uitgeleende posities. Ook voor een groot deel van de derivaten is in CSA's afgesproken dagelijks onderpand ter grootte van de nettowaarde van de winsten/verliezen op die derivaten via uitwisseling te effenen. Daarnaast is voor alle derivaten in de vorm van ISDA's vastgelegd dat bij eventueel faillissement van de tegenpartij het

nettobedrag van alle uitstaande winsten en verliezen, gecorrigeerd met eventueel verkregen zekerheden, wordt afgerekend. Als zekerheden worden alleen verhandelbare obligaties van specifieke landen (min. AA-rated) of cash (in USD, EUR of GBP) conform de SAMCo 'collateral policy' geaccepteerd.

Vanaf 2016 voldoet het fonds aan de eisen van de nieuwe Europese regelgeving EMIR voor central clearing.

Niet voor alle beleggingsinstrumenten worden zekerheden verkregen, bijvoorbeeld niet voor deposito's, equity swaps en valutacontracten. Het totale tegenpartijrisico wordt beperkt door dagelijks te berekenen hoeveel er afgerekend zou moeten worden met de tegenpartij indien deze failliet zou gaan. Dit bedrag moet lager zijn dan een limiet die onder meer wordt gebaseerd op de kredietrating van de tegenpartij en die dagelijks wordt beoordeeld.

Het totaal aan activa waarover kredietrisico gelopen wordt betreft het totaal van vastrentende waarden en lopende rente (€ 19.276 miljoen en € 150 miljoen), derivaten (€ 742 miljoen) en vorderingen en overlopende activa (€ 764 miljoen), tezamen € 20.932 miljoen (2019: € 20.039 miljoen).

S₆: Verzekeringstechnisch risico

Dit betreft met name het risico dat pensioengerechtigden langer leven waardoor de verplichtingen hoger blijken dan is verondersteld op basis van de toegepaste overlevingstabellen en gehanteerde ervaringssterfte. Voor de inschatting van de voorziening pensioenverplichtingen gaat het pensioenfonds uit van de laatste

AG-Prognosetafels, alsmede de fondsspecifieke ervaringssterfte. Op deze wijze is het langlevensrisico verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Toekomstige ontwikkelingen kunnen leiden tot verbetering of verslechtering van de levensduur en diensgevolge een verhoging of verlaging van de voorziening. De bevindingen op sterfte van de aanspraak- en pensioengerechtigden worden jaarlijks beoordeeld door de certificerend actuaaris.

De voorziening pensioenverplichtingen is niet materieel gewijzigd als gevolg van sterftecijfers gerelateerd aan corona. Wel heeft de rentedaling geleid tot een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen.

S₇: Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat er beleggingen moeten worden verkocht in illiquide markten voor 'gestreste' prijzen om te voorzien in een urgente liquiditeitsbehoefte. Ter beheersing van dit liquiditeitsrisico beoordeelt het bestuur de liquiditeitsratio van het fonds als onderdeel van de analyse van de kwartaal rapportage van de vermogensbeheerder. De liquiditeitsratio wordt berekend door de beschikbare liquiditeit te delen door de potentiële liquiditeitsvraag in een stress scenario. Eind 2020 lag de liquiditeitsratio ruim boven de door het bestuur vastgestelde norm van 2,0.

S₈: Concentratierisico

Het pensioenfonds voert een beleid van internationale spreiding van beleggingen over landen, overheden, sectoren en bedrijven. Hierdoor is het risico van verliezen

door negatieve ontwikkelingen in afzonderlijke beleggingen, landen, sectoren en bedrijven beperkt. Op bepaalde terreinen zijn additionele beleggingsrichtlijnen van toepassing om concentratierisico's verder te beperken.

SSPF heeft ultimo boekjaar 3 posities (2019: 2) in individuele bedrijven groter dan 1% van het balanstotaal. Het betreft hier 1 langlopende Nederlandse staatsobligatie en 2 posities in een hypotheekportefeuille.

S_9 : Operationeel risico

Het pensioenfonds heeft de uitvoerende werkzaamheden voor het uitvoeren van de pensioenregeling en het beleggen van het vermogen uitbesteed aan respectievelijk APS, SPN en SAMCo. Het operationeel risico van deze uitbesteding wordt onder meer gemitigeerd door adequate contracten en door het periodiek verkrijgen van assurance door middel van interne en externe audits.

S_{10} : Actief beheer risico

Het actief beheer risico heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategische beleggingsmix. De mate van actief beheer wordt beperkt door de tracking error target (standaarddeviatie van het verschil tussen benchmark rendement en werkelijk rendement) van 2%. Voor de bepaling van het vereist eigen vermogen wordt een buffer aangehouden die een daling van tweemaal de standaarddeviatie (3,92%) kan opvangen. Daarnaast wordt er, conform de handreiking van DNB, rekening gehouden met een (ingeschatte) TER van 0,6%.

18) Schatting reële waarde

Diverse waarderingsmethodieken worden gebruikt om de reële waarden van de financiële instrumenten vast te stellen (zie toelichting 2.19, Schattingen van de reële waarde).

Risico marktwaardebepaling

De beleggingen zijn gewaardeerd op reële waarde. Niet voor alle beleggingsinstrumenten zijn frequente marktnoteringen beschikbaar. Dat levert een hoger risico op ten aanzien van de benadering van de waardering van een belegging.

In de tabel op de volgende pagina wordt een totaaloverzicht gegeven welke waarderingsmethodiek gebruikt is om de reële waarde te bepalen.

€ miljoen	2020	%	2019*	%
Level 1	16.302	49	16.285	51
Aandelen	6.716	20	6.831	21
Vastrentende waarden	8.986	27	8.635	27
Alternatieve beleggingen	-	-	-	-
Derivaten	-	-	-	-
Short positie aandelen en vastrentende waarden	600	2	819	3
Level 2	7.606	23	7.674	24
Aandelen	-	-	-	-
Vastrentende waarden	6.522	20	6.925	22
Alternatieve beleggingen	-	-	-	-
Derivaten	1.084	3	749	2
Short positie aandelen en vastrentende waarden	-	-	-	-
Level 3	9.058	28	8.344	26
Aandelen	-	-	-	-
Vastrentende waarden	3.769	12	3.291	10
Alternatieve beleggingen	5.289	16	5.053	16
Derivaten	-	-	-	-
Short positie aandelen en vastrentende waarden	-	-	-	-

*De vergelijkende cijfers zijn aangepast conform de wijze van classificatie in het huidige boekjaar.

	2020	2019
Totaal reële waarde financiële vaste activa en passiva	32.966	32.303
- waarvan activa	32.024	31.221
- waarvan passiva	942	1.082

Gerelateerd aan gepubliceerde prijsnoteringen in een actieve markt (Level 1)

In deze categorie zijn financiële instrumenten opgenomen waarvan de reële waarde direct wordt bepaald op basis van gepubliceerde noteringen in een actieve markt. Een financieel instrument wordt beschouwd als genoteerd in een actieve markt als de genoteerde prijs eenvoudig en regelmatig beschikbaar is van een beurs, handelaar, effectenmakelaar, branchegroep, prijsinstelling of toezichhoudende instelling en als deze prijzen de actuele en regelmatig voorkomende markttransacties weergeven.

Waarderingsmethode op basis van marktinformatie (Level 2)

In deze categorie zijn financiële instrumenten opgenomen waarvan de reële waarde niet direct wordt bepaald op basis van gepubliceerde noteringen in een actieve markt, maar waarbij inputs worden gehanteerd van een actieve markt of welke waarneembaar zijn in de markt. Wanneer bepaalde inputs niet waarneembaar zijn in de markt, maar alle overige significante inputs dat wel zijn, dan wordt dit instrument nog steeds geclassificeerd in deze categorie, ervan uitgaande dat de impact van deze elementen op de totale waardering niet-significant is. Hieronder zijn de instrumenten opgenomen waarvan de waarde is afgeleid van genoteerde prijzen of vergelijkbare instrumenten.

Waarderingsmethode niet op basis van marktinformatie (Level 3)

In deze categorie zijn financiële activa en passiva opgenomen waarvan de reële waarde is bepaald met

behulp van een waarderingstechniek (een model) en waarbij voor meer dan een niet-significant deel van de input ten behoeve van de totale waardering niet waarneembaar is in de markt. Deze categorie bevat voornamelijk de alternatieve beleggingen, zijnde private equity, hedgefondsen en indirect vastgoed. Voor de vastrentende waarden betreft dit hypotheken en obligaties die niet op de markt verhandeld worden. In deze categorie zijn ook financiële activa en passiva opgenomen waarvan de reële waarde bepaald is op basis van genoteerde prijzen, maar waarvoor de markt als niet-actief wordt beschouwd en of waarbij aanpassing heeft plaatsgevonden op basis van managementevaluatie.

Mutaties in waarderingmethode niet op basis van marktinformatie (Level 3)

De tabel op de volgende pagina geeft inzicht in het verloop van de waarderingen die niet op basis van marktinformatie tot stand zijn gekomen.

De level 3 posities betreffen per 31 december 2020 voor € 5.289 miljoen (2019: € 5.053) aan alternatieve beleggingen en voor € 3.769 miljoen (2019: € 3.291) aan vastrentende waarden, waarvan € 2.239 miljoen (2019: € 1.694 miljoen) aan hypotheken, € 322 miljoen leningen (2019: € 302 miljoen) en € 1.207 miljoen (2019: € 1.105 miljoen) aan illiquide obligaties.

€ miljoen	2020	2019
Stand per 1 januari (Level 3)	8.343	7.162
Aankopen	(87)	23
Herrubricering naar andere waarderingsmethode	1.305	1.618
Verkopen	(839)	(1.046)
Baten en lasten zoals verantwoord in totaalresultaat	336	586
Stand per 31 december (Level 3)	9.058	8.343

19) Resultaatbestemming

Het negatieve totaalresultaat van het boekjaar 2020 van € 1.036 miljoen is onttrokken aan de Algemene Reserve.

20) Gebeurtenissen na balansdatum

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2020 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. De Nederlandsche Bank heeft toegelicht dat de rentetermijnstructuur de komende jaren in vier stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters. Deze wijziging en het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal leiden tot een verhoging van de technische voorzieningen wat een drukkend effect op de dekkingsgraad heeft. Door invoering van de eerste stap op 1 januari 2021 is de voorziening pensioenverplichtingen gestegen met EUR 205 miljoen. Dit betreft daardoor een verlaging van de dekkingsgraad

van 0,9% per deze datum. Het uitvoeren van de volgende drie stappen op 1 januari 2022, 2023 en 2024 zal (bij deze rentestand) de dekkingsgraad nog verder verlagen met 2,9%.

De jaarrekening 2020 is vastgesteld door het bestuur van Stichting Shell Pensioenfonds:

M.J. ten Brink

Voorzitter bestuur

J.B.G.A. Abels

F.E.Y van Binsbergen-Stierum

O.J.C.W. van Iersel

B.C. van der Leer

F.H. Lemmink

M.P.A. Minderhoud

R.J. de Roos

Den Haag, 06 mei 2021

Overige gegevens

a) Statutaire bepaling resultaatsbestemming

Er is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds voor resultaatsbestemming. Voor het verslagjaar wordt voorgesteld het resultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve.

b) Actuariële verklaring Opdracht

Door Stichting Shell Pensioenfonds te Den Haag is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Shell Pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de

verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 232 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 11,6 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;

- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager

dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Shell Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 6 mei 2021

drs. H.C.J. Veerman AAG RBA

verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

c) Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van Stichting Shell Pensioenfonds

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Shell Pensioenfonds te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Shell Pensioenfonds per 31 december 2020 en van het resultaat en de kasstromen over 2020 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020;
- de volgende overzichten over 2020: het totaalresultaat, het overzicht van mutaties in het eigen vermogen en het kasstroomoverzicht;
- de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Shell Pensioenfonds (hierna: het pensioenfonds) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onze controle-aanpak *Ons inzicht in Stichting Shell*

Pensioenfonds

Stichting Shell Pensioenfonds voert

als ondernemingspensioenfonds de pensioenregeling uit voor (ex) werknemers van Royal Dutch Shell plc die vóór 1 juli 2013 in dienst zijn gekomen. Stichting Shell Pensioenfonds heeft Shell Pensioenbureau Nederland B.V. aangesteld als Directeur van het pensioenfonds. Het vermogensbeheer en pensioenbeheer van Stichting Shell Pensioenfonds zijn uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners, te weten Shell Asset Management Company B.V. respectievelijk Achmea Pensioenservices N.V. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij beginnen met het bepalen van de materialiteit en het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude, het niet-naleven van wet- en regelgeving of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Als gevolg van de COVID-19-maatregelen waren wij genooddaakt om onze werkzaamheden met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2020 voor een groot deel op afstand uit te voeren. Om de beperkingen in verband met fysieke

aanwezigheid en directe observatie te compenseren, hebben we voornamelijk communicatietechnologieën gebruikt en schriftelijke informatie-uitwisseling om

de controle-informatie te verkrijgen die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 232 miljoen
Toegepaste benchmark	0,75% van het pensioenvermogen (afgerond) per 31 december 2020, zijnde het totaal van de voorziening pensioenverplichtingen en de algemene reserve.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids) dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Aangezien het pensioenfonds in een herstelsituatie zit maar de beleidsdekkingsgraad per jaareinde niet dichtbij een kritieke grens ligt, hebben wij een percentage van 0,75% gehanteerd. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht en het bestuur overeengekomen dat wij aan de raad van toezicht en het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 11,6 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt

die nodig zijn voor de controle van een ondernemingspensioenfonds. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit. Daarnaast hebben wij eigen deskundigen ingeschakeld voor de controle van de waardering van bepaalde beleggingen en voor de voorziening pensioenverplichtingen.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke

mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude. Het niet-naleven van wet- en regelgeving kan leiden tot boetes, rechtszaken of andere consequenties voor de onderneming die een materieel effect kunnen hebben op de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Om de risico's op afwijkingen van materieel belang die het gevolg zijn van fraude te identificeren en in te schatten, verwerven wij inzicht in het pensioenfonds en diens omgeving, met inbegrip van de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Wij onderzoeken de interne beheersing niet met als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders, de compliance officer, medewerkers van het pensioenbureau en de uitvoeringsorganisatie(s)) en de raad van toezicht. Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving en afwijkingen die voortkomen uit oneigenlijke toe-eigening van activa. Ook hebben wij overwogen

of de oordeelsvorming en beslissingen bij de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen wijzen op een tendentie bij het bestuur die mogelijk een risico vormt op een afwijking van materieel belang.

In het proces van identificatie van frauderisico's hebben wij overwogen of de COVID-19 pandemie tot specifieke frauderisicofactoren leidt doordat interne beheersing minder effectief is vanwege werken op afstand, doorbreking van interne beheersmaatregelen en cybersecurity risico's.

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's. Verder hebben wij schattingen beoordeeld op tendenties met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in de paragrafen '2.1 Waarderingsgrondslagen', '2.19 Schattingen van de reële waarde' en '2.15 Voorziening pensioenverplichtingen' in de jaarrekening.

Onze controlewerkzaamheden om in te spelen op de ingeschatte fraude risico's resulteerden niet in een kernpunt van onze controle. Wel beschrijven wij in de controleaanpak van het kernpunt 'Waardering van en toelichting ten aanzien van de voorziening pensioenverplichtingen' onze controlewerkzaamheden om in te spelen op het risico van een mogelijke tendentie bij het bestuur bij de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. We hebben de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze beoordeling van het frauderisico en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening, op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het bestuur, het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van sleutelfunctiehouders en de compliance officer en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen. We hebben verder kennis genomen van correspondentie met toezichthouders en zijn tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Tenslotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Continuïteitsveronderstelling

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om de risico's met betrekking tot continuïteit te identificeren en in te schatten, en om vast te kunnen stellen dat

de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Het bestuur heeft een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om de continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor tenminste de komende 12 maanden. Wij hebben deze beoordeling met het bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd met de nadruk op de vraag of het pensioenfonds blijft voldoen aan prudentiële vereisten. Wij overwegen op basis van de verkregen controle-informatie of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds de activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

Algemene controlewerkzaamheden

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor

financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van toezicht en het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad

Risico	De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting toelichting 4 'Algemene reserve' van de jaarrekening. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.
Onze controleaanpak	Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2020 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuariële rapport van de certificerend actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven. Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maandsdekkingsgraden: • Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandtoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betrof het key item de overgang naar AG prognosetafel 2020. • Daarnaast heeft de certificerend actuaris een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen zoals gehanteerd in de bepaling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaris.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2020.

Waardering en toelichting van niet-(beurs)genoteerde financiële activa en passiva tegen reële waarde

Risico

De financiële activa en passiva tegen reële waarde (verder: de beleggingen) zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor een groot deel van de beleggingen is deze marktwaarde te verifiëren met of af te leiden van transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen; IFRS level 1 of 2). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van netto-contante-waardeberekeningen of de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen (IFRS level 2 of 3).

De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij met name level 3 waarderungen. Dit hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens en liquiditeit van de markt. Bij de stichting betreffen dit met name de posities in alternatieve beleggingen en in vastrentende waarden, met name hypotheken en illiquide obligaties. De alternatieve beleggingen kennen inherent relatief veel waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers.

Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in de paragrafen 2.9 tot en met 2.12 en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '2.19 Schattingen van de reële waarde' en '18 Schatting reële waarde'. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2020 voor € 5.289 miljoen is belegd in alternatieve beleggingen (level 3) en voor € 3.769 miljoen in vastrentende waarden (level 3), waarvan € 2.239 miljoen in hypotheken, € 322 miljoen in leningen en € 1.207 miljoen aan illiquide obligaties.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de niet-(beurs)genoteerde beleggingen (IFRS level 3) niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.

Waardering en toelichting van niet-(beurs)genoteerde financiële activa en passiva tegen reële waarde

Onze controleaanpak	Bij de controle van de beleggingen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van een andere accountant. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel, hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de beleggingen, rekening houdend met omvang en risicoprofiel van de beleggingen, en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan. Door deze werkzaamheden, gecombineerd met de hierna beschreven werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2020. Inzake de alternatieve beleggingen omvatte de controle mede onderzoek van de meest recente rapportages en gecontroleerde jaarrekeningen 2020 voor zover beschikbaar, alsmede uitkomsten van back-testing procedures. Voor de waardering van de hypotheekleningen en de illiquide obligaties omvatte de controle tevens onderzoek van de gehanteerde waarderingsmodellen en de daarbij gehanteerde rentecurve, inclusief opslagen voor de risicokenmerken. Deze waarderungen hebben wij, waar nodig geacht, mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van eigen waarderingspecialisten gecontroleerd. Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen onderzocht.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de niet-(beurs)genoteerde beleggingen per 31 december 2020 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen

Risico

De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle.

Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in paragraaf '2.15 Voorziening pensioenverplichtingen' en een nadere toelichting opgenomen op de mutaties in de voorziening pensioenverplichtingen in '2.2 Schattingswijzigingen' en '10 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen'. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijziging heeft plaatsgevonden door overgang naar nieuwe AG Prognosetafels. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 537 miljoen lager uitgekomen. Voorts is onder het sterfteresultaat in de actuariële analyse van de jaarrekening de impact van de ontwikkelingen als gevolg van COVID-19 toegelicht.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen

Onze controleaanpak	Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaire van het pensioenfonds. De certificerend actuaire onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaire heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaire onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2020. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetabels en de effecten van de wijzigingen hierin, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2020. Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn alsmede de uitkomsten van het meest recente actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaire. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij een eigen actuariële specialist betrokken en specifiek de uitkomsten van de door het pensioenfonds uitgevoerde analyses op de ervaringssterfte en kostenopslag beoordeeld. Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2020 of de toelichting van de technische voorzieningen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het verslag van het bestuur;
- Verantwoording en toezicht;
- De overige gegevens;
- Het voorwoord en de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van het bestuur en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Benoeming

Wij zijn door het bestuur in 2016 benoemd als accountant van Stichting Shell Pensioenfonds vanaf de controle van het boekjaar 2016 en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.

Geen verboden diensten

Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren

of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het besluit van het bestuur tot vaststelling van de jaarrekening is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van toezicht.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en

hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Onze controle-aanpak hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Communicatie

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

In dit kader geven wij ook een verklaring aan raad van toezicht op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht en het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad van toezicht en het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis

van alle zaken die wij met de raad van toezicht en het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. S. B. Spiessens RA

Den Haag, 6 mei 2021

Bijlagen

BIJLAGE 1: Bestuur, medezeggenschap, uitvoering en toezicht

Stichting Shell Pensioenfonds

In de Stichting Shell Pensioenfonds (SSPF of het Pensioenfonds) zijn pensioenregelingen ondergebracht van maatschappijen van de Royal Dutch Shell Groep die tot het Pensioenfonds zijn toegetreden. SSPF wordt bestuurd door een bestuur. De inhoud van de pensioenregelingen is vastgelegd in het reglement van het pensioenfonds.

Bestuur

Het bestuur bestaat uit vier werkgeversvertegenwoordigers (leden A), twee werknemersvertegenwoordigers (leden B) en twee vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden (leden C). De leden A worden op voordracht van Shell Petroleum N.V. benoemd door het bestuur als vertegenwoordigers van de toegetreden maatschappijen. De leden B worden benoemd op voordracht van de Centrale Ondernemingsraad van Shell in Nederland. De leden C worden benoemd op voordracht van de leden C in het Verantwoordingsorgaan. Bij het vervullen van hun taak dienen de leden van het bestuur ervoor te zorgen dat alle belanghebbenden van het pensioenfonds zich op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit veertien personen. Het Verantwoordingsorgaan geeft jaarlijks achteraf een oordeel over het beleid in het voorafgaande kalenderjaar en de wijze waarop dat beleid is uitgevoerd, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst.

Het Verantwoordingsorgaan baseert zich bij zijn oordeel mede op de bevindingen van de Raad van Toezicht. Verder adviseert het Verantwoordingsorgaan het bestuur gevraagd en ongevraagd over belangrijke aangelegenheden betreffende SSPF.

In het Verantwoordingsorgaan worden de werkgever, de werknemers en de pensioengerechtigden door respectievelijk twee, vier en acht leden vertegenwoordigd. De leden van het Verantwoordingsorgaan worden benoemd door het bestuur, de vertegenwoordigers van de toegetreden maatschappijen (leden A) op voordracht van Shell Petroleum N.V., de vertegenwoordigers van de deelnemers (leden B) rechtstreeks na verkiezing door de deelnemers en de vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden (leden C) rechtstreeks na verkiezing door de pensioengerechtigden.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit ten minste drie en ten hoogste vier natuurlijke personen die door Shell Petroleum N.V. worden benoemd. De leden van de Raad zijn onafhankelijk en laten dit tot uiting komen in het toezicht.

De Raad ziet toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenbehartiging door het bestuur. Ook staat de Raad het bestuur met raad ter zijde. De Raad betreft de naleving van de Code Pensioenfondsen door SSPF bij zijn taak.

Beleggingscommissie

SSPF heeft een Beleggingscommissie van vier personen. De Beleggingscommissie adviseert het bestuur, gevraagd

en ongevraagd, over het beleggingsbeleid en risicobeheersing. De Beleggingscommissie bestaat uit vier bestuursleden, waaronder ten minste een werkgeversvertegenwoordiger (Lid A). Het bestuur benoemt de leden van de Beleggingscommissie. De Beleggingscommissie wordt bijgestaan door een externe onafhankelijke beleggingsadviseur.

Directie en vermogensbeheer

Het Pensioenfonds heeft Shell Pensioenbureau Nederland B.V. (SPN) aangesteld als Directeur. SPN ondersteunt het bestuur, ziet toe op de activiteiten die SSPF heeft uitbesteed (pensioenadministratie en deelnemerscommunicatie) en adviseert het bestuur over het pensioenbeleid. Tevens ondersteunt SPN het bestuur bij het toezicht op het vermogensbeheer en op het terrein van risicobeheersing. SPN heeft een Raad van Commissarissen bestaande uit twee personen die zijn benoemd door de aandeelhouder. De Raad van Commissarissen heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van en de uitvoering door de Directie en op de algemene gang van zaken, waaronder de interne controle en daarnaast de Directie van SPN van advies te dienen.

Shell Asset Management Company B.V. (SAMCo) is door het Pensioenfonds aangesteld voor het beheren van het vermogen en het adviseren van het bestuur over het beleggingsbeleid. SPN en SAMCo zijn vennootschappen behorende tot de Royal Dutch Shell Groep.

De Nederlandsche Bank N.V. (DNB)

De taak van DNB omvat onder meer het houden van toezicht op

de Statuten, de Reglementen en de Uitvoeringsovereenkomst van SSPF met de werkgever, toezicht op de financiële en actuariële opzet van het pensioenfonds en het toetsen van de bestuursleden en de medebeleidsbepalers op geschiktheid en betrouwbaarheid. Voorts worden de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en de uitvoering daarvan, de jaarstukken en overige relevante bescheiden door DNB beoordeeld.

Autoriteit Financiële Markten (AFM)

De AFM houdt toezicht op de wettelijk verplichte informatieverstrekking door het pensioenfonds. Doel van die informatie is het geven van overzicht over de eigen pensioensituatie, het verhogen van het bewustzijn over de individuele pensioenvoorziening zodat een goed inzicht ontstaat in het pensioen, alsmede het activeren van aanspraak- en pensioengerechtigden tot pensioenplanning als onderdeel van de bredere individuele financiële planning.

Certificerend actuaris

De certificerend actuaris geeft jaarlijks een verklaring af of SSPF heeft voldaan aan de eisen als bedoeld in artikel 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hiertoe worden alle door de certificerend actuaris noodzakelijk geachte controles uitgevoerd.

Onafhankelijke accountant

De onafhankelijke accountant geeft jaarlijks een controleverklaring af bij de door het Pensioenfonds gepubliceerde jaarrekening en bij de jaarlijkse DNB staten. Hieraan voorafgaand worden alle hiertoe door de onafhankelijke accountant noodzakelijk geachte controles uitgevoerd.

BIJLAGE 2: Personalia en benoemingen

Personalia van bestuurders, toezichthouders en medebeleidsbepalers per 06 mei 2021.
Benoeemingen vanaf 1 januari 2020 tot en met 06 mei 2021.

BESTUUR

LEDEN A

dhr. M.J. ten Brink (1960), voorzitter

Beroep	Directeur/eigenaar Invea Advies
Relevante nevenfuncties	Onafhankelijk voorzitter Bestuur bij Shell Nederland Pensioenfonds Stichting
Eerste benoeming	1 juli 2020
Afloop huidige termijn	1 juli 2023

dhr. G.J.A. Louw (1952), (tot 1 juli 2020)

mw. J.B.G.A. Abels (1978), waarnemend voorzitter

Beroep	Vice-President Group Planning & Appraisal bij Shell International B.V., in deze hoedanigheid tevens bestuurder bij enkele bedrijven waarin Royal Dutch Shell plc een belang heeft.
Relevante nevenfuncties	Geen
Eerste benoeming	15 augustus 2017
Afloop huidige termijn	15 augustus 2023

dhr. F.H. Lemmink (1968)

Beroep	Executive Vice-President Finance Integrated Gas and New Energies bij Shell International Exploration and Production B.V., in deze hoedanigheid tevens bestuurder bij enkele bedrijven waarin Royal Dutch Shell plc een belang heeft.
Relevante nevenfuncties	Lid Raad van Toezicht bij 3SO Stichting Samen Sterk voor Onderwijs
Eerste benoeming	13 oktober 2015
Afloop huidige termijn	13 oktober 2021

dhr. O.J.C.W van Iersel (1983)

Beroep	HR Manager Upstream and Integrated Gas Finance bij Shell International B.V.
Relevante nevenfuncties	Geen
Eerste benoeming	22 januari 2020
Afloop huidige termijn	22 januari 2023

dhr. P.A. Morshuis (1959), (tot 22 januari 2020)

LEDEN B

dh. B.C. van der Leer (1958)

Beroep	Senior Supply Chain Lead bij Shell Global Solutions and Technology B.V.
Relevante nevenfuncties	Penningmeester bij Stichting Dillenburg
Eerste benoeming	10 maart 2017
Afloop huidige termijn	10 maart 2023

mw. F.E.Y van Binsbergen-Stierum (1967)

Beroep	Directeur/eigenaar interim-management & consultancy bureau At Firm Base
Relevante nevenfuncties	Geen
Eerste benoeming	24 februari 2020
Afloop huidige termijn	24 februari 2023

LEDEN C

dh. M.P.A. Minderhoud (1950)

Beroep	Directeur/eigenaar M-Mind Consulting BV
Relevante nevenfuncties	Geen
Eerste benoeming	9 september 2020
Afloop huidige termijn	9 september 2023

dh. P.H.M. Deiters (1950), (tot 1 juli 2020)

dh. R.J. de Roos (1954)

Beroep	Mediator (aangesloten bij Result Mediation)
Relevante nevenfuncties	Vicevoorzitter Commissie Bodemdaling door Aardgaswinning Groningen; Vicevoorzitter Commissie Bodemdaling door Aardgaswinning Fryslân
Eerste benoeming	1 januari 2019
Afloop huidige termijn	1 januari 2022

VERANTWOORDINGSORGAAN

LEDEN A

mw. M. Michon (1967)
dh. R.P.J. Jansen (1965)

LEDEN B

dh. B.R. van den Berg (1958), waarnemend voorzitter
dh. J. Lunenburg (1968), secretaris
dh. J.H.M. Taalman (1969)
dh. H.P. van Arkel (1969)

LEDEN C

dhr. J.P.B. Brand (1960), voorzitter
mw. G.O.M. Alkemade (1962)
dhr. D. Bode (1950)
dhr. H.J. Burks (1955) (vanaf 1 juli 2020)
mw. A. Bouwhuis (1963) (vanaf 1 juli 2020)
dhr. G.M.M. Hertogh (1957)
dhr. H.K. Krijgsman (1951)
dhr. R.J.X. Wanders (1959) (vanaf 1 juli 2020)
dhr. M.P.A. Minderhoud (1950) (tot 1 juli 2020)
mw. M.J. Timmermans (1952) (tot 1 juli 2020)
mw. J.E. Tutein Nolthenius (1954) (tot 1 juli 2020)

RAAD VAN TOEZICHT

mw. H. Kapteijn (1960), voorzitter

Beroep	Zelfstandig gevestigd adviseur
Relevante nevenfuncties	Lid Bestuur bij Stichting Pensioenfonds PGB; Adviseur Adviescommissie beleggingen en risico bij Stichting Pensioenfonds Hoogovens; Adviseur Commissie Balansbeheer bij Stichting Pensioenfonds ING; Adviseur Audit, Risk & Compliance Committee bij Stichting Pensioenfonds TNO; Lid Raad van Commissarissen bij Achmea Investment Management B.V.; Non-Executive Director European Money Market Institute
Eerste benoeming	1 oktober 2011
Afloop huidige termijn	1 juni 2022

dhr. W.A.H. Baljet (1957)

Beroep	Senior Investment Advisor bij InsignerGilissen Bankiers N.V.
Relevante nevenfuncties	Lid Beleggingsadviescommissie (BAC) en Private Equity Committee (PEC) Stichting pensioenfonds TNO; Lid BAC Stichting Bpf Zuivel en aanverwante industrie; Lid Raad van Toezicht Stichting NN CDC Pensioenfonds en Stichting ING CDC Pensioenfonds; Voorzitter Investerings Comité Chios Family office; Lid van de BAC Ottema-Kingma Stichting; Penningmeester Stichting Continuïteit Dorpsblad Hei&Wei.
Eerste benoeming	1 oktober 2014
Afloop huidige termijn	1 oktober 2022

dhr. J.A. Nijssen (1953)

Beroep	Senior Partner bij Montae B.V.
Relevante nevenfuncties	Voorzitter Bestuur Söderberg & Partners Nederland
Eerste benoeming	1 oktober 2011
Afloop huidige termijn	1 juni 2022

BELEGINGSKOMMISSIE

LEDEN A

dhr. F.H. Lemmink (1968), voorzitter

mw. J.B.G.A. Abels (1978), waarnemend voorzitter

LEDEN B

mw. F.E.Y van Binsbergen-Stierum (1967)

LEDEN C

dhr. M.P.A. Minderhoud (1950)

DIRECTEUR

Shell Pensioenbureau Nederland B.V.

DIRECTIE

dhr. K. Yildirim (1967)

Beroep

General Manager bij Shell Pensioenbureau Nederland B.V.

Relevante nevenfuncties

Uitvoerend bestuurslid bij Shell Nederland Pensioenfonds Stichting; Lid Raad van Bestuur bij Stichting Steunfonds Patent; Lid Klantenraad bij Achmea Pensioenservices N.V.; Lid Bestuur Pensioenfederatie; Lid Commissie Nieuw Pensioencontract Pensioenfederatie; Voorzitter Raad van Commissarissen Rabobank Regio Den Haag

dhr. M.P. van 't Zet (1972)

Beroep

Senior Legal Counsel and Compliance Officer bij Shell Pensioenbureau Nederland B.V.

Relevante nevenfuncties

Uitvoerend bestuurslid bij Shell Nederland Pensioenfonds Stichting; Lid Raad van Bestuur bij Stichting Steunfonds Patent; Voorzitter Klantenraad bij Achmea Investment Management B.V.; Lid Commissie Pensioenzaken bij Pensioenfederatie; Lid Strategiegroep Europa bij de Pensioenfederatie; Lid Multinational Advisory Group PensionsEurope; Docent Stichting Pensioenopleidingen

RAAD VAN COMMISSARISSEN

dhr. M.D. Clark (1966), voorzitter

dhr. E.J. van der Maas (1968)

ACTUARIS

Triple A Risk Finance Certification B.V.

ACCOUNTANT

Ernst & Young Accountants LLP

BIJLAGE 3: Mutaties deelnemersbestand

Het volgende overzicht toont de mutaties in het deelnemersbestand. De aantallen deelnemers zijn in natuurlijke personen uitgedrukt.

Het aantal actieve deelnemers is eind 2020 6.512. Het totaal aantal actieve deelnemers, gewezen deelnemers en ingegane pensioenen is 32.368 ultimo 2020 (2019: 33.021).

Mutatie aantal actieve deelnemers

	2020	2019
Aantal op 1 januari	7.280	7.685
Afname als gevolg van:		
- toekennen van ouderdomspensioen	190	104
- toekennen van arbeidsongeschiktheidspensioen	29	22
- uitdiensttredingen-/toetreding	538	269
- overlijden	11	10
- vervallen	-	-
Totale afname	768	405
Aantal op 31 december	6.512	7.280

Mutatie aantal gepensioneerden

	2020	2019
Aantal op 1 januari	18.709	18.666
Toename als gevolg van in betaling komen van:		
- ouderdomspensioen	746	661
- overige oorzaken		
- arbeidsongeschiktheidspensioen	29	22
- partnerpensioen	367	321
- wezenpensioen	26	28
- uitgestelde pensioenen		
Totale toename	1.168	1.032
Afname als gevolg van:		
- overlijden gepensioneerden	561	475
- overlijden partners	403	400
- beëindiging wezenpensioen	-	1
- afkoop kleine pensioenen	17	11
- overige oorzaken	116	102
Totale afname	1.097	989
Aantal op 31 december	18.780	18.709

Mutatie aantal gewezen deelnemers

	2020	2019
Aantal op 1 januari	7.032	7.258
Toename als gevolg van:		
- uitdiensttredingen	540	269
- overige oorzaken	82	82
Totale toename	622	351
Afname als gevolg van:		
- overlijden	21	13
- waardeoverdracht	1	7
- pensionering	556	557
- overige oorzaken	-	-
Totale afname	578	577
Aantal op 31 december	7.076	7.032
Totaal aantal op 31 december	32.368	33.021

BIJLAGE 4: Begrippenlijst pensioenen, beleggingsrisico's

PENSIOENEN

ABTN

Actuariële en bedrijfstechnische nota. Een document waarin het uitvoeringsbeleid en de beheersstructuur van het Pensioenfonds zijn vastgelegd.

(AG) Prognose tafels

Tabel met verwacht toekomstig verloop van sterftেকansen van de Nederlandse bevolking.

Arbeidsongeschiktheidspensioen

Pensioen dat een deelnemer ontvangt als hij door arbeidsongeschiktheid niet meer kan werken.

Autoriteit Financiële Markten (AFM)

Toeziethouder op pensioenfondsen (gedragstoezicht) sinds 1 januari 2007.

Dekkingsgraad

De verhouding tussen het vermogen en de voorziening pensioenverplichtingen.

Minimaal vereiste dekkingsgraad

De overheid stelt in haar toezicht op de pensioenfondsen eisen aan de solvabiliteit. Dit vindt zijn uitwerking in een minimum dekkingsgraad. Een pensioenfonds dat onder de minimale dekkingsgraad komt (in Nederland 105%) moet een herstelplan afspreken met de toezichthouder, waarin binnen een beperkte termijn de onderdekking wordt weggewerkt.

Dekkingstekort

Van een dekkingstekort is sprake indien de dekkingsgraad minder bedraagt dan de wettelijke minimaal vereiste dekkingsgraad van 105%.

De Nederlandsche Bank N.V. (DNB)

Toeziethouder op pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen.

Eigen vermogen

Verschil tussen bezittingen (vermogen) en schulden (voorziening pensioenverplichtingen).

Feitelijke premie

De premie die door de werkgever en de deelnemers wordt betaald.

FTK

Het Financieel Toetsingskader is het onderdeel van de Pensioenwet waarin de wettelijke financiële eisen aan pensioenfondsen zijn vastgelegd.

Gedempte kostendekkende premie

Pensioenpremie die wordt berekend op basis van het verwachte rendement.

Incurred But Not Reported (IBNR)

Voorzieningen voor schade die zich wel hebben voorgedaan, maar die nog niet gemeld zijn of bekend zijn bij het pensioenfonds.

Kostendekkende premie

Pensioenpremie die wordt berekend op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Middelloonregeling

Pensioensysteem waarbij het gemiddelde geïndexeerde loon over de gehele carrière de hoogte van het pensioen bepaalt.

Ouderdomspensioen

Het pensioen dat vanaf de reglementaire pensioenleeftijd aan de deelnemer wordt uitgekeerd.

Partnerpensioen

Het pensioen dat aan de nabestaande wordt uitgekeerd nadat de deelnemer is overleden.

Pensioenpremiegrens

Het normale maximum van salarisgroep 5, zoals dit gebruikt wordt in het beloningssysteem van Shell Nederland B.V. De Pensioenpremiegrens wordt jaarlijks per 1 juli aangepast.

Pensioenjaren

De op volle maanden afgeronde periode van deelnemerschap aan de pensioenregeling, inclusief jaren verkregen uit waardeoverdracht.

Pensioenpremiegrondslag

Het salaris (12 maanden plus uitkering ineens in april en/of december) plus eventuele pensionabele toeslag(en). De pensioenpremie wordt op deze basis berekend.

Reële dekkingsgraad

In de reële dekkingsgraad wordt rekening gehouden met de verwachte stijging van de prijzen. Een reële dekkingsgraad van 100% betekent dat een pensioenfonds de pensioenverplichtingen kan betalen en ook de pensioenen kan verhogen met de verwachte stijging van de prijzen.

Reservetekort

Van een reservetekort is sprake indien de dekkingsgraad minder bedraagt dan de wettelijke vereiste dekkingsgraad.

Rentetermijnstructuur

De yield curve, of rentetermijnstructuur, is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijden van vastrentende beleggingen enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds.

Vermogen

Het saldo van alle bezittingen en schulden van het pensioenfonds, dat beschikbaar is om de voorziening pensioenverplichtingen na te komen.

Voorziening pensioenverplichtingen

De met de rentetermijnstructuur verdisconteerde op de balansdatum opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten.

UFR

DNB publiceert op maandbasis de actuele rentetermijnstructuur (RTS) voor de waardering van de verplichtingen van pensioenfonds(en). Introductie van de ultimate forward rate (UFR) betekent een aanpassing van het deel van de RTS voorbij het zogenoemde laatste liquide punt (20 jaar).

Uitgesteld pensioen

Opgebouwd pensioenrecht van gewezen deelnemers die de Shell-dienst voor het bereiken van de pensioenleeftijd hebben verlaten en van wie het pensioen nog niet is ingegaan.

Vereiste dekkingsgraad

Is de dekkingsgraad die wordt berekend op basis van het vereiste vermogen.

Vereiste vermogen

Dit is het vermogen dat nodig is om met een 97,5% zekerheid te voorkomen dat de waarde van de beleggingen lager is dan de technische reserves (Voorziening Pensioenverplichtingen).

Waardeoverdracht

Wettelijk recht om opgebouwde pensioenrechten over te dragen aan de pensioenuitvoerder van de nieuwe werkgever met als doel pensioenbreuk zoveel mogelijk te beperken en/of om

versnippering van pensioenaanspraken over verschillende pensioenuitvoerders zo veel mogelijk te beperken.

Waardevast

Meegroeïend met de algemene prijsstijgingen.

BELEGGINGEN EN RISICO'S

ALM-studie

Een 'Asset & Liability Management' studie waarbij de ontwikkeling van de beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen met verschillende economische en demografische veronderstellingen worden gesimuleerd over een reeks van jaren.

Alternatieve beleggingen

Private equity, hedgefondsen, (indirect) vastgoed en overige alternatieve beleggingen.

Beleggingsmix

Verhouding van (beursgenoteerde) aandelen, alternatieve beleggingen, vastrentende waarden en kortlopende middelen in de beleggingsportefeuille.

Benchmark

Objectieve maatstaf, bijvoorbeeld een beursindex, waarmee door het pensioenfonds behaalde rendementen kunnen worden vergeleken.

Benchmark cost SSPF

Een schatting van de kosten voor SSPF gegeven de werkelijke beleggingsmix volgens de gemiddelde kosten van de peer group voor vergelijkbare instrumenten. Dit zijn feitelijk de kosten die de peers zouden hebben met de beleggingsmix van SSPF.

Collateral

In onderpand gegeven zekerheden ter dekking van marginverplichtingen.

Compliance

Handelen in overeenstemming met de geldende maatschappelijke normen en de (ongeschreven) wet- en regelgeving.

Credit spread

Verschil tussen rentetarief op een bedrijfsobligatie en staatsobligatie.

CSA's

Credit Support Annex, een bijlage bij de standaard derivatendocumentatie op basis waarvan zekerheid wordt verstrekt voor de nakoming van verplichtingen o.g.v. de derivatentransacties die tussen partijen zijn aangegaan.

Credit default swap

Een credit default swap is een overeenkomst tussen twee partijen waarbij het kredietrisico dat een van die twee partijen loopt op een derde partij wordt overgedragen aan de andere partij.

Derivaten

Afgeleide financiële instrumenten, zoals: futures, forwards en swaps.

Duration

Een maatstaf voor de rentegevoeligheid van beleggingen of verplichtingen (dit is ongeveer gelijk aan de gewogen gemiddelde looptijd).

Emerging Markets

Opkomende, nog niet tot volwassen economieën uitgegroeide regio's of landen.

Equity swap

Overeenkomst tot ruil van aandelenrisico's met een andere partij.

ESG

ESG-beleid staat voor Environment, Social en Governance-beleid en is onderdeel van het Verantwoord Beleggingsbeleid.

Exposure

Bedrag waarover risico wordt gelopen. De risico's voor de beleggingen kunnen bijvoorbeeld zijn valuta-, rente- en koersfluctuaties.

Expected Loss

Expected loss: een schatting van het te verwachten verlies in de linker staart van de rendementsverdeling ('tail risk event'). Een voorbeeld: een expected loss van € 15 miljoen voor een 1-maands 95% VaR betekent dat in 1 uit 20 maanden de portefeuille naar verwachting een verlies van gemiddeld € 15 miljoen zal lijden.

Forward

Een niet op de beurs verhandeld termijncontract met verplichte levering van de onderliggende waarden in de toekomst tegen een vooraf vastgestelde prijs.

Fund-of-funds hedgefondsen

Een beleggingsfonds dat alleen maar andere beleggingsfondsen selecteert en daarin namens haar beleggers belegt.

Future

Op de beurs verhandeld termijncontract met verplichte levering van de onderliggende waarden in de toekomst tegen een vooraf vastgestelde prijs.

GMSLA

Global Master Securities Lending Agreement, een raamovereenkomst waaronder twee partijen van elkaar, tegen een vergoeding, over en weer effecten kunnen lenen die na een bepaalde periode weer worden dienen te worden geretourneerd. Deze effecten worden in de tussentijd door de inlener gebruikt bij het totstandkomen van financiële transacties.

Hedgen

Afdekken van (beleggings)risico.

Hedgefondsen

Fondsen waarbij gebruik wordt gemaakt van een breed scala aan beleggingsstrategieën en beleggingsinstrumenten om onder verschillende marktomstandigheden een absoluut (positief) rendement te behalen.

Inflatieswap

Overeenkomst tot ruil van inflatiestromen of inflatierisico's met een andere partij.

Investment Grade

Een obligatie met een beperkt faillissementsrisico (S&P rating BBB of hoger, Moody's rating Baa of hoger).

ISDA

International Swaps and Derivatives Association, een wereldwijde organisatie voor instellingen die gebruik maken van en handelen in derivaten. De ISDA publiceert standaard raamovereenkomsten (o.a. de ISDA Master Agreement en de CSA (zie boven)) die derivatenpartijen kunnen gebruiken bij het aangaan van derivatentransacties.

Large cap aandelen

Verzamelnaam voor aandelen die een grote marktkapitalisatie vertegenwoordigen.

Liability hedge

Een liability hedge bestaat uit langlopende staatsobligaties en rente- en inflatieswaps.

Long positie

Positie na het kopen van beleggingstitels.

OSLA

Overseas Securities Lending Agreement. Een variant op de GMSLA's (zie boven).

OTC

Over-the-counter, financiële transacties die niet via de beurs verlopen.

Private Equity

Beleggingen in niet-beursgenoteerde ondernemingen.

Receivable

Vordering.

Renteswap

Overeenkomst tot ruil van rentestromen of renterisico's met een andere partij.

Return-Seeking Assets

Deel van de portefeuille dat als doel heeft het behalen van rendement, in tegenstelling tot het afdekken van bepaalde risico's.

Sale en repurchase (repo) and reverse sale en repurchase (reverse repo)

Een gecombineerde verkooptransactie met een afspraak tot terugkoop. Wordt gebruikt voor het aantrekken van liquide middelen en/of arbitrage.

SaR

Surplus at Risk geeft een inschatting van het maximale verlies (impact op vermogen/dekkingsgraad) over een vastgestelde periode met een gegeven waarschijnlijkheid en uitgaand van de huidige assets en mate van volatiliteit.

Securities Lending

Het uitlenen van effecten tegen een vergoeding, waarbij onderpand wordt ontvangen ter dekking van het risico van niet-teruglevering.

Short positie

Een positie die is ontstaan door het verkopen van beleggingstitels zonder deze te bezitten. Om de verkochte activa te kunnen leveren, dienen beleggingstitels te worden geleend van derden waarvoor in het algemeen onderpand moet worden gegeven.

Small cap aandelen

Verzamelnaam voor aandelen die een kleine marktkapitalisatie vertegenwoordigen.

Solvency Risk Budget

Een dekkingsgraadafhankelijk risicobudget. Het risicobudget geeft de verwachte daling van de dekkingsgraad weer met een zekerheidsniveau van 97,5%. Dit risicobudget kan hoger worden vastgesteld als de dekkingsgraad lager is en lager als de dekkingsgraad hoger is. Hoe het risicobudget wordt gebruikt (welke combinatie van Return-Seeking Assets en nominale renteafdekking) is afhankelijk van de omstandigheden.

Standaarddeviatie

Maat voor volatiliteit respectievelijk risico. Geeft de spreiding van de rendementen.

Stress test

Stress test is een testvorm waarbij de impact van extreme gebeurtenissen (bijvoorbeeld rente wijzigingen, rampen en economische gebeurtenissen) op de dekkingsgraad wordt ingeschat.

Swap

Overeenkomst tot ruil van bijvoorbeeld valutastromen, rentestromen of risico.

Termijncontract

Een overeenkomst waarbij de koper zich verplicht op een bepaalde datum een vermogenstitel van de verkoper te kopen tegen een vastgestelde prijs.

Tracking error

De afwijking van de gebruikte beleggingsindex als benchmark (bijvoorbeeld de AEX) en het beleggingsresultaat. Deze wordt onder andere gebruikt als risicomaatstaf en om de maximale ruimte aan te geven die beleggers mogen afwijken van een beleggingsindex (actief risico).

VaR - Value at risk

Vermogensverlies dat met een bepaalde waarschijnlijkheid in een bepaalde periode zal optreden.

Vastgoed

Beleggingen in niet beurs genoteerd vastgoed.

Vastrentende waarden

Beleggingen met een vaste opbrengst, zoals: obligaties, pandbrieven, spaarbrieven en hypothecaire leningen.

Volatiliteit (van koersen)

De beweeglijkheid van koersen. Heeft betrekking op het aantal fluctuaties en de grootte van de fluctuaties in het koersverloop van bijvoorbeeld aandelen, obligaties en valuta's.

Zakelijke waarden

Aandelen en alternatieve beleggingen.

Stichting Shell Pensioenfonds

Postbus 65
2501 CB Den Haag
Nederland

Email: info@shellpensioen.nl
Internetsite: www.shellpensioen.nl

Handelsregister 41151226
Den Haag no.
BTW no. NL002870782B01